विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०८२

कर्णाली प्रदेश सरकार

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

नेपाल

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०८२

कर्णाली प्रदेश सरकार

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

नेपाल

विषय सूची

खण्ड एकः योजनाको पृष्ठभूमि..१

१.१ कर्णाली प्रदेशको परिचय १

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि १

१.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य २

१.४ कानूनी, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था ३

१.५ योजना निर्माण प्रक्रिया ५

१.६ योजना कार्यान्वयन ५

१.७ विपद् प्रतिकार्यका लागि गरिने लेखाजोखा ६

१.८ योजना कार्यान्वयनका लागि वित्तीय व्यवस्था ६

१.९ योजना कार्यान्वयनको लागि संस्थागत भूमिका ७

खण्ड दुईः कर्णाली प्रदेशको विपद् जोखिमको अवस्था...१०

२.१ विगतका विपद्हरूको विश्लेषण १०

२.२ जिल्ला र प्रदेशको विपद् सङ्कटासन्नताको विश्लेषण ११

२.३ सम्भाव्य विपद्को आँकलन तथा जोखिम विश्लेषण १२

२.४ प्रदेशको विपद् प्रतिकार्य क्षमताको विश्लेषणः १२

२.५ पूर्वसूचना प्रणाली र आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको विवरणः १३

२.५.१ पूर्व सूचना प्रणाली १३

२.५.२ आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्र १४

खण्ड तीनः विषयगत क्षेत्रहरूको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना..१५

३.१ विषयगत क्षेत्रको अवधारणा १५

३.२ उद्देश्य १५

३.३ विषयगत क्षेत्रहरू १५

३विषयगत क्षेत्रहरू सक्रिय हुने अवस्था ४. १५

३.५ विषयगत क्षेत्रहरू निष्क्रिय हुने अवस्था : १६

३.६ लैङ्गिक समानता, अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशीकरण १६

३.७ विपद् प्रतिकार्यमा विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा १७

३.८ विपद्को परिदृश्य १८

३.९ स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना १८

३.९.१ उद्देश्यहरू १८

३.९.२. स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १९

३.९.३ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना २०

३.९.४ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना २१

३.९.५ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रहरूको स्रोत साधनहरूको विवरण २४

३.१० खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाः २६

३.१०.१ उद्देश्यः २६

३.१०.२ विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्व तयारीका गतिविधिहरू (Preparedness Activities) २७

३.१०.३. मनसुन पूर्वानुमानमा आधारित जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्वकार्य २७

३.१०.४ विपद् प्रतिकार्यका गतिविधिहरू (Response Activities) २७

३.१०.५ तात्कालिक प्रतिकार्य योजनाको लागि स्रोतसाधनको आँकलन २८

३.१०.६ प्रतिकार्य गतिविधिहरू कार्यान्वयन प्रक्रिया २८

३.१०.७ विपद् सम्वेदनशील सामाजिक सुरक्षा तथा राहत वितरण मापदण्ड २९

३.१०.८ प्राथमिकता प्राप्त सामान्य पूर्वतयारी योजना २९

३.१०.९ विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना ३१

३.१०.१० विषयगत क्षेत्रको आपत्कालिन प्रतिकार्य योजना ३३

१०.११ आ. व. २०८१/८२ को लागि कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका स्वीकृत विक्री वितरण केन्द्रहरू खाद्य सुरक्षा ३५

३.१०.१२ विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व र सदस्यहरूको सम्पर्क विवरणः ३७

३.१०.१३ कर्णाली प्रदेशमा सबै पालिकामा खाद्य डिपो स्थापना गर्ने लक्ष्य अनुरुप नयाँ स्थापना भएका डिपोहरू ३७

३.१०.१४ आ.व २०८२/८३ मा कर्णाली प्रदेशमा खाद्यान्न आपूर्ति व्यवस्था (स्वीकृत ढुवानी कोटा) ३८

३.११ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन (WASH) क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ३८

३.११.१ उद्देश्यहरू ३८

३.११.२ विद्यमान क्षमता विश्लेषण ३९

३.११.३ वास क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ४१

३.११.४ संस्थागत संरचना तथा समन्वयको विद्यमान र तयारी अवस्था ४१

३.११.५ जनशक्ति व्यवस्थापन र परिचालन विद्यमान क्षमता तथा तयारी अवस्था ४१

३.११.७ आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्रीको विद्यमान तथा तयारी अवस्था ४२

३.११.८ वास क्षेत्रको आधारभूत पूर्वतयारी कार्ययोजना ४३

३.११.९ वास क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना ४७

३.११.१० वास क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अनुमानित लागत ४९

३.११.११ वास क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि स्रोत व्यवस्थापन गर्ने निकायहरू ५०

३.११.१२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा सूचना तथा सञ्चार र रिपोर्टिङ् प्रक्रिया ५०

३.११.१३ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत साधनका उपलब्धता ५०

३.११.१४ स्थानीय तहमा न्यूनतम पूर्व तयारीका लागि सामग्री तथा प्रविधि औजारको विवरण ५२

३.११.१५ . जिल्लाहरूमा न्यूनतम पूर्वतयारीका लागि सामग्री तथा प्रविधि औजारको विवरण ५२

३.११.१६ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत सम्पर्क विवरण ५३

३.१२ शिक्षा विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना ५४

३.१२.१ विद्यालयको विपद् सङ्कटासन्नता ५४

३.१२.२ : जिल्लागत रूपमा विद्यालयका शिक्षकहरूको विवरण ५५

३.१२.३ मानव संसाधन र सामग्री तथा प्रविधि औजारको विवरण ५६

३.१२.४ शिक्षण सामग्रीको लेखाजोखा ५७

३.१२.५ आधारभूत र सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना ५८

३.१२.६ सामान्य पूर्व तयारी योजना कार्यान्वयन गर्न स्रोत व्यवस्थापन ६५

३.१२.७ अपुग स्रोतसाधन र क्षमताको परिपूर्ति देहाय बमोजिम गरिनेछ। ६५

३.१२.८ भूकम्पको प्रतिकार्य योजना ६५

३.१२.९ भूकम्पको प्रतिकार्य अवधिमा शिक्षा निरन्तरताको लागि योजना ६८

३.१२.१० भूकम्पको अनपेक्षित विपद् परिस्थितिको लागि भैपरी योजना ६९

३.१२.११ भूकम्पको प्रतिकार्यमा GEDSI सँग सम्वन्धी आवश्यकताको सम्बोधन गर्न क्रियाकलाप ६९

३.१२.१२ सञ्चार तथा पैरवी योजना ६९

३.१२.१३ आवश्यक स्रोत साधन ७०

३.१२.१४ आधारभूत र सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना ७२

३.१२.१५ पूर्वानुमान एवं परिदृष्यमा आधारित पूर्वतयारी र अग्रिम प्रतिकार्य योजना ७६

३.१२.१६ बाढी र पहिरो पूर्वानुमानमा आधारित बाढी र पहिरोको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ७६

३.१२.१७ समन्वय र सहकार्य ७६

३.१२.१८ शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूको सम्पर्क विवरण ७८

३.१२.१९ शिक्षा संरक्षण जाँचसूची ७९

३.१३ संरक्षण क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना ८०

३.१३.१ संरक्षण विषयगत क्षेत्रको कार्ययोजना आ.व. ०८२/०८३ ८०

३.१३.२ आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन ८६

३.१३.३ स्रोत व्यवस्थापन गर्ने निकायहरू ८७

३.१३.४ जिल्ला र स्थानीय तहमा संरक्षण विषयगत क्षेत्र बीचको समन्वय र सहकार्य ८८

३.१३.५ संरक्षण विषयगत क्षेत्रको नेतृत्त्व, सह–नेतृत्त्व र सदस्य संस्था विवरण ८८

३.१३.६ अल्पकालीन आश्रयस्थल तथा सेवाकेन्द्रको नक्साङ्कन ९०

३.१३.७ अस्पतालमा आधारित एकद्वार संकटकालीन व्यवस्थापन केन्द्र ९०

३.१४ शीघ्र पुर्नलाभ विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ९१

३.१४.१ उद्देश्य ९१

३.१४.२ शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ९१

३.१४.३ विषयगत क्षेत्रको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचनामा आधारित पूर्वतयारी योजना ९४

३.१४.४ शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना ९६

३.१४.५ शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण ९८

३.१५ बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ९८

३.१५.१ उद्देश्यहरू ९८

३.१५.२ विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी योजना ९९

३.१५.३ विषयगत क्षेत्रको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचनामा आधारित पूर्वतयारी कार्यहरूको योजना १००

३.१५.४ विषयगत क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना १०१

३.१६ सुरक्षित आश्रय स्थल, शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना १०४

३.१६.१. उद्देश्य १०४

३.१६.२. विषयगत क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना १०५

३.१६.३. पूर्वतयारी योजना १०५

३.१६.४. प्रतिकार्य योजना १०६

३.१७ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना १०८

३.१७.२ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना १०८

३.१७.३ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना ११०

३.१७.४ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना ११०

३.१७.५ कमाण्ड पोष्ट स्थापना १११

३.१७.६ प्रदेशमा विपद् व्यवस्थापन समन्वय कार्यढाँचा ११२

३.१७.७ खोज तथा उद्धार विषयगतक्षेत्र सदस्यहरूको विवरण ११३

खण्ड चारः विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको स्रोत साधनको लेखाजोखा.. ११४

४.१ विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत उपलब्ध स्रोत साधनहरू ११४

४.२ आर्थिक स्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र ११४

खण्ड पाँचः समन्वय, सहकार्य, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.. ११५

५.१ विभिन्न निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य ११५

५.२ लक्ष्य र सूचकहरू ११५

५.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई संयन्त्र ११६

५.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना ११७

५.५ क्षमता विकास ११७

५.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण ११८

अनुसूचीहरू.. १२०

अनुसूची १: कर्णाली नदी अन्तर्गतका स्वचालित वर्षा मापन केन्द्रहरू १२०

अनुसूची २: कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका वर्षा तथा जलवायु मापन केन्द्रहरूको विवरण १२०

अनुसूची ३: विपद् प्रतिकार्यका लागि प्रदेशमा भएका मुख्य स्रोतहरू १२१

अनुसूची ४: प्रदेश र जिल्लामा भएका आपतकालीन कोषको विवरण १२१

अनुसूची ५: आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय वीरेन्द्रनगर सुर्खेत विपद् शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण १२१

अनुसूची ६: प्रदेश आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (PEOC) सुर्खेतमा कार्यरत रेडियो अपरेटरहरूको विवरण १२२

अनुसूची ७: जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा कार्यरत रेडियो अपरेटरहरूको विवरण १२२

खण्ड एकः योजनाको पृष्ठभूमि

१.१ कर्णाली प्रदेशको परिचय

जटिल भूसंरचना, कमजोर भौगर्भिक अवस्था, मौसमी विषमता तथा जलवायू परिवर्तनका कारण कर्णाली प्रदेश बहुप्रकोपको उच्च जोखिममाा रहेको छ। रुकुम पश्चिम, सल्यान, सुर्खेत, दैलेख, जाजरकोट, डोल्पा, कालिकोट, मुगु, डोल्पा र हुम्ला जिल्लाहरू मिलेर बनेको कर्णाली प्रदेशले नेपालको २१.६ प्रतिशत भूभाग समेटेको छ। यस प्रदेशको कूल क्षेत्रफल ३०,२११ वर्ग किलोमिटर रहेको छ। पूर्व र दक्षिणमा लुम्बिनी प्रदेश, पश्चिममा सुदूरपश्चिम र उत्तरमा चीन पर्ने यस प्रदेशको अधिकतम पूर्व-पश्चिम लम्बाई २६५ कि.मि. र उत्तर दक्षिण चौडाई २५० कि.मि. रहेको छ। यो प्रदेश २८ डिग्री १० मिनेट ७ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांशदेखि ३० डिग्री २६ मिनेट ५० सेकेण्ड उत्तरसम्म र ८० डिग्री ५८ मिनेट ५८ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरदेखि ८३ डिग्री ४० मिनेट ५७ सेकेण्ड पूर्व देशान्तरसम्म फैलिएको छ। यो प्रदेशमा समुद्र सतहबाट १८० मिटर (कर्णाली र भेरीको दोभान जामु कुइने) देखि डोल्पा जिल्लाको चुरेन हिमाल ७,३४५ मिटर उचाइसम्म फैलिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कर्णाली प्रदेशको जनसंख्या १६,८८,४१२ (महिला ८,६४,४६७ र पुरुष ८,२३,९४५) रहेको छ भने घरधुरी संख्या ३,६६,२५५ रहेको छ।

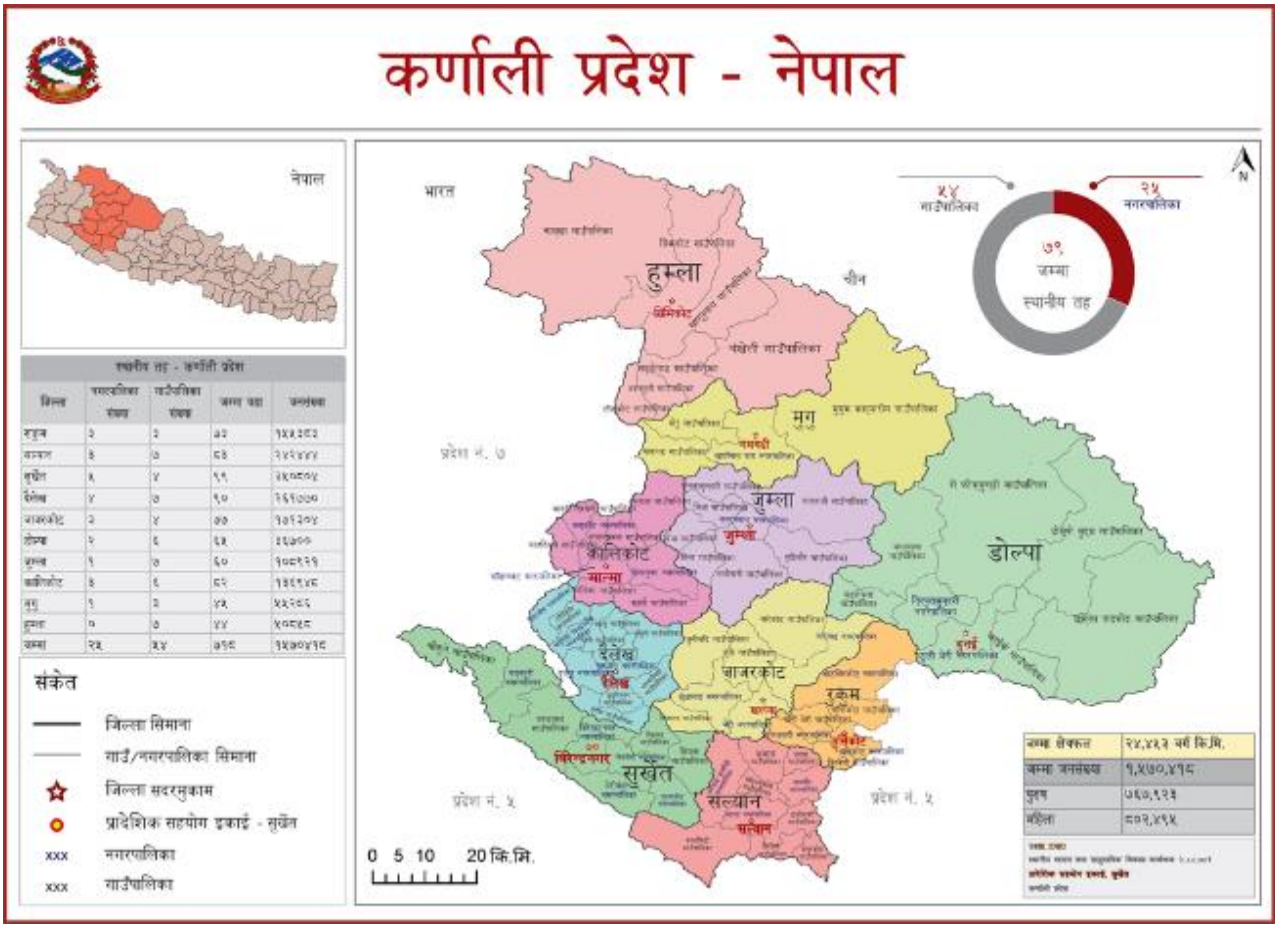

१.२ योजनाको पृष्ठभूमि

कर्णाली प्रदेशमा विशेष गरेर भूकम्प, पहिरो, आगलागी, चट्याङ्ग, बाढी र महामारी जस्ता प्रकोपहरूको कारण अत्यधिक रूपमा क्षति भैरहेको आँकडाले देखाउँदछ। यसका अलावा महामारी, उच्च उचाई, वन डढेँलो, डुबेर मर्नु, भारीवर्षा, जनावर आक्रमण, सर्पको टोकाइ, असिना, लेक लाग्ने, हुरी बतास, डुङ्गा डुब्नु जस्ता प्रकोपका कारण ठूलो धनजनको क्षति भएको देखिन्छ। विभिन्न वैज्ञानिक अध्ययन

अनुसार कर्णाली प्रदेश भूकम्पको उच्च जोखिममा रहेको छ । सुपर परियोजनाले वि.सं. २०८०/०८१ मा तयार गरेको अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार पनि कर्णाली प्रदेश भूकम्पीय जोखिमको दृष्टिकोणले उच्च रहेको छ ।

२०७१ फागुन ३० देखि २०८१ फागुन ३० सम्मको विपद्को आँकडालाई केलाउँदा मृत्युको आधारमा सबैभन्दा बढी पहिरोले (१८० जना), अनुमानित क्षतिको आधारमा भूकम्बाट सबैभन्दा बढी (रु.२,४७,१४,५५,००० बराबरको), प्रभावित परिवार संख्याको आधारमा सबैभन्दा बढी भूकम्पबाट प्रभावित २६५८६ परिवार), प्रकोपको घटनाको आधारमा हेर्दा आगलागीबाट सबैभन्दा बढी (८१५ घटना) । क्षतिको विस्तृत विवरण विपद्को इतिहास र प्रकोपको स्तरीकरण अध्यायमा राखिएको छ । यस अवधिको समग्र क्षतिको विश्लेषण गर्दा २२ सय ४७ विपद्का घटनामा ६ सय १९ जनाको मृत्यु, १२ सय ६६ जना घाईते र ६८ जना हराएको, २८ हजार १ सय ३६ पूर्वाधारको क्षति, ३ हजार ८ सय ८४ पशुचौपाया क्षति भएको देखिन्छ । विपद्बाट अनुमानित क्षति रु. ३,३९,०१,३७,०१० बराबरको भएको देखिन्छ ।

२०७२ देखि २०८१ सम्मको विपद्को आँकडाको स्तरीकरण						
स्तरीकरण	घटनाको संख्याको आधारमा		मृत्यु संख्याको आधारमा		अनुमानित आर्थिक क्षतिका आधारमा	
	प्रकोप	घटना संख्या	प्रकोप	मृत्यु संख्या	प्रकोप	अनुमानित आर्थिक क्षति
१.	आगलागी	८१५	पहिरो	१८०	भूकम्प	२४७१४५५०००
२.	पहिरो	३६०	भूकम्प	१५४	आगलागी	८०६५३७८८०
३.	चट्याङ्ग	२६८	आगलागी	६४	पहिरो	३९८९४४००
४.	भारीवर्षा	२३८	चट्याङ्ग	४६	भारीवर्षा	३६२४५३००
५.	वन डढेलो	१५२	बाढी	३९	बाढी	१३०८९०००
६.	बाढी	९७	महामारी	३४	बन डढेलो	९६१५०००
७.	हुरी बतास	७२	उच्च उचाइ	२५	हुरी बतास	८५७१०००
८.	भूकम्प	६२	बन डढेलो	१५	चट्याङ्ग	२५८२४३०
९.	जनावर आक्रमण	५९	डुबेर मृत्यू	१४	महामारी	१८०००००
१०.	उच्च उचाइ	४९	भारीवर्षा	१३	अन्य गैरप्राकृतिक विपद्	२९२०००
स्रोत: विपद पोर्टल(NDRRMA)						

१.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

कर्णाली प्रदेशस्तरीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको मूख्य उद्देश्य प्रदेशभित्र हुन सक्ने र हुने विपद्हरुको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन छिटो, सहज, मूल्य प्रभावी र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नु हो । पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्यहरू निम्न बमोजिम रहेको छ ।

- विपद् पूर्वतयारी, पूर्व कार्य तथा प्रतिकार्यका लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्था गर्नु,
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजनाका लक्ष्य हासिल गर्न योगदान गर्नु,
- संकटासन्नता र जोखिम पहिचान गर्ने र जोखिमको विश्लेषण र विपद् पूर्व तयारी, पूर्व कार्य तथा प्रतिकार्यका योजना तयार गर्नु,
- विषयगत र क्षेत्रगत कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूको विद्यमान क्षमताको पहिचान र आँकलन गरी विपद् पूर्वतयारी, पूर्वकार्य तथा प्रतिकार्यका लागि सम्बन्धित विषयगतक्षेत्र तथा सरोकारवाला निकायको कार्यजिम्मेवारी तोकी सोको कार्ययोजना तयार गर्नु,
- विपद् जोखिम र क्षमताको विश्लेषणको आधारमा प्रदेश स्तरमा रहेका विषयतग क्षेत्रहरूको आ-आफ्नो विपद् पूर्वतयारी, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाहरू तयार गर्ने,
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि बजेट व्यवस्थापन तथा अनुगमन, मूल्याङ्कन र सिकाई योजना तयार गर्नु

- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनमा सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्य साथै लैङ्गिक समानता,अपांगता तथा र सामाजिक समावेशीकरणलाई मुख्य प्राथमिकताको विषयको रूपमा समावेश गर्नु,
- अन्तर तह र अन्तर विषयगतक्षेत्रहरू (Clusters) बीच सहकार्य र समन्वय प्रभावकारी बनाउनु,
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि बजेट व्यवस्थापन तथा अनुगमन, मूल्याङ्कन र सिकाई योजना तयार गर्नु,
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको संयन्त्र वा यसका तथ्याङ्कहरूलाई विपद् पूर्वकार्य वा प्रतिकार्यको लागि प्रयोग गरी समय र लागतमैत्री साथै प्रभावकारी बनाउनु।

१.४ कानूनी, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्दा सङ्घीय तहका नीतिगत प्रावधानमा नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ र कर्णाली प्रदेश सरकारको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना २०८१/०८२-२०८५/०८६, विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा तथा राहत वितरण मापदण्ड, २०८१, कर्णाली प्रदेश विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६, विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्रादेशिक नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना, २०२२ - २०३०, विपद् पीडित उद्धार तथा राहत वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९, मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना, २०८१ समेतको प्रावधानलाई आधार मानिएको छ।

कर्णाली प्रदेशका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले तर्जुमा गरी लागू गरेका सम्बन्धित जिल्लाका जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका विषयवस्तु र प्रदेश सरकारले जारी गरेका विषयगत ऐन, नियम, निर्देशिका, मापदण्ड, योजना, कार्यक्रम र बजेट समेतलाई यो योजना तर्जुमाको आधार मानिएको छ। कर्णाली प्रदेशले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन (तेस्रो संशोधन) नियमावली, २०७६, विपद् जोखिम विरुद्ध सामुहिक दुर्घटना बीमा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०८१, कर्णाली प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोष सञ्चालन तथा खर्च कार्यविधि, २०७६ र कोभिड-१९ बाट मृत्यु भएका मृतकका परिवारलाई राहत वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८, विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्रादेशिक नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना २०२२-२०३० तयार कार्यान्वयनमा छ। त्यसै गरी विपद् पीडित उद्धार तथा राहत वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९, तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। यसैगरी विपद् उद्धार साहसिक पुरुस्कार वितरण कार्यविधि, २०७९ र प्रदेशस्तरीय विपद् पूर्व तयारी प्रतिकार्य योजना, २०८१ कार्यान्वयनमा रहेका छन्।

यसका साथै प्रदेश आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना भएको, प्रदेश स्तरीय आपत्कालीन गोदाम घरको निर्माण भएको स्वास्थ्य निर्देशनालय अन्तर्गत स्वास्थ्य आपत्कालीन केन्द्रको स्थापना भएको, स्वास्थ्य महाशाखा स्थापना गरिएको, एकीकृत बस्ती विकास कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५/२०७६ पारित गरी कार्यान्यनमा ल्याईएको र विभिन्न मन्त्रालय अन्तर्गत विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरूलाई आफ्ना नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी भैपरी योजनाहरूको निर्माणका साथै विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भै रहेको अवस्था छ।

स्थानीय तहदेखि संघीय तहसम्मको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य संयन्त्र

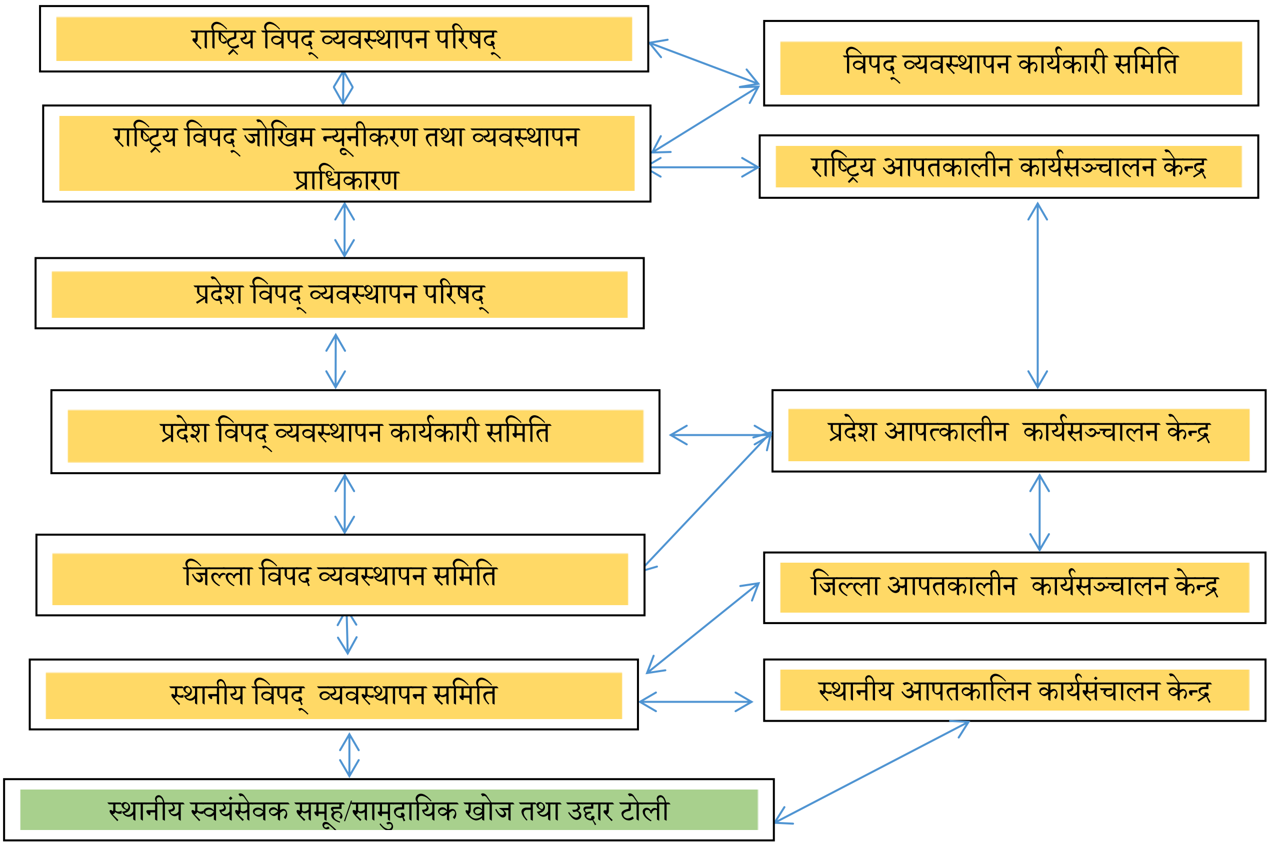

नेपाल सरकारले विपद्को प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि आन्तरिक स्रोत साधन तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग आव्हान गरि प्रतिकार्यको कार्यढाँचा देहाय बमोजिम नेपाल सरकारको राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० (प्रथम संशोधन, २०७५) नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ ।

विपद् प्रतिकार्यका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहायता समन्वय कार्यढाँचा

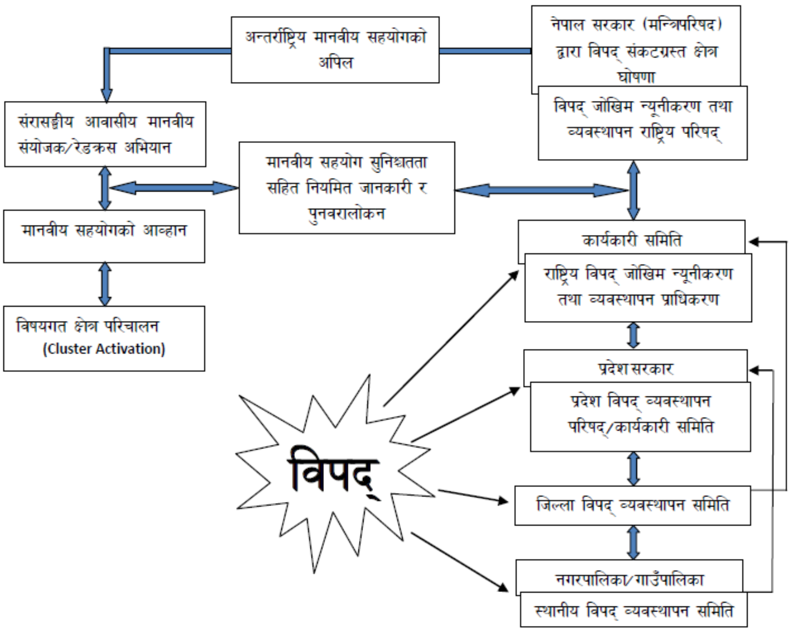

१.५ योजना निर्माण प्रक्रिया

विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको मिति २०७९/१२/०९ को निर्णय अनुसार प्रदेशका सम्वद्ध मन्त्रालय, आयोग, सुरक्षा निकाय, निर्देशनालय, कार्यालय, संघसंस्था, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, विकास साझेदार समेतको सहकार्य र सहभागितामा यो योजनाको तर्जुमा प्रक्रियाको थालनी गरिएको थियो। योजना तर्जुमा कार्यलाई व्यवस्थित रूपमा अगाडि बढाउन आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको संयोजकत्व र सम्वद्ध निकाय तथा संघसंस्थाहरूको सहयोगमा यस योजना तर्जुमा गरिएको हो।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि सबै निकाय,विषयगतक्षेत्र,विकास साझेदारहरूलाई जिम्मेवार बनाउन यस प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालय, सुरक्षा निकायहरू, विकास साझेदार, मानवीय सहायताका क्षेत्रमा कार्यरत , नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, संघ सस्थाहरू सँग छलफल र अन्तरसंवादबाट प्राप्त सुझाव समावेश गरी देहायको प्रक्रिया अनुसार यो योजना तयार गरिएको हो।

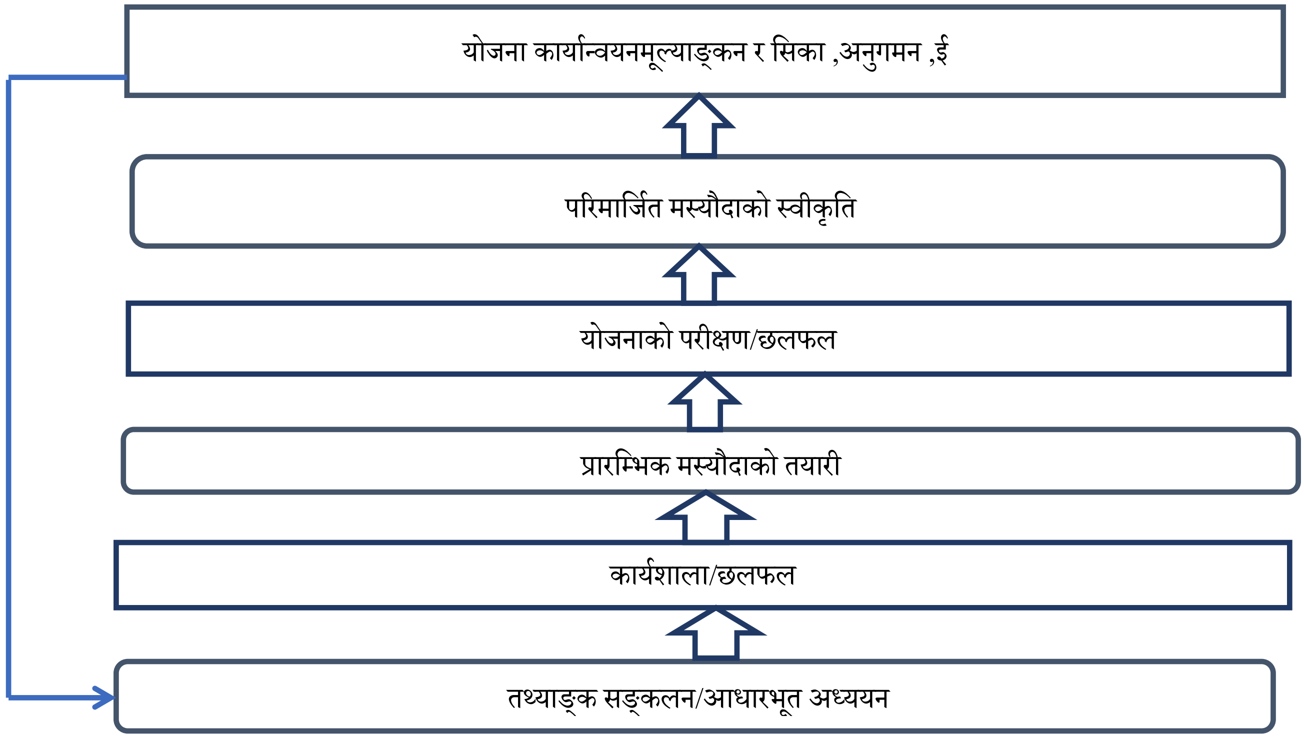

स्रोतः विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन (प्रथम संशोधन), २०७६ नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय

योजना तर्जुमाको चरणमा जिल्ला स्थित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले तर्जुमा गरेका जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई तथ्याङ्क सङ्कलनको आधार मान्दै उपर्युक्त प्रक्रिया अनुरूप प्रदेशका विषयगत मन्त्रालय, सुरक्षा निकाय, विकास साझेदार, मानवीय सहायताका क्षेत्रमा क्रियाशील संघसंस्था र विषयगत क्षेत्रसँग बैठक, छलफल र अन्तरसंवाद गरी पृष्ठपोषण लिइएको थियो।

१.६ योजना कार्यान्वयन

१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ को प्रावधानमा उल्लेखित विषयगतक्षेत्रका नेतृत्वदायी निकाय, सह-नेतृत्व र सदस्य निकाय तथा संघसंस्था र विकास साझेदारले यो योजनाको कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार हुनेछन्।

२. प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति, प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालय, विषयगतक्षेत्र, आयोग, सुरक्षा निकाय, निर्देशनालय, तालिम केन्द्र, कार्यालय, प्रादेशिक आप्तकालीन गोदामघर समेतले आ-आफ्नो भूमिका अनुरूप यो योजनाको कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन्।

३. प्रदेश सरकारले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ मा सूचीकृत क्रियाकलापलाई प्रदेश स्थित संघसंस्था, निजी क्षेत्र, प्राज्ञिक निकाय, स्वयंसेवक लगायत सङ्गठित संस्थाबाट आवश्यक सहायता परिचालन गरी कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्नेछ ।

४. प्रदेशमा रहेका सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति स्थानीय प्रशासन तथा सुरक्षा निकाय र विषयगत कार्यालयहरूले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट यो योजनाको कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन् ।

५. प्रदेशमा क्रियाशील विकास साझेदार, संघसंस्थाहरू, निजी क्षेत्र, सञ्चार क्षेत्र, विज्ञ तथा नागरिक समाज र सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट यो योजनाको कार्यान्वयन गर्न गराउन भूमिका निर्वाह गर्ने छन् ।

६. विपद्को प्रकृति र गाम्भीर्यता अनुसार अन्य प्रदेशसँग समन्वय वा सहकार्यमा विपद्को प्रतिकार्य गर्नुपर्ने स्थितिमा वा विपद् प्रतिकार्यका लागि सङ्घीय तह तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको मद्दत माग्नुपर्ने अवस्थामा कर्णाली प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयले आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्नेछ ।

७. यो योजनाबमोजिम विपद् प्रभावितलाई मानवीय सहायताका कार्य गर्दा गराउँदा सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय गरेर कार्यान्वयन गरिनेछ ।

८. यस योजना कार्यान्वयनको सम्पर्क र समन्वयको कार्य आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले गर्नेछ ।

१.७ विपद् प्रतिकार्यका लागि गरिने लेखाजोखा

विपद् प्रभावित क्षेत्रमा विपद्बाट भएको क्षति तथा नोक्सानी एवम् थप सम्भावित जोखिमको लेखाजोखा विभिन्न चरणहरूमा हुने गर्दछ । सामान्यतया विपद् पश्चात २४ घण्टाभित्र गर्ने प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा, आवश्यकता अनुसार ७ दिनभित्र शुरु गरी ४५ दिनभित्र गरिने विस्तृत विषय क्षेत्रगत लेखाजोखा वा विपद् पश्चात् ४५ दिनपछि गरिने पुनर्लाभ तथा पुर्नस्थापना सम्बन्धी आवश्यकताको लेखाजोखा गरिने कार्य पर्दछन् । विपद् लेखाजोखाका निम्न ३ चरणहरू हुन्छन् ।

- पहिलो चरणः प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment-IRA)
- दोस्रो चरणः विषयगत क्षेत्र विस्तृत लेखाजोखा (Cluster Specific Detailed Assessment - CSDA)
- तेस्रो चरणः विपद्पश्चात् क्षति तथा आवश्यकताको लेखाजोखा (Post Disaster Damage and Need Assessment - PDNA)

माथि उल्लिखित लेखाजोखाको आधारमा विषयगत क्षेत्रहरूले प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधिहरू कार्यान्वयन गर्दछन् । भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालयले प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment-IRA) गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नगरपालिका/गाउँपालिकासँग समन्वय गरी प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने छ । आवास विषयगत क्षेत्रको विस्तृत लेखाजोखाको लागि भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालयले प्रदेश तहमा प्राविधिक रूपमा नेतृत्व गर्नेछ । भूकम्प पश्चात गरिने भवनको द्रुत तथा विस्तृत लेखाजोखाको लागि भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालयले आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने छ । क्षतिको लेखाजोखा सम्बन्धी चेकलिष्ट अथवा फारामहरू NDRRMA को वेबसाईटमा राखिएको छ । (https://bipad.gov.np)

१.८ योजना कार्यान्वयनका लागि वित्तीय व्यवस्था

१.८.१ वार्षिक बजेट: प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालय, आयोग, निर्देशनालय, तालिम केन्द्र, कार्यालय समेतले आ-आफ्नो वार्षिक बजेटमा विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी योजना, २०८२ मा सूचीकृत क्रियाकलापलाई प्राथमिकतामा राखी नीति, योजना, कार्यक्रम र बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

१.८.२. कर्णाली प्रदेश अन्तरगतका कृषि, पशु सेवा, सडक, सिँचाइ, शिक्षा, सञ्चार, विद्युत, स्वास्थ्य, खानेपानी, सामाजिक सुरक्षा, संरक्षण, भूमि व्यवस्थापन र यातायात व्यवस्था लगायतका क्षेत्र हेर्ने विषयगत कार्यालय तथा संघसंस्थानहरूले आ-आफ्नो वार्षिक बजेटमा विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी योजना, २०८२ मा राखिएका क्रियाकलापहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने गरी बजेटको व्यवस्था गर्ने गराउने छन् ।

१.८.३ स्थानीय तहहरूले विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी योजना, २०८२ मा सूचीकृत क्रियाकलापलाई प्राथमिक मार्गदर्शनको सूचीमा राखी आ-आफ्नो स्थानीय विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा राखी कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन्।

१.८.४ विपद् व्यवस्थापन कोष: प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालन गर्नगराउँदा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ मा सूचीकृत क्रियाकलापलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ।

१.८.५ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालन गर्दा गराउँदा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ मा सूचीकृत क्रियाकलापलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन्।

१.८.६ स्थानीय तहहरूले स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषको परिचालन गर्दा गराउँदा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ मा सूचीकृत क्रियाकलापलाई प्राथमिक मार्गदर्शनको सूचीमा राखि कार्यान्वयन गर्ने गराउने छन्।

१.९ योजना कार्यान्वयनको लागि संस्थागत भूमिका

प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ को कार्यान्वयनका लागि देहायका निकायले देहाय बमोजिम गर्ने गराउने छन्।

१. प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्

- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनका लागि प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिलाई सहजीकरण तथा आवश्यक निर्देशन दिने,
- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्ने र नीति, योजना तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने,
- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको मूल्याङ्कन गर्ने।

२. प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति

- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनका लागि नेतृत्व, समन्वय र आवश्यक सहजीकरण गर्ने,
- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना सञ्चालन तथा कार्यान्वयनका लागि विषयगत मन्त्रालय र सुरक्षा निकायहरूलाई निर्देश तथा सहजीकरण गर्ने,
- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्न नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषदमा पेश गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालनका लागि चाहिने स्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने,
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि सक्रिय तुल्याउने,
- प्रदेशका विषयगतक्षेत्रको परिचालन गर्ने गराउने,
- क्रियाशील विकास साझेदार, प्राज्ञिक क्षेत्र, रेडक्रस, निजीक्षेत्र, सञ्चारक्षेत्र, संघसंस्था, नागरिक समाज र स्वयंसेवक समेतलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि परिचालन गर्न आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयलाई सक्रिय तुल्याउने,
- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने,
- कर्णाली प्रदेश विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ मा तोकिएका अन्य कार्य गर्ने गराउने

३. आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्न नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृतिका प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिमार्फत परिषद्मा पेश गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालनका लागि चाहिने स्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने,
- प्रदेश आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको सञ्चालन गर्ने र विपद् प्रतिकार्यको समयमा खोज तथा उद्धार समन्वय केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गरी विपद् प्रतिकार्य गर्ने गराउने,

- विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी कार्यलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्ने । Mock Exercise, Drill, Simulation Exercise जस्ता अभ्यासहरू गर्ने गराउने,
- कोषमा विपद् प्रतिकार्यका लागि चाहिने न्यूनतम रकमको अभाव हुन नदिने गरी प्रवन्ध गर्ने,
- सम्भावित विपद्को लागि चाहिने खोज, उद्धार र राहत सामग्रीको भण्डार, सुरक्षा, उपयोग आदिको व्यवस्था गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यका लागि विषयगत मन्त्रालय, सुरक्षा निकाय, विकास साझेदार तथा सरोकारवालासँग समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने,
- विषयगतक्षेत्रका नेतृत्व र सह-नेतृत्व गर्ने निकाय तथा संघसंस्थाहरूसँग सम्पर्क र समन्वय गर्ने,
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि परिचालन गर्ने,
- प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई सक्रिय तुल्याउने । राष्ट्रिय, जिल्ला, स्थानीय र स्वास्थ्य आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसँग निरन्तर सम्पर्क र समन्वयको लागो आवश्यक व्यवस्था गर्ने,
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड बमोजिमका विपद् प्रतिकार्यका कार्य गर्ने गराउने ।

४. विषयगत मन्त्रालय

- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको निर्णय प्रक्रियामा सहभागी हुने र उक्त निर्णयको कार्यान्वियन गर्ने गराउने,
- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र अनुसार विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा प्राथमिकताका साथ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयसँग समन्वय गरी स्रोत साधनको प्रयोग गर्ने,
- विषयगतक्षेत्रको नेतृत्व गर्ने,
- सह-नेतृत्व तथा सदस्य निकाय वा संघसंस्थाहरूलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि परिचालन गरी विषयगत विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने,
- खोज उद्धार तथा समन्वय विषयगतक्षेत्रसँग निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गर्ने ।

५. सुरक्षा निकाय (नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बल)

- सबै सुरक्षा निकाय मातहत जिल्ला तथा स्थानीय तहमा तैनाथ युनिटमा अधिकृतलाई विपद् सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने,
- विपद् पूर्वतयारीका लागि आवश्यक सामग्री तथा औजारको व्यवस्था मिलाउने,
- सम्भावित विपद्को प्रकृति अनुरूप स्ट्याण्डबाई फौजलाई स्रोत, साधान र सीपयुक्त बनाउने,
- प्राकृतिक प्रकोपको अनुगमन विश्लेषण गरी सर्वसाधारण प्रयोगकर्ताका लागि उपयुक्त हुने खालका जानकारीमुलक विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना सामाजिक सञ्जालमा राख्ने,
- विपद्का घट्नाबाट हुनसक्ने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरणका लागि प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूसँग समन्वय गरी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्ने,
- सर्वसाधरणहरूलाई जानकारी मुलक जोखिमको विश्लेषणात्मक सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य तालिम सञ्चालन गर्ने,
- खोज तथा उद्धार कार्यको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति, स्वास्थ्यकर्मी तथा सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- प्रकोपजन्य घटनाहरूको सूचना संकलनका लागि सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने आवश्यक दक्ष जनशक्तिहरू तयार हालतमा राख्ने, जनशक्तिलाई उपलब्ध उद्धार सामग्रीहरू तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) को प्रयोग आदि सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने,
- प्रदेशभित्र रहेका सरकारी गैरसरकारी निकायहरूको विवरण र स्थानीय तहमा वडा स्तरसम्म जनप्रतिनिधि लगायत सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाम, सम्पर्क नम्बर संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने,

- सम्भावित क्षति न्यूनीकरण गर्न आवश्यक सवारी साधन, औजार, उपकरण तथा उद्धार सामग्री सहितको दक्ष (तालिम प्राप्त) जनशक्ति तयारी हालतमा राख्ने,
- सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वयमा पूर्वसूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने । प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग निरन्तर सञ्चार र समन्वय गर्ने,
- भैपरी योजना-तयार गरी उद्धार टोलीलाई समय समयमा कृत्रिम अभ्यास गराउने,
- जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, जल विज्ञान महाशाखा/बाढी पूर्वानुमान शाखाबाट प्रकाशित हुने बाढी सम्बन्धी बुलेटिनका आधारमा सुरक्षा निकायका प्रदेश तथा जिल्लास्तरीय सम्पूर्ण युनिटहरूमा आवश्यक तयारी गर्ने ।

६. आयोग, निर्देशनालय, तालिम केन्द्र र विषयगत कार्यालय

- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको निर्णय बमोजिम आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रअनुसार विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा प्राथमिकताका साथ स्रोत साधनको प्रयोग गर्ने,
- विषयगतक्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने,
- खोज, उद्धार र राहत सम्बन्धी कार्यको जानकारी प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा पठाउने ।

७. प्रदेशका विषयगत क्षेत्र

- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- विषयगतक्षेत्रको कार्य प्रकृति अनुसार विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा प्राथमिकताका साथ स्रोत साधनको प्रयोग गर्ने,
- विषयगतक्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व तथा सदस्य निकाय वा संघसंस्थाहरूका बीच समन्वय कायम गरी विषयगत विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने,
- खोज उद्धार तथा समन्वय विषयगतक्षेत्र सँग निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गर्ने,
- विषयगतक्षेत्रका काम कारवाहीको विवरण प्रदेश आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा नियमितरूपमा पठाउने ।

८. जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

- जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा प्रयोग हुने खोज, उद्धार तथा राहत सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने,
- आवश्यकता अनुसारका गैर खाद्य सामग्रीको मौज्दात राख्ने,
- विपद् प्रभावितलाई प्रादन गर्ने राहत रकमको अभाव नहुने गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम मौज्दात राखी चाहिएको बखत प्रयोग गर्नसक्ने व्यवस्था गर्ने,
- जिल्ला स्थित विषयगतक्षेत्रलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि परिचालन गर्ने,
- सरोकारवाला निकाय तथा संघसंस्थाहरूसँग विपद् प्रतिकार्यका लागि सहकार्य र समन्वय गर्ने,
- प्रदेश आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसँग नियमित सम्पर्क र समन्वय गर्ने ।

९. स्थानीय तह

- स्थानीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने, पूर्वसूचना स्थानीय भाषामा संप्रेषण गर्ने,
- जोखिमयुक्त स्थानमा रहेका बासिन्दालाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने,
- आवश्यकता अनुसार अस्थायी आश्रयस्थल, शिविर तथा क्याम्पसहरू सञ्चालन गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा प्रयोग हुने खोज, उद्धार तथा राहत सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने,
- नगर प्रहरी, स्वयंसेवक, सामुदायिक संघसंस्थाहरूलाई संभावित विपद् प्रतिकार्यका लागि तयारी अवस्थामा राख्ने,

- आवश्यकता अनुसारका खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रिको सेट र आत्यावश्यक औषधीको मौज्दात राख्ने,
- विपद् प्रभावितलाई प्रादन गर्ने राहत रकमको अभाव नहुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम मौज्दात राखी चाहिएको बखत प्रयोग गर्नसक्ने व्यवस्था गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यका लागि चाहिएका बखत परिचालन हुने निजीक्षेत्र, नागरिक समाज, समुदाय, क्लब, समूह, गुठी, स्वयंसेवकहरूको लगत अद्यावधिक राख्ने र आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्ने,
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

खण्ड दुईः कर्णाली प्रदेशको विपद् जोखिमको अवस्था

२.१ विगतका विपद्हरूको विश्लेषण

प्रदेशको भूगोल, मौसम, जलवायु, जनघनत्व, बसोबासको स्वरूप, सार्वजनिक तथा निजी संरचना, जनस्तरको चेतना र सरकारी तयारीको अवस्थाका आधारमा सम्भावित विपद् जोखिमको मूल्याङ्कन गरिन्छ । यस मूल्याङ्कनमा प्राकृतिक तथा मानव निर्मित दुवै प्रकारका जोखिमलाई समेटी, प्रदेश सरकार र सरोकारवाला निकायहरूले पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि आवश्यक कार्यहरू सञ्चालन गर्नेछन् ।

२०७२ देखि २०८१ सम्मको विपद्को तथ्याङ्कलाई केलाउँदा मृत्युको आधारमा सबैभन्दा बढी पहिरोले (१८० जना), अनुमानित क्षतिको आधारमा भूकम्पबाट सबैभन्दा बढी (रु.२,४७,१४,५५,००० बराबरको), प्रभावित परिवार संख्याको आधारमा सबैभन्दा बढी भूकम्पबाट प्रभावित २६,५८६ परिवार), प्रकोपको घटनाको आधारमा हेर्दा आगलागिबाट सबैभन्दा बढी (८१५ घटना)। क्षतिको विस्तृत विवरण विपद्को ईतिहास र प्रकोपको स्तरीकरण अध्यायमा राखिएको छ। यस अवधिको समग्र क्षतिको विश्लेषण गर्दा २,२४७ विपद्का घटनामा ६१९ जनाको मृत्यु, १२६६ जना घाईते र ६८ जना बेपता, २८,१३६ पूर्वाधारको क्षति, ३,८८४ पशुचौपाया क्षति भएको देखिन्छ । विपद् बाट अनुमानित क्षति रु. ३,३९,०१,३७,०१० बराबरको भएको देखिन्छ ।

कर्णाली प्रदेशमा गत १० वर्षको (२०७२ देखि २०८१ सम्म) विपद् बाट भएको क्षतिको विवरण

जिल्ला	मृत्यु	घाइते	बेपता	प्रभावित परिवार	पूर्ण घर क्षति	चौपाया क्षति	अनुमानित क्षति
दैलेख	३६	२१७	२	२७९६	७९	१७३	४६३६३५००
डोल्पा	३५	४३	११	२३	४७	४७	५१९०९८००
हुम्ला	४६	४४	३	१४१	१७०	१८७	९५८७७८९०
जाजरकोट	१८४	२८६	८	२६६१५	९८३४	६४५	१६३७३०००
जुम्ला	४७	५३	३	८६०	३७४	१३४०	१११८०९६००
कालिकोट	८४	१२०	२८	१९०	३०५	२६२	५५२४१४००
मुगु	२६	२७	४	१०३	२२९	५८०	६१४३००५०
रूकुम पश्चिम	९२	३१७	२	१०००३	१६६६९	१८३	२५२२८४२१००
सल्यान	३९	७३	४	१४०८	३०२	२२२	१३७७७१२५०
सुर्खेत	३०	८६	३	२०६	१२७	२४५	२९०५१८४२०
जम्मा	**६१९**	**१२६६**	**६८**	**४२३४५**	**२८१३६**	**३८८४**	**३३९०१३७०१०**

स्रोतः विपद् पोर्टल(NDRRMA)

२.२ जिल्ला र प्रदेशको विपद् सङ्कटासन्नताको विश्लेषण

विगतमा विपद्ले गरेको क्षतिको आधार र विद्यमान विपद्को जोखिमलाई जिल्ला पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुसार हरेक जिल्लाको विपद्को संकटासन्नता विश्लेषण गरी सम्पूर्ण प्रदेशको संकटासन्नताको विश्लेषण गरिएको छ। प्रकोप अनुसार संकटासन्नताको स्तरलाई निम्न भए १, मध्यम भए २, उच्च भए ३ र अति उच्च भए ४ गरी अङ्कभार दिईएको छ। जिल्लाको औषत अङ्कभारलाई तीन ओटा प्रकोपमा एउटै अङ्क आएको अङ्कभारलाई आधार माथि राखिएको छ भने १० वटै जिल्लाको कुल अङ्कभारलाई १० ले भाग गरी समग्र प्रदेशको औषत अङ्कभार अर्थात संकटासन्नताको स्थिति पत्ता लगाईएको छ।

क्र. सं.	जिल्ला	सम्भावित प्रकोपको प्रकार (निम्न संकटासन्न १, मध्यम संकटासन्न २, सकटासंन्न ३, उच्च संकटासन्न ४) नोटः ३ भन्दा बढी प्रकोपमा उच्च वा संकटासन्न आएमा औषत अंङ्कभार सोही अनुसार नै राख्ने							जिल्लाको औषत अङ्कभार	प्रदेशको औषत अंकभार
		पहिरो	बाढी	महामारी	आगलागी	अतिवृष्टि	हावाहुरी	चट्याङ्ग		
१	हुम्ला	२	१	२	२	२	१	१	२	२.८५
२	मुग	२	१	१	२	२	१	२	२	
३	जुम्ला	२	२	१	२	१	१	२	२	
४	कालिकोट	४	४	१	४	२	१	२	४	
५	दैलेख	४	४	२	४	२	१	३	४	
६	जाजरकोट	४	२	४	३	१	२	३	३	
७	डोल्पा	३	२	२	१	१	१	१	१.५	
८	पश्चिम रूकुम	३	१	१	३	३	१	३	३	
९	सल्यान	३	३	१	३	२	१	३	३	
१०	सुर्खेत	४	४	१	४	२	१	३	४	

जिल्ला र प्रदेशको संकटासन्नताको स्थिति

माथिको तालिकाको आधारमा कालिकोट, दैलेख र सुर्खेत जिल्लाहरू उच्च संकटासन्न, जाजरकोट, रुकुम पश्चिम र सल्यान संकटासन्न, हुम्ला, मुगु र जुम्ला जिल्लाहरू मध्यम संकटासन्न र डोल्पा जिल्ला निम्न संकटासन्नमा पर्दछ। प्रदेशको जटिल भौगोलिक अवस्था, समुदायको बसोबासको अवस्थिति र संरचनाहरूको बनावट साथै विभिन्न वैज्ञानिक प्रक्षेपणको आधारमा भूकम्प आउने सम्भावना अत्यधिक भएको र यसको क्षति धेरै हुने देखिएकोले भूकम्पलाई उल्लेखित छ वटा प्रकोपहरू भन्दामाथि स्तरीकरण गरिएको छ। भूकम्प यस प्रदेशको लागि पहिलो प्रकोपको रूपमा स्तरीकरण गरिएको छ। त्यसै गरी मनसुनजन्य विपद्को अवस्था हरेक वर्ष राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन प्राधिकरणको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०८२ र जल तथा मौसम विज्ञान विभागद्धारा जारी गरिएको केश लोड र मनसुन परिदृश्यलाई आधार मानेर गरिएकोछ।

जिल्ला	मृत्यु	घाइते	बेपता	प्रभावित परिवार	पूर्ण घर क्षति	चौपाया क्षति	अनुमानित क्षति
दैलेख	४	६३	०	१३	१२	३१	१३,५८९,५००
डोल्पा	९	२१	०	२	१	७	३१,५२,०००
हुम्ला	१	३	०	१७	५	६०	५,००,०००

जाजरकोट	१०	३६	०	७	६	६	४,४०,०००
जुम्ला	४	६	०	६	२	२१२	३,००,०००
कालिकोट	२	१०	०	१०	२१	११२	३३,९८,०००
मुगु	४	९	०	४	१	५	४३,८५०
रूकुम पश्चिम	८	१६	१	११	२४	८५	२,१४,७४,३००
सल्याल	३	१०	०	८	२८	७१	७,४१,६५,४००
सुर्खेत	३	६	०	२५	२९	६५	५,९३,७४,०००
जम्मा	**४८**	**१८०**	**१**	**१०३**	**१२९**	**६५४**	**१७,६८,३१,२५०**

२.३ सम्भाव्य विपद्को आँकलन तथा जोखिम विश्लेषण

गत वर्ष २०८१ को यस प्रदेशको विपद्को घटना हेर्दा जम्मा ६६४ प्रकोपका घटनामा ४८ जनाको मृत्यु, १८० जना घाइते र १ जना हराएको विपद् पोर्टलको तथ्याङ्कमा हेर्न सकिन्छ। यसैगरी १२९ पूर्वाधारको क्षति, ६५४ पशुचौपायाको क्षति भएको देखिन्छ। विपद् बाट अनुमानित क्षति रु. १७,६८,३१,२५० बराबरको भएको देखिन्छ।

गत वर्षको विपद्को प्रवृत्ति हेर्दा बाढीको ३१ वटा घटना भएको जसमा मानवीय क्षति ८ जना र ४ घरको भएको पाइन्छ। पहिरोका ७५ वटा घटना भएको जसमा ९ जनाको मृत्यु भएको र १५ घर क्षति भएको देखिन्छ। आगलागीका २०६ घटनामा ६ जनाको मृत्यु भएको र ४ घरको क्षति भएको देखिन्छ। चट्याङ्का ६० घटना भएकोमा ८ जनाको मृत्यु भएको र घर क्षति भएको देखिन्छ। यसैगरी अन्य गैरप्राकृतिक विपद् बाट ५ वटा घटना भएको १ जनाको मृत्यु भएको विपद् पोर्टलको तथ्याङ्कले देखाउँछ।

जल तथा मौसम विज्ञान विभागले गरेको प्रक्षेपणमा मनसुनको अवधिभरमा यस प्रदेशको उत्तर र पूर्वी क्षेत्रमा सामान्य भन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना उच्च रहेको आकलन गरेको छ। कर्णाली प्रदेशमा विपद्बाट प्रभावित हुने सर्वसाधारणको केसलोड निम्न अनुसार रहेकोछ।

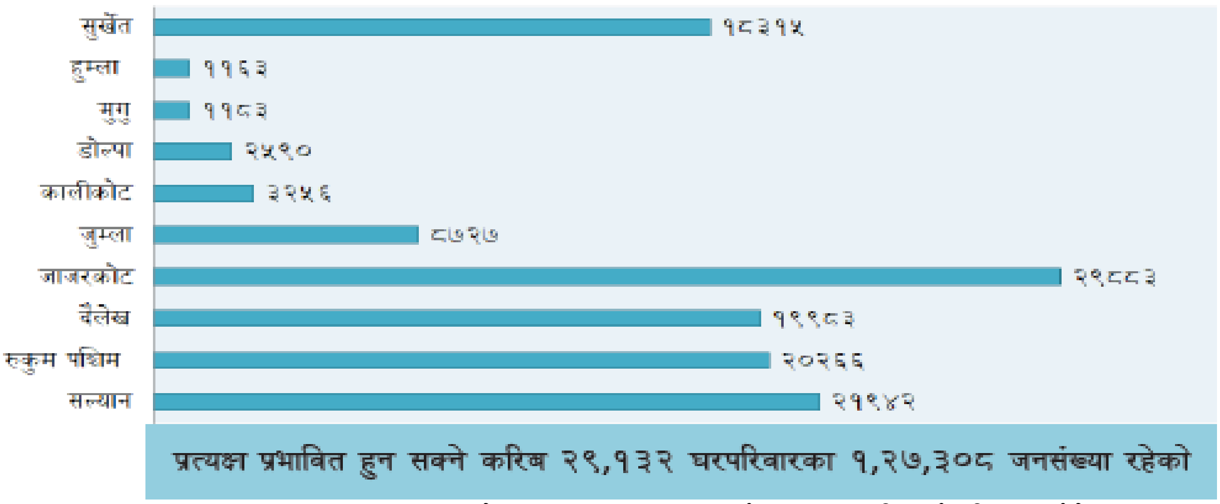

स्रोतः NDRRMA मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०८२

२.४ प्रदेशको विपद् प्रतिकार्य क्षमताको विश्लेषणः

विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको संस्थागत संरचनालाई हेर्ने हो भने प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितिहरूको गठन, ऐन, नियम तथा योजनाहरू निर्माण र कार्यान्वयन विपद् प्रतिकार्यको लागि प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना र आवश्यक प्रविधि र सामग्रीहरूको व्यवस्थापन, आपत्कालीन सामग्रीहरूको गोदाम घरको व्यवस्थापन

र परिचालन, आपत्कालीन कोषको व्यवस्थापन, प्रदेशदेखि स्थानीय तहसम्म विभिन्न कार्यदलहरूको निर्माण, क्षमता अभिवृद्धि तथा सामग्रीहरूको व्यवस्थापनको क्षेत्रमा प्रदेश तथा जिल्ला तहमा आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र तथा आपत्कालीन कोषको व्यवस्थापन भएको छ । स्थानीय स्तरको लागि रणनीतिक कार्ययोजना निर्देशिका, २०७८ संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले जारी गरे अनुरुप स्थानीय तहमा योजना बनाउन मार्गदर्शन गरेको छ ।

२.५ पूर्वसूचना प्रणाली र आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको विवरणः

प्रदेशका उच्च जोखिममा रहेका वस्ती र समुदायहरूसम्म जल तथा मौसम विज्ञान विभागले दिएका पूर्वानुमानका पूर्वसूचनाहरू पुर्याउनु जल तथा मौसम विज्ञान विभाग बेसिन कार्यालय र सबै सरोकारवाला निकायहरूको जिम्मेवारी हो । अभै पनि पूर्व सूचना सहजै पुग्न नसकिरहेको अवस्थामा आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, बेसिन कार्यालय तथा विकास साझेदाहरूसँग सहकार्य गरी वर्षामापन तथा जलमापन केन्द्रहरू स्थापना, मर्मत सम्भार तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू गर्न आवश्यक देखिन्छ । प्रदेशले ती संयन्त्र मार्फत् यस्ता सूचनाहरू गाउँ तथा संकटासन्न बस्तिहरूसम्म पुऱ्याउन जिल्ला तथा स्थानीय सरकारको सहकार्यमा आगामी दिनमा कार्यहरू गर्ने सौंच बनाएको छ ।

२.५.१ पूर्व सूचना प्रणाली

कर्णाली प्रदेशमा प्राकृतिक प्रकोपहरू जस्तै- बाढी, पहिरो, चट्याङ्, हिमपात र अन्य जलवायु मण्डलीय घटनाहरूले बारम्बार ठूलो क्षति पुऱ्याउँदै आएको छ । भौगोलिक विकटता र कमजोर पूर्वाधारले जोखिम न्यूनीकरणमा थप चुनौती थपेको छ । यस परिप्रेक्ष्यमा, प्रभावकारी पूर्वसूचना प्रणालीको विकासले प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण र प्रतिकार्य क्षमताको विस्तारमा आधारभूत योगदान दिन सक्छ । पूर्वसूचना प्रणालीको मुख्य उद्देश्य प्रकोपको सम्भावित जोखिममा रहेका व्यक्ति, समुदाय र संस्थाहरूलाई समयमै सूचना प्रदान गरी उनीहरूलाई आवश्यक तयारी गर्न सक्षम बनाउनु हो । कर्णाली प्रदेशजस्तो संवेदनशील क्षेत्रमा पूर्वसूचना प्रणालीले जोखिम मूल्याङ्कन, चेतावनीको संचार र स्थानीय क्षमताको सुदृढीकरणमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

पूर्वसूचना प्रणालीको चार मूल तत्वहरू रहेका छन् जुन यस प्रकार रहेको छ ।

१) जोखिमको ज्ञान,
२) जोखिमको अनुगमन विश्लेषण र पूर्वानुमान,
३) चेतावनी वा सतर्कताको सञ्चार वा प्रसार र
४) प्राप्त चेतावनीको आधारमा प्रतिकार्य गर्ने स्थानीय क्षमता ।

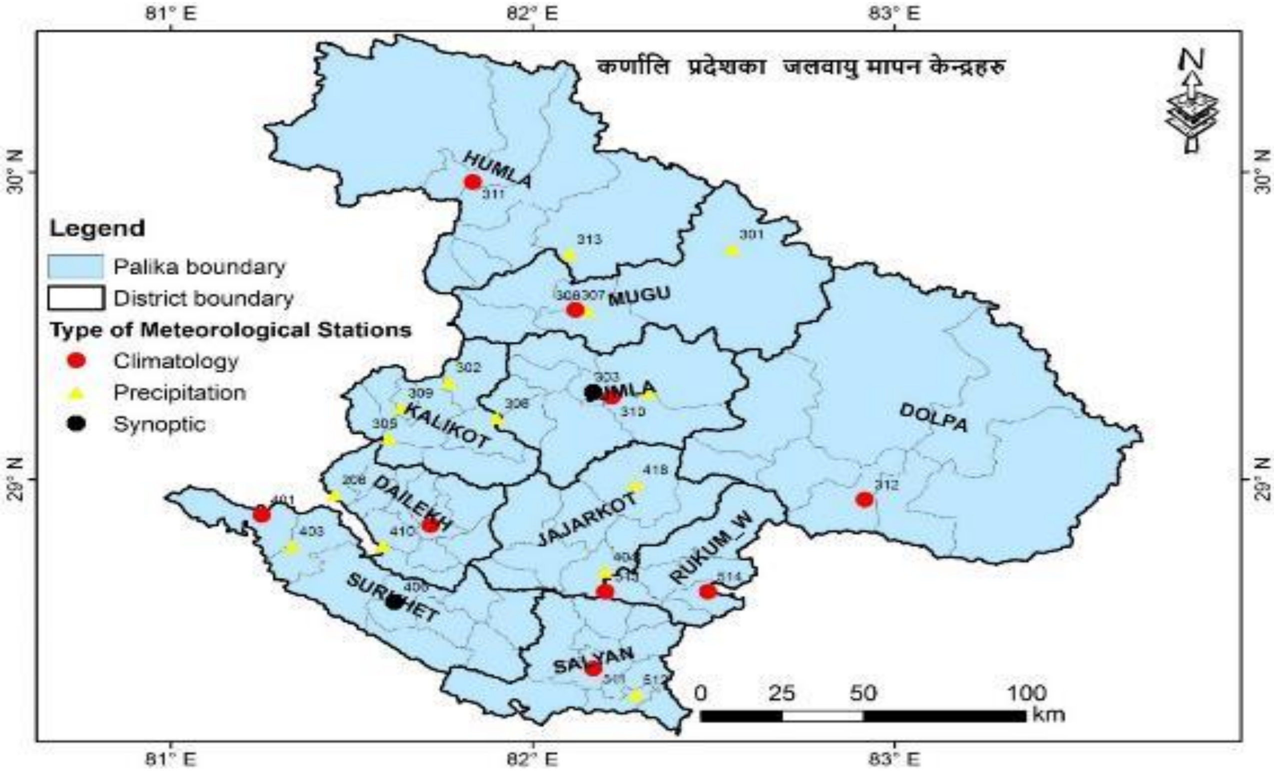

२.५.२ आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्र

यस प्रदेशमा प्रदेश आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय अन्तर्गत संचालनमा छ भने १० वटै जिल्लामा जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय अन्तर्गत संचालित छन् भने धेरै जसो स्थानीय तहले स्थानीय स्तरमा समेत स्थानीय आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्र संचालन गरिरहेका छन् ।

खण्ड तीनः विषयगत क्षेत्रहरूको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.१ विषयगत क्षेत्रको अवधारणा

राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० (प्रथम संसोधन २०७५) ले राष्ट्रिय स्तरमा ११ विषयगत क्षेत्र र तिनका सरकारी निकाय, नेतृत्व र सहयोगी निकाय बीच सह-नेतृत्व तोकेको छ । कर्णाली प्रदेशमा ९ वटा विषयगत क्षेत्रहरू तोकि नेतृत्व निकाय तथा सहयोगी संस्था/सह-नेतृत्व निकाय तोकिएका छन् । कर्णाली प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा देहाय बमोजिमका ९ वटा विषयगत क्षेत्र र तिनको नेतृत्व, सह-नेतृत्व र सदस्य निकाय तथा संघसंस्थाहरूको भूमिका निर्धारण गरिएको छ ।

३.२ उद्देश्य

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि विषयगत क्षेत्र (Cluster) प्रणालीको उद्देश्य मानवीय सहायताको समन्वय, गुणस्तर र पहुँच सुनिश्चित गर्ने रहेको छ । यसको लागि क्लस्टरका नेतृत्व गर्ने निकाय र सहयोगी निकाय तथा संघसंस्थाहरूले नेपाल सरकारका राहत मापदण्ड र अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय मापदण्ड तथा अधिकारमा आधारित रही सबै विषयगत क्षेत्रले समन्वयात्मक रूपमा दोहोरोपना नहुने गरी गुणस्तरीय र प्रभावकारी मानवीय सहायता प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

३.३ विषयगत क्षेत्रहरू

नेतृत्व तथा सह-नेतृत्वदायी निकायहरूको विवरण

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	नेतृत्व	सहनेतृत्व
१.	स्वास्थ्य तथा पोषण	सामाजिक विकास मन्त्रालय (स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय)	विश्व स्वास्थ्य संगठन र युनिसेफ
२.	खाद्य सुरक्षा	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम
३.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता	जलस्रोत तथा उर्जा विकास मन्त्रालय	युनिसेफ
४.	शिक्षा	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रन र युनिसेफ
५.	संरक्षण	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, युनिसेफ र युएनएफपिए
६.	शीघ्र पूनर्लाभ	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	UNDP
७.	बन्दोवस्ती	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम
८.	आवास ,शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन	भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
९.	खोज तथा उद्धार	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सबै सुरक्षा निकायहरू (नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी ,सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल)

३ ४.विषयगत क्षेत्रहरू सक्रिय हुने अवस्था

राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाचाँमा उल्लेख भए बमोजिम विपद्को कारण जनधनको व्यापक नोक्सानी भई राष्ट्रिय स्तरमा उपलब्ध आन्तरिक स्रोत र साधनको अपर्याप्तताका कारण विपद् प्रतिकार्य गर्न थप सहयोगको आवश्यकता महशुस भएमा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को निर्णय बमोजिम अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको आह्वान भएमा वा आन्तरिक रूपमा नै कार्यरत मानवीय संघसंस्थाले आफ्नो कार्यक्षेत्र अन्तर्गत मानवीय सहयोग गर्नुपर्ने परिवेशमा विषयगत क्षेत्रहरू सक्रिय हुनेछन् । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बमोजिमका सामान्य पूर्वतयारी तथा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारीका कार्यहरू गर्न जिम्मेवार र सहयोगी निकायहरू नियमित रूपमा लागि रहनेछन् । विषयगत क्षेत्रको निर्णय बमोजिम नियमित वा आवश्यकता अनुरुप विषयगत क्षेत्रहरूको बैठक बस्नेछ । कर्णाली प्रदेशको

हकमा प्रदेश सरकारले प्रदेश स्तरमा कुनै विपद्को अवस्थामा कर्णाली प्रदेश सरकारले वा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्ले यस प्रदेशभित्र आवश्यता अनुसार विषयगत क्षेत्र सक्रिय गर्न सक्ने छ ।

३.५ विषयगत क्षेत्रहरू निष्क्रिय हुने अवस्था :

विपद् वा आपत्कालीन परिस्थितिलाई विद्यमान सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी क्षेत्रको सक्रियतामा नै मानवीय सिद्धान्त र मापदण्ड अनुसार प्रतिकार्य र पुनर्लाभ गर्ने क्षमता भएमा विषयगत क्षेत्रहरू निस्कृय हुन सक्नेछन् । कुनै विपद्को समयमा निश्चित समय पश्चात् देशको आफ्नै क्षमताले निरन्तरता दिन सकिने अवस्था भएको परिवेशमा पनि विषयगत क्षेत्र निस्क्रिय हुन सक्नेछन् । विषयगत क्षेत्रको निश्क्रियताका लागि नेपाल सरकार वा प्रदेशमा प्रदेश सरकार वा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्ले निर्णय गरेको हुनुपर्ने हुन्छ ।

३.६ लैङ्गिक समानता, अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशीकरण

प्राकृतिक प्रकोपले समाजमा पछाडि परेका अशक्त, असहाय र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अन्य मानिसभन्दा बढी प्रभाव पार्दछ । त्यसैले विपद्ले सबैलाई एकै किसिमले प्रभावित गर्दैन भन्ने मानसिकता हरेक विपद् व्यवस्थापनकर्मीमा हुन आवश्यक छ । हाम्रो समाजमा पनि मानवीय संकटमा पुरुष भन्दा महिला फरक ढंगबाट प्रभावित हुन्छन् र समाजमा रहेका फरक उमेर, अपाङ्गता तथा लैङ्गिक पहिचान, खास जातजाति, विद्यमान जोखिमलाई अझ बढाउन सक्छ जसका कारण विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउँदा लैङ्गिक समानता, अपाङ्गता र सामाजिक समावेशीकरणलाई विशेष सम्बोधन हुने उद्देश्यले देहाय बमोजिम यो योजनाको तर्जुमा गरिएको छ ।

- कर्णाली प्रदेशभित्र बसोवास गर्ने जनसमुदाय विशेष गरी जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, विपन्न र पछाडि परेका, लोपोन्मुख समुदायको योजना निर्माण प्रकिया र कार्यान्वियनमा समान प्रतिनिधित्व र अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- कोही नछुटुन (Leave No One Behind) को सिद्धान्त आत्मसात गर्दै समुदायमा रहेका संकटासन्न व्यक्तिहरूको विशिष्टखालको आवश्यकता हुने व्यक्ति तथा समूहहरूको पहिचान गरी तदनुरूप प्राथमिकताका साथ योजनाको क्रियाकलाप तर्जुमा गरिएको छ ।
- विपद् प्रतिकार्यको लागि पूर्वतयारी गर्दा महिला, बालबालिका, सुत्केरी तथा गर्भवती र स्तनपान गराइरहेका महिला, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग र फरक लैङ्गिक पहिचान भएका व्यक्तिहरूको लागि विशेष व्यवस्था र निर्णय प्रक्रियामा उहाँहरूको सहभागिता गराउनु पर्नेछ ।
- विपद् प्रतिकार्यको समयमा महिला, बालबालिका, सुत्केरी तथा गर्भवती र स्तनपान गराइरहेका महिला, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग र लैङ्गिक अल्पसंख्यक भएका व्यक्तिहरूलाई प्राथमिकताका दिई मानवीय सहायताका गतिविधि सञ्चालन गरिनेछ ।
- शिविर तथा क्याम्पमा राखिएका महिला, बालबालिका, सुत्केरी तथा गर्भवती र स्तनपान गराइरहेका महिला, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक व्यक्तिहरूलाई विशेष हेरचाह र संरक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विपद् पूर्वतयारी, पूर्वकार्य, प्रतिकार्य र पुनर्लाभका गतिविधि संचालन गर्दा विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट संचालन गरिने छ जसको लागि स्थानीयस्तरको सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतका सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका तथ्यांक र संयन्त्रलाई अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।

विपद् पूर्वतयारीका कार्यहरू

- महिला, पुरूष, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जात जाति, दलित समुदाय, उमेर अनुसार बालबालिका, युवा, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती र स्तनपान गराउने महिलाहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिराख्ने,

- विपद् सम्बन्धी समितिहरूमा सबै वर्गहरूको समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गर्ने,
- विपद् सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखीकरणमा त्यस्ता वर्गहरूको सहभागिताको सुनिश्चितता साथै प्राथमिकता दिईनुपर्ने कुराहरूमा स्पष्ट बुझाई विकास गर्ने ।

विपद् प्रतिकार्यका चरणमा गरिने कार्यहरू

- लिङ्ग, उमेर, जात जाति, भाषा, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गर्भवती, स्तनपान गराउने महिला र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकको तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने,
- विषयगत क्षेत्र अन्तर्गतका निःसर्त नगद प्रवाह वा अन्य क्रियाकलापहरूमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति, महिला र बालबलिकाले नेतृत्व गरेका घर, दलित, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती, स्तनपान गराउने महिलाहरूलाई प्राथमिकता दिने,
- स्थानीय भाषाको प्रयोग गर्ने र राहत वितरण स्थलहरूको बारेमा पूर्ण जानकारी दिने,
- राहत वितरण प्रकृयामा महिला र पुरुषको छुट्टा छुट्टै लाईन र पंक्ति सुनिश्चित गर्ने,
- चोरी, बलात्कार, यौन दुर्व्यवहार, हिंसा, दुरुपयोग जस्ता जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न सुरक्षा व्यवस्थाको सुनिश्चितता गराई निश्चित समय र स्थानमा नै कार्यक्रमको सम्पन्न गर्ने,
- मानिसहरूलाई मानवीय सहायता प्राप्त गर्ने प्रक्रियाहरूमा सहयोग र मार्गदर्शन गर्न सहयोग कक्षको प्रबन्ध गर्ने
- प्रतिकार्यका क्रियाकलापको समयावधिमा आत्मसम्मानको प्रत्याभूत गराउने,
- प्रतिकार्यको समयमा व्यक्तिगत सरसफाइ किट, प्राथमिक उपचार बाकस र सेनिटरी प्याडका व्यवस्था गर्ने,
- राहत वितरण स्थलमा अस्थायी रूपमा महिला र पुरुषलाई छट्टा-छुट्टै शौचालयको प्रबन्धको सुचिनिश्चितता गर्ने, लैङ्गिक तथा बालमैत्री बनाउन प्रयास गर्ने (बन्द हुने, बत्ति, कमोड, आवरण कभर सहित डस्टविनको व्यवस्था गर्ने, झुन्डयाउने ठाउँ) ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण संवेदनशील भाषाको प्रयोग गर्ने र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण संवेदनशील व्यवहारको प्रदर्शन गर्ने ।

३.७ विपद् प्रतिकार्यमा विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा

जल तथा मौसम विज्ञान विभागले नियमित रूपमा मौसम पूर्वानुमान गरिरहेको र कर्णाली प्रदेशको जाजरकोट जिल्लामा प्रभावमा आधरित पूर्वानुमान कार्यक्रम समेत लागू गरिएको छ। मौसम सम्बन्धी पूर्वानुमान प्राप्त भएको अवस्थामा जोखिममा रहेका व्यक्ति, घर-परिवार तथा मनसुनले प्रभाव पार्ने समुदायलाई पूर्वसूचना दिने, आवश्यक पर्दा विपद् पर्नु अगाडि नै स्थानान्तरण गर्ने तथा सम्भावित अन्य जोखिम कम गरी जनधन जोगाउने गरी विपद् पूर्वकार्य गरिनु पर्दछ । मौसम पूर्वानुमान सम्बन्धी सूचनालाई विभिन्न उपयुक्त मध्यमबाट सम्प्रेषण गरी जनता माझ पुर्‍याउनु पर्दछ ।

नेपाल सरकारले विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा तथा राहत वितरण मापदण्ड, २०८१ स्वीकृत गरी लागू गरिरहेको हुनाले विपद् व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउन सो मापदण्डले निर्देश गरे बमोजिमका विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा र राहात मापदण्डलाई यस प्रदेशमा समेत लागू गरिने छ | विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पश्चात सामजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरू लगायत गर्भवती, सुत्केरी, बिपन्न वर्गका व्यक्तिहरू बढी जोखिममा पर्ने हुँदा उक्त व्यक्तिहरूलाई पर्न सक्ने सम्भावित जोखिम कम गर्न पूर्वानुमानमा आधरित पूर्वकार्य गर्ने तथा कुनै विपद् आइपरेको खण्डमा छिटो, कम खर्चिलो र प्रभावकारी विपद् प्रतिकार्य गर्न विद्यमान सामजिक सुरक्षा प्रणाली र तथ्याङ्कको प्रयोग गर्न स्थानीय सरकारलाई प्रोत्साहन गरिने छ । यसका साथै विपद्को समयम विद्यमान सामाजिक सुरक्षा प्रणालीमा दर्ता, नवीकरण, भुक्तानी, तथ्याङ्क व्यवस्थापन तथा गुनासो व्यवस्थापनका गतिविधिलाई बिना अवरोध निरन्तरता दिइ विपद् संवेदनशील सामाजिक सुरक्षाको सुनिश्चितता गरिने छ |

३.८ विपद्को परिदृश्य

प्रदेशमा बाढी, पहिरो, चट्याङ, आगलागी, सडक दुर्घटना र महामारीजन्य विविध प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक प्रकोपका कारण ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ।

प्रदेशको जटिल भौगोलिक अवस्था, समुदायको वसोवासको अवस्थिति र संरचनाहरूको बनावट साथै विभिन्न वैज्ञानिक प्रक्षेपणको आधारमा भूकम्प आउने सम्भावना अत्यधिक भएको र यसको क्षति धेरै हुने देखिएकोले भूकम्पलाई उल्लेखित छ वटा प्रकोपहरू भन्दामाथि स्तरीकरण गरिएको छ। भूकम्प यस प्रदेशको लागि पहिलो प्रकोपको रूपमा स्तरीकरण गरिएको छ। मनसुनजन्य प्रकोपहरू र प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक प्रकोपहरू यस प्रदेशमा विद्यमान छन्।

मनसुनजन्य विपद्को परिदृश्य विश्लेषण गर्दा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन प्राधिकरणको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०८२ अनुसार यस वर्ष कर्णाली प्रदेशमा मनसुनजन्य प्रकोपबाट हुने क्षतिको आँकलन अनुसार २९,१३२ घरधुरी र १,२७,३०८ जनसंख्या प्रभावित हुने देखाउछ। प्राधिकरणले स्तरीकरण गरेका २० वटा स्थानीय तहमध्ये ९ वटा कर्णाली प्रदेशमा पर्दछ।

३.९ स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.९.१ उद्देश्यहरू

- प्राकृतिक प्रकोपबाट सिर्जित आकस्मिक अवस्थामा हुनसक्ने चोटपटक साथै अन्य महामारीमा जनस्वास्थ्यका मापदण्डहरू अपनाई अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्नु,
- मानवीय संसाधनको क्षमता अभिवृद्धि गरी तत्काल आपतकालीन आपूर्ति गर्न स्वास्थ्य सेवा कार्यालयलाई सहयोग गर्नु,
- जोखिमपूर्ण सम्भावित क्षेत्र तथा समूहको पूर्व पहिचान गरी विपद् न्यूनीकरणका लागि स्थानीय तहसँग समन्वय तथा सहजीकरण गर्नु,
- आकस्मिक औषधि, पोषण सामग्री, खाना र पानीको अग्रिम व्यवस्थापन गर्न र नियमित औषधि सेवन गरिरहेका दीर्घरोगीहरूको पहिचान गरी औषधिको उपलब्धता तथा सेवनको सुनिश्चितता गर्नु,
- विपद्का कारण विस्थापित भएका जोखिमपूर्ण वर्गमा हुनसक्ने स्वास्थ्यजन्य मध्यम तथा कडा खालको कुपोषणमा कमी ल्याउन स्तनपानलाई निरन्तरता दिँदै पूरक खानाको व्यवस्थापन गर्न स्वास्थ्य सेवा कार्यालय/स्थानीय तहसँग समन्वय र सहयोग गर्नु,
- आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुहरूको अनाधिकृत बिक्री वितरण र प्रयोगमा रोक लगाउन नियमित अनुगमन तथा समन्वय गर्नु,
- विपद्का कारण हुन सक्ने मानसिक स्वास्थ्य समस्यालाई न्यूनीकरण गर्नका लागि आवश्यक र उपयुक्त मानसिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु,
- विपद् पश्चात तत्काल देखा पर्ने स्वास्थ्य समस्या समाधानका लागि चाहिने अति आवश्यक औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्रीहरू भण्डारण गर्नु।

३.९.२. स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट (रु हजारमा)
१.	प्रदेश तथा सबै स्थानीय तहमा द्रुत प्रतिकार्य तथा लेखाजोखा टोलीको गठन गर्न	स्थानीय तह र प्रदेश तह	सम्बन्धी निकाय	५००
२.	द्रुत प्रतिकार्य टोलीको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम गर्ने	स्थानीय तह र प्रदेश तह	रेडक्रस, विश्व स्वास्थ्य संगठन	५०००
३.	द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई आवश्यक सामग्रीहरूको सूची तयार गर्ने र न्यूनतम आवश्यक मौज्दात जिल्ला तथा स्थानीय तहमा भण्डारण गर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन	४००००
४.	सम्भावित विपद् अनुसार स्थानीय तहको नक्शांकन गर्ने	स्थानीय तह र प्रदेश तह	विश्व स्वास्थ्य संगठन	१००
५.	सम्भावित विपद्को लागि आवश्यक स्रोत, साधन तथा मानवीय स्रोतको विवरण अध्यावधिक गर्ने	स्थानीय तह र प्रदेश तह	सम्बन्धी निकाय	१००
६.	सञ्चार माध्ययमहरूको आवश्यक परिचालन	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धी निकाय	१०००
७.	खाद्यान्न अभाव, विपद् तथा महामारीका कारण हुन सक्ने स्वास्थ्य पोषणको समस्यालाई व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक सामग्रीको मौज्दात गर्ने (Paracetamol, ORS, RUTF, HEB, BP5, WSB+, MUAC Tape, MNP, weighing machine, Vitamin–A, Iron Folic acid, height board, F–75, F–100, ReSomal, Super Flour)	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र स्थानीय तह	सम्बन्धी निकाय	१०००
८.	स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रक आकस्मिक योजना निर्माण गर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय	१००
९.	जोखिममा पर्ने सक्ने महिला सुत्केरी, गर्भवती, स्तनपान गराई रहेका महिला सहित, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण सङ्कलन गरी आवश्यक सहयोगका लागि समन्वय गर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय	५००
१०.	पूर्वतयारी बारेमा राजनीतिक दल र नागरिक समाजका लागि संयुक्त अभिमुखीकरण गर्ने	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सम्बन्धित निकाय	५००
११.	आपतकालीन स्वास्थ्य शिविर निर्माण र सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने मेशिन, औजार र औषधीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने	"	सम्बन्धित निकाय	३०००
१२.	आपतकालीन चिकित्सा तैनाथ टोली गठन (RRT) र क्षमता अभिवृद्धि तालिम	"	सम्बन्धित निकाय	२०००
१३.	प्रदेश स्तरमा मनोसामाजिक परामर्श दिने जनशक्ति तयार गर्ने	"	सम्बन्धित निकाय	२०००
१४.	प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने	"	सम्बन्धित निकाय	१००००

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट (रु हजारमा)
१५.	अस्पताल विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	PHEOC	५००
१६.	विपद्को जोखिममा रहेका जिल्ला र स्थानीय तहका स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र स्थानीय स्वास्थ्य शाखाका पोषण सम्पर्क व्यक्तिको आपतकालीन अवस्थामा पोषण विषयमा क्षमता विकास गर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	युनिसेफ, विश्व खाद्य कार्यक्रम	५००
१७.	पोषण विषयगत क्षेत्रलाई प्राविधिक सहयोग र सल्लाह दिनका लागि विभिन्न प्राविधिक कार्य समूहको स्थापना गरी निर्माण गर्ने	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	१५०
जम्मा रकम				६६,९५०

३.९.३ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवारी निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
१.	नक्शाङ्कन अनुसार खाद्यान्न अभाव हुन सक्ने स्थानहरूमा खाद्यान्न भण्डारणको व्यवस्था गर्नका लागि खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने	स्थानीय तह	सम्बन्धित निकाय	१०००
२.	६-५९ महिनाका बालबालिकाको पाखुराको मापन गरी कुपोषित बालबालिकाको व्यवस्थापन गर्न स्वास्थ्यकर्मी तथा महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाको क्षमता विकास गर्ने,	द्रुत प्रतिकार्य टोली	सम्बन्धित निकाय	१५००
३.	द्रुत प्रतिकार्य टोलीको परिचालन गरी चोटपटक लागेका व्यक्तिहरूको तालिम गर्ने, वडा अनुसार एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने,	स्वास्थ्य संस्था	सम्बन्धित निकाय	५००
४.	खानेपानी निर्मलीकरणको लागि वास क्लष्टरसँग समन्वय गरी पियूसको वितरण	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, अपूर्ति केन्द्र र स्थानीय तह	सम्बन्धित निकाय	१००००
५.	पोषण सामग्रीहरूको मौज्दात सुनिश्चतता गर्न, नभएको ठाँउमा उपलब्ध गराउने, पोषण सामग्रीहरूको मौजदातको सुनिश्चतता गर्ने नभएको ठाउँमा उपलब्ध गराउने,	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय ,प्रदेश स्वास्थ्य अपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	सम्बन्धित निकाय	५००
६.	खानेपानी निर्मलीकरणको लागि खानेपानी सरसफाइ र स्वच्छता विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वय र सहकार्यमा पियूसको वितरण	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय	१०००
७.	जोखिम क्षेत्रको पहुँचमा रहने गरी औषधी तथा आवश्यक अन्य सामग्रीहरू वितरण	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय	५००
८.	किटनाशक झुलहरूको वितरण	स्थानीय तह	सम्बन्धित निकाय	१५००

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवारी निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
९.	आकस्मिक प्राथमिक स्वास्थ्य उपचारका लागि औषधि तथा टेष्टकिटको मौज्दात राख्ने,	स्थानीय तह, स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय	२००
१०.	शवहरूको उचित व्यवस्थापन गर्ने,	स्वास्थ्य संस्था	सम्बन्धित निकाय	२५००
११.	स्वास्थ्य संस्था वरपर, खुला क्षेत्रमा स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्था गर्ने,	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय	२५००
१२.	महामारीमा आवश्यक पर्ने औषधीहरूको विवरण तयार गरी सो औषधीहरूको न्यूनतम मौजदात स्वास्थ्य संस्था तथा स्थानीय तहमा भण्डारण गर्ने।	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सम्बन्धित निकाय	७५००
			जम्मा बजेट रू	२९२००

३.९.४ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको आपत्कालीन प्रतिकार्य योजना

क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत हजारमा
प्रादेशिक स्वास्थ्य द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT-EMT) को बैठक बसी स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र स्थानीयतहको द्रुत प्रतिकार्य टोली	प्रकोप भएको २४ घण्टाभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, प्रदेश अस्पताल, स्थानीय तह	विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन	५००
स्वास्थ्य तथा पोषण लगायत अन्य Activate गरी परिचालन गर्ने,	प्रकोप भएको २४ घण्टाभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	WHO, युनिसेफ र विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	१५००
प्रकोप भएका स्थानमा स्थानीयतहका द्रुत प्रतिकार्य टोली परिचालन गरी घटनाको विवरण सङ्कलन गर्ने,	प्रकोप भएको २४ घण्टाभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्थार PHEOC	५००
अत्यावश्यक स्वास्थ्य प्रतिकार्य सेवाहरू प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने,	प्रकोप भएको २४ घण्टाभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	१५००
प्राप्त तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गरी आवश्यकताको पहिचान तथा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने,	घटना भएको १हप्ताभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	२००
स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टरको नियमित बैठक बसी आवश्यक निर्णयहरू गर्ने,	घटना भएको १हप्ताभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैर सरकारी संस्था	२००
रणनैतिक स्थानहरूमा चिकित्सक सहित स्वास्थ्यकर्मीहरूको टोली परिचालन गर्ने र आवश्यक भएमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने,	घटना भएको १हप्ताभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	१५००
सम्भावित महामारीलाई मध्यनजर राखी सचेतनामूलक सन्देश प्रकाशन, प्रसारण गर्ने,	घटना भएको १हप्ताभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	१०००
नियमित स्वास्थ्य सेवाप्रवाहमा केही समस्या छ छैन भनीतत्काल सर्भेक्षण (Multi Cluster Initial Rapid Need Assessment) गर्ने,	घटना भएको १हप्ताभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	१०००

क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत हजारमा
उद्धार, राहत वितरण, आकस्मिक औषधि तथा सफा र सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था, खाद्यान्न अस्थायी बसोबासको व्यवस्था, प्रभावितहरूको विवरण सङ्कलन,	घटना भएदेखि एकहप्तादेखि १महिनाभित्र	स्वास्थ्य सेवानिर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५०००
स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टरको नियमित बैठक र अन्य क्लस्टरसँगको समन्वय र सहकार्यलाई निरन्तरता दिने,	घटना भएदेखि एक हप्तादेखि १ महिना भत्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	गैरसरकारी संस्था	२००
प्रतिकार्य समीक्षा गर्ने र सम्बन्धित निकायहरूमा जानकारी गराउने,	घटना भएदेखि एकहप्तादेखि १महिनाभत्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय र स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	२५०
उद्धार, राहत वितरण, आकस्मिक औषधि (Life Saving Drugs) तथा सफा र सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था, खाद्यान्न र उनीहरूलाई उचित स्थानमा अस्थायी बसोबासको व्यवस्थापन गर्न,		स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय		२०००
प्रभावितहरूको विस्तृत विवरण लिने फारमको व्यवस्थापन गर्न,	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	१००
पीडितहरूलाई तत्काल उद्धार गरी प्राथमिक उपचार साथै आवश्यकताका आधारमा सम्बन्धित निकायमा प्रेषण गर्नका लागि सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने,	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	१०००
नवशिशु, ५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी, किशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, दीर्घ रोगीहरूको पहिचान गरी यथाशीघ्र व्यवस्थापनका लागि समन्वय, सहजीकरण गर्ने,	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	५००
विपत्तिका कारण विस्थापित भएका अति जोखिमपूर्ण वर्ग जस्तै गर्भवती, सुत्केरी, पूर्ण स्तनपान गराईरहेकी महिलाहरू तथा ६ देखि ५९ महिनासम्मका बालबालिकाका पोषण अवस्था सुधार गर्नका लागि आपतकालीन पोषण कार्यक्रम (Nutrition-in-Emergency- NiE) अन्तर्गत Blanket Supplementary Feeding Programme (BSFP) सञ्चालनार्थ जिल्ला स्वास्थ्य सेवा कार्यालय तथा स्थानीय तहसँग समन्वय र सहयोग गर्दै आपतकालीन पोषण सामग्रीहरूको वितरणको सुनिश्चितता गर्ने।	३ देखि ४ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/ स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
प्रभावित स्थानमा पोषणको लेखाजोखा गरी मध्यम तथा कडा शीघ्र पोषित बालबालिकाको पहिचान, प्रेषण, उपचार र व्यवस्थापन	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	५००

क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत हजारमा
दीर्घ रोगी तथा ज्येष्ठ नागरिकहरूको सुरक्षाको लागि उचित व्यवस्थापन	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
प्रतिकार्य समीक्षा गर्ने र सम्बन्धित निकायहरूमा जानकारी गराउने	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/ स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
अत्यावश्यक औषधि खासगरी जीवन बचाउने (Life Saving) औषधिको व्यवस्थापन	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/ स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५०००
५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूलाई उचित पोषणको प्रबन्ध गर्ने र Blanket Supplementary Feeding Program (BSFP) आवश्यकता अनुसार सञ्चालन गर्ने,	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/ स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
नियमित स्वास्थ्य सेवा (खोप, पूर्वप्रसूति, प्रसूति, सुत्केरी जाँच, परिवार नियोजन, किशोरकिशोरी, ज्येष्ठ नागरिक, क्षय र कुष्ठरोग, ART सेवा लिइरहेका, मलेरिया, सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइ, महिनावारी सरसफाइ, खाद्यान्नको व्यवस्था र अस्थायी बसोबासको व्यवस्थाको निरन्तरता, स्वास्थ्य प्रवर्धनात्मक क्रियाकलापहरू (स्वास्थ्य सम्बन्धी सन्देश प्रकाशन तथा प्रसारण, पोष्टर पम्पलेटहरू वितरण, प्रर्दशनी, सडक नाटक, माइकिङ्ग आदि),	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/ स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	२००
आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्थापन	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५०००
अत्यावश्यक औषधिहरूको बफर स्टक तथा पर्याप्त औषधि लगायत सामग्रीको व्यवस्थापन,	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	२००
व्यवस्थित सूचना प्रणालीको निरन्तरता,	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/ स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	३००
सूचनाहरूको अद्यावधिक गर्ने,	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरूको संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउने सिकाईहरूलाई मध्यनजर गरी पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू पहिचान गरी आगामी योजनामा समेटने,	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	१०००
प्रकोप भएका स्थानका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा अन्तर निकाय प्रजनन स्वास्थ्य सामग्री (IARH) किट्सको व्यवस्थापन गर्ने,	३ महिनादेखि १ वर्ष	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	युएनएफपिए	१५००
खाद्यन्न अभाव, विपद् तथा महामारीका कारण हुन सक्ने स्वास्थ्य पोषणको समस्यालाई व्यवस्थापन	डेलिभरी भएको १ हप्ताभित्र	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	२०००

क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत हजारमा
गर्नका लागि आवश्यक सामग्रीको मौज्दात र वितरण (Paracetamol, ORS, RUTF, HEB, BP5, Fortified Flour, MUAC Tape, MNP, weighing machine, Vitamin–A, Iron Folic acid, height board, F–75, F–100, ReSomal)				
प्रभावित व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिने	घटना भएको २४ घण्टा पछि	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	
स्तनपान तथा खानाको संरक्षण, प्रवर्धन र सहयोगका लागि पोषण परामर्श सेवा	घटना भएको १हप्ता देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तुको बिक्री वितरणको रोकथामका लागि सूचना, सन्देश प्रसारण र अनुगमन	घटना भएको १हप्ता देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	युनिसेफ	१००
सूक्ष्म पोषकतत्वको वितरण (बालभिटा, आईरन चक्की)	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	
आवश्यकता अनुसार OTC, BSTF,TSFP केन्द्रको स्थापना	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५००
पोषण सामग्रीको उचित भण्डारण, वितरण, पोषण कार्यक्रमको अभिलेख र प्रतिवेदनका लागि form, format, register को व्यवस्था	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय/स्थानीयतह	गैरसरकारी संस्था	५००
स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको निर्णय अनुसार दैनिक, साप्ताहिक, पाच्छिक र मासिक रूपमा प्रतिवेदन सङ्कलन	१ महिना देखि ३ महिना	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय, स्थानीय तह	गैरसरकारी संस्था	५०
प्रतिकार्य क्रियाकलापका लागि बजेट जम्मा (रु हजारमा)				३७,६००

३.९.५ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रहरूको स्रोत साधनहरूको विवरण

क. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रसँग उपलब्ध स्रोत साधनहरूको विवरण

सामग्रीको नाम	परिमाण	अनुमानित लागत	भण्डारण स्थल	माग गरेपछि उपलब्ध हुने समयावधी	कैफियत
जीवनजल	२२०००	१५४३०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको ४० प्रतिशत
कोट्रिम	२२०००	३३०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको ४० प्रतिशत
सिटामोल	२२०००	२२०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको ४० प्रतिशत
एमोक्सिसिलिन	११०००	४४०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको २०प्रतिशत

सामग्रीको नाम	परिमाण	अनुमानित लागत	भण्डारण स्थल	माग गरेपछि उपलब्ध हुने समयावधी	कैफियत
मेट्रोन ४०० मि.ग्रा.	२२०००	३३०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा		अनुमानित जनसंख्याको ४० प्रतिसत
सिप्रोफलोक्सासिन ५०० मि.ग्रा. र २५० मि.ग्रा.	११०००	३३०००२२०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा		अनुमानित जनसंख्याको २०प्रतिशत
पानी शुद्धिकरण गर्ने वाटर गार्ड, पियूष	४००००	१४०००००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	प्रभावित परिवार संख्या
MUAC Tape पाखुरा नाप्ने Child and Adult)	२७५०	११०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको ५प्रतिशत
RUTF	२७५० कार्टुन	१२१०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको ५ प्रतिसत
MNP	२५ कार्टुन	१४४००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित जनसंख्याको २.५ प्रतिशत
सर्वोत्तम पिठो	८२५० के.जी.	१६५००००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	३ के.जी. प्रति बालबालिका
नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने न्यूनतम औषधिहरू	आवश्यकता अनुसार		स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	आवश्यकता अनुसार
त्रिपाल, तारपोलिन, स्ट्रेचर, टेण्ट र न्यूनतम आवश्यक सामग्रीहरू Readymade Tent	आवश्यकता अनुसार		स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	आवश्यकता अनुसार
परिवार नियोजनका साधनहरू (कण्डम, पिल्स)	आवश्यकता अनुसार		स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	आवश्यकता अनुसार
आइरन चक्की	११४१४८० गोटा	११४१४८०	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	७८६ अनुमानित गर्भवती
भिटामिन ए	२७५० गोटा	११०००	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	१ गोटा प्रति बालबालिका
BPS	१८ मेट्रिक टन ९सुर्खेतः १.००८ मेट्रिक टन, धनगढीः १६.९९२ मेट्रिक टन)		स्वास्थ्य सेवा निदेशनालय आपूर्ति शाखा	तत्काल	अनुमानित ५ जना परिवार मा ३६ बार (९४ बाकस) प्रति दिन वितरण गर्न सकिन्छ ९१ बार . ५५.६ ग्राम.

ख. स्वास्थ्य विषयगत नेतृत्व र सह-नेतृत्वकर्ताको विवरण

नेतृत्व निकाय	नाम	सम्पर्क विवरण	इमेल
स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	डा. रविन खड्का, निर्देशक	९८५८०५५१७१	dockhadkarabin6000@gmail.com
	किरण कुमार शर्मा, विपद् सम्पर्क व्यक्ति	९८५८३२१०४३	youkiran43@gmail.com

सह-नेतृत्व निकाय	नाम	सम्पर्क विवरण	इमेल
विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन	प्रदिप अधिकारी	९८५८०७९८११	bamb@who.int
	डा. भोज राज बम	९८४१४१८८४४	adhikarip@who.int
युनिसेफ	शेर सिंह दहित, बिन्दु पन्थी	९८४८०२६५७३, ९८५८०८५५१३	sdahit@unicef.org bipanthi@unicef.org

ग. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको सदस्यहरूको सम्पर्क विवरण

सदस्य संस्थाहरू			
विश्व खाद्य कार्यक्रम	अमृत गुरूङ्ग	९८५१३७३९२३	Amrit.gurung@wfp.org
युएनएफपिए	आत्माराम न्यौपाने	९८५१३१७४२६	aneupane@unfpa.org
सेभ द चिल्ड्रेन	शिला लामिछाने	९८४५२७६४४६	Shila.lamichhane@savethechildren .org
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	राज कुमार क्षेत्री	९८४८०२६३०३	Rajkumar.kshetri@nrcs.org
आईएफ.एन.	ललित सारू	९८४४८७५२३६	Lalit.saru@nepal.inf.org
निक साइमन्स इन्स्टिच्युट	जनार्दन पाठक	९८४३७१२८४६	janardan@nsi.edu.np
संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम	रफिक सिद्दिकी	९८५११००७७९	Rafeeque.siddiki@undp.org
प्लान इन्टरनेस्नल	मिना पराजुली	९८०२०२०४६९	Mina.parajuli@plan-international.org
TPO नेपाल	पिताम्बर कोइराला	९८५१२४६३२५	pkoirala@topnepal.org.np
वाटर एड नेपाल	विशाल भण्डारी	९८४१५८४७५९	Bishalbhandari610@gmail.com
KIRDARC	नविन कुमार शाही	९८४८२५१४७९	nshahi@kirdarc.org
SAC नेपाल	टिकाराम आचार्य	०८३५१२२८२	tacharya@sacnepal.org.np
सुन्दर नेपाल	भुपेन्द्र प्रसाद कंडेल	०८३५२०९२६	info@sundarnepal.org.np
ह्याण्डीक्याप इन्टरनेस्नल	कृष्ण शाही	९८५८३२०५०५	k.shahi@hi.org
CMC	लक्ष्मण नाथ	९८४९३९१५३५	Laxman@cmcnepal.org.np
फेज नेपाल	रूद्र न्यौपाने	९८५११३१८५७	Rudra.n@phasenepal.org

३.१० खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाः

नेपाल जनसांख्यिक सर्वेक्षण, २०२२ अनुसार कर्णाली प्रदेशमा केबल २२.५५ प्रतिशत घरपरिवार खाद्य सुरक्षित छन् भने १७.७५ प्रतिशत घरपरिवार चरम (गम्भीर) खाद्य असुरक्षामा रहेको पाइन्छ। ५ वर्ष उमेर मुनिका ३६ प्रतिशत बालबालिका पुड्कोपन, ४ प्रतिशत ख्याउटेपन र ४० प्रतिशत रक्तअल्पताले ग्रसित रहेको छ।

३.१०.१ उद्देश्यः

- विपद्‌को समयमा चरम खाद्य असुरक्षा भएका घरपरिवारहरूलाई खाध्य सामग्री तथा नगद अनुदान (सर्शत/ निर्शत) प्रदान गर्ने,
- विपद्‌को अवस्थामा खाद्य सामग्री खरिद, प्राप्ती, भण्डारण तथा विक्री वितरणको सहज व्यवस्थापन मार्फत जोखिमयुक्त समुदायमा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने,
- विपद्‌को समयमा गर्भवती, सुत्केरी, स्तनपान गरईरहेकी आमाहरू, बालबालिका र ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई आवश्यक पर्ने पोषणयुक्त खाद्य सामग्रीहरू व्यवस्थापन गर्ने,

- प्रत्येक टोल बस्तीमा रहेका अपाङ्ग भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला र सुत्केरी महिलाहरूको सूची तयार गर्न सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको तथ्याङ्क प्रयोग गर्ने ।

३.१०.२ विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्व तयारीका गतिविधिहरू (Preparedness Activities)

- प्रतिकार्य कार्यान्वयन गर्ने साझेदार संस्थाहरू, खाद्य आपूर्तिकर्ताहरू र कृषि बीउविजन र पशु आहारा आपूर्तिकरहरूसँग छलफल, समझदारी, सम्झौता र खरिद सम्बन्धी पूर्वतयारीका कार्यहरू गर्ने,
- नगद प्रदान/हस्तान्तरण कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि वित्तीय सेवा प्रदायकहरूसँग सम्झौता, समझदारी कायम गर्ने,
- बजार क्रियाशिलता, बजार मूल्य, स्थानीय बजारमा खाद्यान्नको उपलब्धता र आपूर्ति श्रृङ्खला सम्बन्धी विभिन्न अध्ययन, सर्वेक्षण गरी सूचना तथा जानकारी अद्यावधिक गर्ने ।

३.१०.३. मनसुन पूर्वानुमानमा आधारित जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्वकार्य

- मनसुनजन्य विपद्बाट हुन सक्ने जोखिम न्यूनीकरणको लक्ष्य राख्दै पहिले नै सम्भावित बाढी वा पहिरोबाट हुन सक्ने ठूलो परिमाणको मानवीय तथा भौतिक क्षति रोक्न तथा कम गर्न, सुख्खा खडेरीको उचित व्यवस्थापन, मौसम पूर्वानुमानका आधारमा कृषि खेती प्रणाली गर्न नेपालमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्यलाई निरन्तरता दिने,
- विकास साझेदार संघसंस्थाहरूले Department of Hydrology and Meteorology तथा अन्य Regional Forecasting Agencies ले उपलब्ध गराउने Early Warning and Rainfall Forecasting Information को आधारमा वर्षा, बाढी तथा पहिरोको पूर्वानुमानको आधारमा अनुमानित caseload बमोजिम तत्काल गुजाराको लागि बहुउद्देसीय नगद सहायता प्रदान गर्न सकिने,
- नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, राष्ट्रिय कृषि वातावरण अनुसन्धान केन्द्रद्वारा जल तथा मौसम विज्ञान विभागसँगको सहकार्यमा जारी हुने कृषि-मौसम सल्लाह बुलेटिनमार्फत आगामी साताको मौसम जानकारीका साथै सो अवधिमा गर्न सकिने कृषि तथा पशुपन्छीसँग सम्बन्धित गतिविधिबारे जानकारी दिने प्रकृयालाई प्रदेश, स्थानीय तह र समुदाय स्तरसम्म पुर्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

३.१०.४ विपद् प्रतिकार्यका गतिविधिहरू (Response Activities)

पहिलो चरणः पहिलो महिना

विपद्पश्चात् यदि बजारहरू तत्काल क्रियाशील/सञ्चालन रहेको भए लक्षित जनसंख्यालाई १ महिनाको लागि निशर्त बहुउद्देशीय नगद सहायता र यदि बजारहरू क्रियाशील/सञ्चालनमा नरहेको भएमा शुरुवाती १० दिनको लागि खाद्यान्न सहायता र पुनः क्रियाशील/सञ्चालन भएमा २० दिनको लागि नगद सहायता) बहुउद्देशीय नगदको रूपमा सामाजिक सहायता वितरण साथै पशु उपचार र मृत पशुपन्छीको व्यवस्थापन ।

दोस्रो चरणः एक महिना पछि

खाद्य सुरक्षा र जीविकोपार्जन पुनः प्राप्तिका लागि कामका लागि नगद (Cash for work/assets), कामका लागि खाद्यान्न, नगद र भौचर सहायता (Cash and Voucher Assistance) गतिविधिहरू, मौसम अनुसारको उत्पादन सामग्रीहरू मल, बीउ, उपकरण, पशु आहार, औषधी र खाद्यान्न बालीको सुरक्षित भण्डारणमा सहयोग ।

३.१०.५ तात्कालिक प्रतिकार्य योजनाको लागि स्रोतसाधनको आँकलन

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार कर्णाली प्रदेशमा कूल कृषक घरधुरी सङ्ख्या ३०२,६४० छ। आ.व. २०८१/८२ को लागि कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत स्वीकृत विक्री वितरण केन्द्रहरू २११ वटा रहेका छन् र २०८१/८२ कर्णाली प्रदेशमा खाद्यान्न आपूर्तिको लागि विभिन्न जिल्लाबाट ९४,६५० क्विन्टल आपूर्तिको व्यवस्था भएकोछ ।

विपद्को घोषणा भई सरकारद्वारा अन्तर्राष्ट्रिय सहायताको लागि आह्वान गरेको खण्डमा खाद्य सुरक्षा क्लष्टरका केही सदस्य संस्थाहरूले आपत्कालीन कोषबाट तत्काल परिचालन गर्न सक्ने रकम, खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीसँग मौज्दातमा रहेको खाद्यान्न तथा सरकारको विभिन्न तहमा रहेका विपद् व्यवस्थापन कोषमा रहेको रकम बाहेक (२.५ मिलियन अमेरिकी डलर)।

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तथा मातहतका कार्यालय मार्फत् कृषि, पशुपन्छी तथा जडीबुटी बीमाको प्रिमियममा अनुदान उपलब्ध गराउने तथा कृषकलाई संभावित विपद्को जोखिमबाट हुन सक्ने असर कम गर्न बीमाको कार्यलाई थप विस्तार गर्ने।

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय अन्तर्गत जिल्ला स्थित कृषि विकास कार्यालय र पशु अस्पताल तथा पशुसेवा कार्यालयमा राहतको लागि केही बजेट विनियोजन भएको।

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय अन्तर्गत जिल्ला स्थित कृषि विकास कार्यालय र पशु अस्पताल तथा पशुसेवा कार्यालयमा राहतको लागि ४७ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन भएको।

जिल्ला	कार्यालय	क्रियाकलाप	विनियोजित बजेट
सुर्खेत	कृषि विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	१० लाख
सल्यान	कृषि विकास कार्यालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	५ लाख
दैलेख	कृषि विकास कार्यालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	३ लाख
मुगु	कृषि विकास कार्यालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	५ लाख
सुर्खेत	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	५ लाख
जुम्ला	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	२ लाख ५० हजार
कालिकोट	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	५ लाख
दैलेख	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	२ लाख
सल्यान	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	५ लाख
जाजरकोट	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय	दैवी प्रकोप राहत कार्यक्रम	५ लाख
सुर्खेत	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी		
जम्मा रकम	रू. ४७,५०,००० अक्षेररुपिः सत्चालिस लाख पचास हजार रूपैंया।		

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय अन्तर्गत जिल्ला स्थित कृषि विकास कार्यालय र पशु अस्पताल तथा पशुसेवा कार्यालयमा राहत कार्यलाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि पाँच लाख रुपैयाँ सम्मको क्षतिलाई कार्यक्रम सञ्चालन समितिबाट निर्णय गरी भुक्तानी गर्न सकिने प्रावधान।

३.१०.६ प्रतिकार्य गतिविधिहरू कार्यान्वयन प्रक्रिया

खाद्यान्न सहयोग सबैभन्दा बढी प्रभावमा पर्न सक्ने प्रभावित र खाद्य असुरक्षित भौगोलिक क्षेत्रमा रहेका सबैभन्दा कमजोर र खाद्यान्न असुरक्षित परिवारहरूमा लक्षित हुनेछ ।

स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/स्थानीय सरकारले निम्न मापदण्डको प्रयोग गरी पहिचान गर्ने छन्:- विस्थापित, सामाजिक र आर्थिक रूपबाट सीमान्तकृत दलित, मुस्लिम, जनजाति, भूमिहीन, सबैभन्दा गरीब, एकल महिला नेतृत्वको घरपरिवार र अपाङ्गता भएका परिवार, दीर्घरोग जस्तै- एच.आई.भी. एड्स, क्षयरोग र अन्य दीर्घकालीन रोगहरू र नियमित औषधि उपचार आवश्यकता पर्ने वृद्ध, गर्भवती, सुत्केरी महिला र कुपोषित बच्चाहरू आदि सदस्य रहेको परिवार।

खाद्य सुरक्षा क्लस्टर सदस्य अथवा तिनका कार्यान्वयन गर्ने साझेदारहरूको प्राविधिक सहयोगमा लाभग्राहीको पहिचान, उनीहरूको सूची तयारी गर्ने र सोको स्वीकृति गर्ने काम सम्बन्धित स्थानीय सरकारले गर्नेछ । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/स्थानीय सरकारले अनुमोदन गरेको ।

लाभग्राहीहरूको सूचीको आधारमा खाद्य/नगद सहायता प्रदान गरिनेछ । विभिन्न स्थानीय सरकारबाट प्राप्त सोही लाभग्राहीहरूको सूची र भौगोलिक क्षेत्रको जानकारी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई गराईनेछ र खाद्य सुरक्षा क्लस्टर सदस्यहरूले विपद् प्रतिकार्यमा खाद्य सहायताको लाभग्राहीहरू दोहोरिन नदिन नियमित समन्वय गर्नेछन् ।

३.१०.७ विपद् सम्वेदनशील सामाजिक सुरक्षा तथा राहत वितरण मापदण्ड

मानवीय संस्थाहरूले नगद सहायता प्रदान गर्दा पनि नगद सहायता रकममा एकरूपता ल्याउन नगद समन्वय समूह (Cash Coordination Group) ले पनि यही मापदण्डको सेरोफेरोमा रहेर प्रभावित परिवारको आधारभूत खाद्य तथा गैर खाद्य आवश्यकता पूर्तिको लागि Minimum Expenditure Basket (MEB) and the multi-purpose cash transfer value तय गरेको छ ।

कामको लागि नगद (cash for work/asset programme) सञ्चालन गर्दा जिल्ला तथा स्थानीय दररेट/ज्याला दरलाई आधार मानेर नेपाल सरकारको रोजगारी सिर्जना गर्ने खालका सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरूसँग तादाम्यता र परिपूरकता (alignment and complementarity) कायम गर्दै सम्बन्धित स्थानीय तहसँगको समन्वय र सहकार्यमा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया अबलम्वन गरी स्थानीय भौतिक पूर्वाधार निर्माणका योजनाहरूको छनौट गरिनेछ र कामको लागि नगद कार्यक्रम सञ्चालन गरी खाद्य सुरक्षा तथा जीविकोपार्जन पुनरुत्थानमा सहयोग गरिनेछ ।

वस्तुगत खाद्यान्न सहायता प्रदान गर्दा स्थानीय बजारमा सहजै उपलब्ध हुने र सामान्यतया सबैले दैनिक उपभोग गर्ने खाद्य सामग्रीहरू समेटिने छ । Sphere standards बमोजिम न्यूनतम् २१०० kcal/person/day, को सुनिश्चितता हुनेगरी खाद्यान्न सहायता प्रदान गर्नुपरेमा तपशील बमोजिमको खाद्य सामग्रीहरू समेटिने छ जुन २,१५२ kcal/person/day बराबर रहेको छ ।

***चामलः ४०० ग्राम/व्यक्ति/दिन, दालः १२० ग्राम/व्यक्ति/दिन, खानेतेलः ३४ मिलिलिटर/व्यक्ति/दिन र नुनः ५ ग्राम/व्यक्ति/दिन*

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार कम्पनीसँग कर्णाली प्रदेशका विभिन्न डिपोहरूमा ३१,१६२ क्वीन्टल चामल मौज्दात रहेको छ । ४०० ग्राम/व्यक्ति/दिन चामलको आवश्यकता अनुसार प्रति घरपरिवारलाई ५ जना सदस्यको दरले १५ दिनको लागि २९,१३२ घरपरिवारलाई हिसाब गर्दा ८,७३९ क्वीन्टल चामलको आवश्यकता पर्दछ ।

३.१०.८ प्राथमिकता प्राप्त सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रू.)
१.	खाद्य असुरक्षित संकटासन्न परिवारको नक्शाङ्कन गर्ने	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सबै साझेदार निकाय र स्थानीय तह	१०,००,०००

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रू.)
२.	खाद्य सुरक्षा क्लष्टरमा संलग्न विकास साझेदार संघसंस्थाहरूसँगको stock pile को रेकर्ड अध्यावधिक गर्ने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	खाद्य व्यवस्थापन तथा ब्यापार कम्पनी लिमिटेड, WFP, सेभ द चिल्ड्रेन, लि- बर्ड	नियमित
३.	खाद्यान्न, तरकारी र घाँस बालीको बीउको व्यवस्थापन गर्ने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	कृषि विकास निर्देशनालय/कृषि विकास कार्यालय/ पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालय	१०,००,०००
४.	पशुपन्छी सङ्क्रामक रोग पहिचान, नियन्त्रण, रोकथाम र पूर्व तयारी सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, जस्तै- पशुपन्छीका विभिन्न महामारीजन्य रोगका विरुद्ध भ्याक्सिन लगाउने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय, पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालय र स्थानीय तह	५०,००,०००
५.	विभिन्न मौसमजन्य प्रकोपको क्षति न्यूनीकरण गर्न मौसम पूर्वसूचना प्रणालीको विकास, उपयोग र सरोकारवालालाई जागरुक गर्ने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	सबै विकास साझेदार र स्थानीय तहहरू	५,००,०००
६.	बाली तथा पशुपन्छी व्यवसायको जोखिम न्यूनीकरण गर्न बीमा सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम, बीमा गर्न प्रत्साहित गर्ने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	कृषि विकास निर्देशनालय, पशुपन्छी विकास निर्देशनालय, पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालय र स्थानीय तह	८,००,०००
७.	जोखिममा रहेका स्थानको पहिचान गरी उक्त स्थानहरूमा आपूर्ति व्यवस्थापनको अद्यावधिक गर्ने	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सम्बन्धित स्थानीय तहहरू,	५,००,०००
८.	प्रदेश स्तरमा विपद् प्रतिकार्यका लागि भैपरी आउने योजा बनाउने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	कृषि विकास निर्देशनालय/पशुपन्छी विकास निर्देशनालय, WFP र अन्य निकायहरू	३,५०,०००
९.	तयारी खाद्यान्न (Ready to eat) को व्यवस्थापन गर्ने।	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	स्थानीय तहहरू, WFP, अन्य निकायहरू	नियमित
१०.	स्थानीय व्यापारीहरूले विपद् मा उपलब्ध गराउन सक्ने खाद्यान्नको अध्ययन गरी सम्झौता गर्ने,	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय र उद्योग, पर्यटन तथा वन, वातावरण मन्त्रालय	स्थानीय तह, उद्योग वाणिज्य संघ	नियमित
११.	विपद् मा परेका परिवारका लागि खाद्यान्न मौज्दात गर्ने,	उद्योग, पर्यटन तथा वन, वातावरण मन्त्रालय	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी	नियमित

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रू.)
१२.	प्रदेश खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको बैठक नियमित गर्ने,	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	सबै विषयगत क्षेत्रको सदस्यहरू	३,००,०००
१३.	विपद्को समयमा पशुपन्छीका लागि आवश्यक पशु आहारा भण्डारण र उचित व्यवस्थापन गर्ने,	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	निजी क्षेत्र, स्थानीय तह, पशुपन्छी विकास निर्देशनालय, पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालयहरू	५,००,०००
१४.	विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक खाद्य सामग्रीहरू खरिद, उपयुक्त स्थलमा सुरक्षित भण्डारण, परिचालन र वितरण गर्न गराउनका लागि आवश्यक कार्ययोजना बनाउने ।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति र भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, तथा अन्य राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाहरू	बजेट नलाग्ने
१५.	अत्यावश्यक वस्तुका रूपमा रहेका पेट्रोलियम पदार्थहरू, एल.पि.ग्याँस, नून तथा खाद्य पदार्थको अतिरिक्त मौज्दात व्यवस्थापन, ढुवानी तथा परिवहन प्रणालीलाई चुस्तदुरुस्त बनाउने	मन्त्रालय र सार्वजनिक संस्थानहरू	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग व्यापार संघ	नियमित
१६.	आपतकालीन समयमा हुन सक्ने आपूर्ति व्यवस्थालाई सुचारु गराउन ढुवानी व्यवस्थातर्फको जोखिम प्रतिकार्य टोली (Immediate Risk Response) गठन गर्ने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	जिल्ला प्रशासन कार्यालय0, सम्पूर्ण यातायात तथा ढुवानीसँग सम्बन्ध समितिहरू	बजेट नलाग्ने
१७.	बजारमा खाद्यवस्तु उपलब्धता, मूल्य, अस्थिरताबारे जानकारी तथा नियमन गर्ने	प्रदेशस्तरीय खाद्य सुरक्षा सूचना केन्द्र तथा सबै पालिकाहरू, खाद्य व्यवस्था तथा ब्यापार कम्पनी, उद्योग वाणिज्य संघ	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय, विश्व खाद्य कार्यक्रम,	बजेट नलाग्ने
१८.	खाद्य सामग्री वितरण योजना बनाउने	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	बजेट नलाग्ने
			जम्मा बजेट रु	९९,५०,०००

३.१०.९ विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

क्र. सं.	पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित क्षेत्र, स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
१.	खडेरी हुन सक्ने	कर्णाली प्रदेशका	सुख्खा सहने जातको विरुवा सिफारिस, हिउँ तथा वर्षाको पानी सङ्कलन	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	५०,००,०००

क्र. सं.	पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित क्षेत्र, स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
		सबै क्षेत्रहरू	पोखरी प्रविधि, रिचार्ज पोखरी, जैविक छापो खेती			
२.	असिना पर्न सक्ने	कर्णाली प्रदेशका सबै क्षेत्रहरू	कृषक समक्ष नियमित तथा आवधिक रूपमा कृषि Advisory बुलेटीन तथा विभिन्न माध्यम मार्फत पूर्वसूचनाको जानकारी दिने जसले गर्दा बाली कटानी समयमै गर्न सकियोस्। हेल नेट वितरण, बाली परिवर्तन तथा खेती पद्धति सुधार	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	५०,००,०००
३.	बाढी, पहिरो, डुवान नियन्त्रण तथा न्यूनीकरण	सबै जिल्ला	विभिन्न माध्यम मार्फत पूर्वसूचना दिने, डुवान सहने जातको खेती बालीका लागि प्रोत्साहन गर्ने, बाली तथा खेती पद्धती परिवर्तन, नयाँ प्रविधि को अवलम्वन, निकासको व्यवस्था गर्ने, पशुपन्छी स्थानान्तरण, तयारी वालीको कटानी तथा तटबन्धन गर्ने,	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विषयगत मन्त्रालय, विकास साझेदार निकायहरू	३०,००,०००
४.	चट्याङ्	कर्णाली प्रदेश भर	सम्भव भएसम्म पूर्व सूचना दिने, बीमा कार्यक्रम गर्ने, जनचेतना कार्यक्रम गर्ने,	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	स्थानीय सरकार, जिल्ला, बीमा कम्पनी, विकास साझेदार निकायहरू	३०,००,०००
५.	मौसम पूर्व सूचना प्रवाह	प्रदेश भर	एग्रोमेट एडवाइजरी सेवाहरूको स्थानीयकरण, रेडियो कार्यक्रम मार्फत् सन्देश प्रसार, प्राविधिक तथा उपकारण सहायता र क्षमता वृद्धि	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	स्थानीय तह र विकास साझेदार निकायहरू	८,००,०००
६.	पूर्वतयारी सहायता	प्रभावित घरधुरी	Anticipatory Support (नगद तथा सरसामान)	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	स्थानीय तह, ली-बर्ड, पिन, विश्व खाद्य कार्यक्रम	२०,००,०००

क्र. सं.	पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित क्षेत्र, स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
७.	विभिन्न बालीमा लाग्ने रोग किराको प्रकोप	कर्णाली प्रदेश भर	विषादी खरिद तथा वितरण, आई.पि.एम विधि, विषादी छर्ने, बीमा कार्यक्रम अबलम्वन गर्ने,	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, स्थानीय सरकार	एग्रोभेट बीमा कम्पनीहरू	२०,००,०००
८.	आपत्कालीन अवस्थाका लागि Ready to eat Food	विपद् सम्भावित क्षेत्र (प्रदेशभर)	सुरक्षित स्थानहरूमा तयारी खाद्यन्न (Ready to eat Food)को व्यवस्थापन मिलाउने	स्थानीय तहहरू, उद्योग व्यापार संघ,	MoLMAC, MoITFE, FMTCL, कृषि विकास निर्देशनालय, कृषि विकास कार्यालय, WFP, अन्य विकास साझेदारहरू	१०,००,०००
९.	आपत्कालीन अवस्थाका लागि खाद्यान्न व्यवस्थापन	विपद् सम्भावित क्षेत्र (प्रदेशभर)	विपद्को पहिलो १५ दिनको लागि खाद्य पदार्थहरू सुरक्षित स्थानहरूमा सुरक्षित तरिकाले राख्ने व्यवस्था गर्ने र आवश्यकतानुसार मेसको पनि व्यवस्था मिलाउने,	स्थानीय तहहरू, उद्योग व्यवसाय सघ, आन्तरिक मामला तथा कानून मन्त्रालय।	MoLMAC, MoITFE, कृषि विकास निर्देशनालय, कृषि विकास कार्यालय, WFP, अन्य विकास साझेदारहरू	३०,००,०००
					जम्मा बजेट रु	२,४८,०००

३.१०.१० विषयगत क्षेत्रको आपत्कालिन प्रतिकार्य योजना

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	समयावधी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
१.	क्षतिको द्रुत सूचना सङ्कलन गरी कलस्टरका सदस्यहरूलाई जानकारी गराउने,	२४ घण्टा	प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र	विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्यहरू	प्रदेश स्तरमा बजेट नलाग्ने
२.	क्लस्टरको आपत्कालीन बैठक आयोजना गरी स्रोत पहिचान गर्ने,	४८ घण्टा	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्यहरू	५०,०००
३.	क्षतिको आंकलन गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयार पार्ने,	४८ घण्टा	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्यहरू	१,००,०००
४.	विस्थापित जनसंख्याको लागत सङ्कलन गरी बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गरी	४८ घण्टा	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्यहरू	बजेट नलाग्ने

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	समयावधी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
	तयारी खाद्यान्न सहयोगी निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,				
५.	Remote sensing based 72 hours assessment प्रविधि प्रयोग गरी द्रुत मनसुन प्रकोप प्रभाव मुल्याङ्कन गर्ने र खाद्य सहायताको आवश्यकतामा रहेका जनसंख्याको अनुमान गर्ने,	७२ घण्टाभित्र	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	Remote-sensing and machine-learning मा आधारत 72-hour rapid assessment and remote vulnerability assessment को कार्यविधि र दक्ष जनशक्ति रहेको।
६.	विरामी तथा घाइते पशुपंक्षीको उपचार र मृत पशुपन्छीको व्यवस्थापन गर्ने,	७२ घण्टा	पशुपन्छी विकास निर्देशनालय, पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालय र पशु विकास शाखा	MoLMAC, कार्यालय, विकास साझेदारहरू	आवश्यकता अनुसार
७.	प्रभावित समुदायसम्म जाने वैकल्पिक मार्ग पहिचान गर्ने (आवश्यक खाद्यान्न वितरणको लागि)।	१ हप्ता	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह, खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	बजेट नलाग्ने
८.	खाद्य सामग्री वितरण गर्न आवश्यक पर्ने स्वंयसेवक, वितरण केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने,	१ हप्ता	स्थानीय तह	WFP, NRCS र विकास साभेदारहरू	५,००,०००
९.	SPHERE standards बमोजिम minimum २,१०० kcal/person/day, को सुनिश्चितता हुनेगरी खाद्यान्न सहायता प्रदान गर्ने (दाल, चामल, नून, तेल, मसला, पिठो)।	२ हप्ता	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	WFP, खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्यहरू	
१०.	खाद्य सामग्री गोदाम घरबाट वितरण केन्द्रसम्म ढुवानी तथा वितरण गर्ने,	१५ दिन	स्थानीय तह	WFP, अन्य साझेदारहरू	
११.	निसर्त नगद सहायता वितरण कार्यक्रम, राहत वितरण कार्यक्रम	३ महिना	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	WFP, विकास साझेदारहरू	१,००,००,०००
१२.	पोषण सुरक्षाका लागि ६ देखि ५९ महिना सम्मका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी	३ महिना	सम्बन्धित स्थानीय पालिका र विश्व खाद्य कार्यक्रम	WFP, विकास साझेदारहरू	आवश्यकता अनुसार

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	समयावधी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
	तथा स्तनपान गराउने महिलाका लागि नगद सहायता कार्यक्रम				
१३.	अति प्रभावित तथा शीघ्र खाद्य असुरक्षित क्षेत्र पहिचान गरी स्तर उन्नति गरिएको भिटामिनयुक्त चामल खरिद गरी आपूर्ति तथा वितरण गरिने छ।	३ महिना	सामाजिक विकास मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, अन्य साझेदार संघसंस्थाहरू	आवश्यकता अनुसार
१४.	खाद्यान्न र तरकारी बालीको विउँ वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने,	३ महिना	कृषि विकास निर्देशनालय, कृषि विकास कार्यालय, स्थानीय तह, कृषि विकास शाखा	स्थानीय तह र विकास साझेदार संघसंस्था	
१५.	खाद्य सुरक्षा, जीविकोपार्जन पुनः प्राप्तिका कामको लागि नगद (cash for work/assets) कार्यक्रमहरू	२-४ महिना	प्रदेश सरकार	WFP, Save the children, क्लष्टर सदस्य संस्थाहरू	आवश्यकता अनुसार
				जम्मा बजेट रु	१,६५,००,०००

१०.११ आ. व. २०८१/८२ को लागि कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका स्वीकृत विक्री वितरण केन्द्रहरू खाद्य सुरक्षा

क्र स	जिल्ला बिक्री केन्द्र	वितरण केन्द्र	स्थानीय तह	वडा नं.
१.	डोल्पा	शाखा कार्यालय	ठुलीभेरी न.पा.	३
		जुफाल डिपो कार्यालय	ठुलीभेरी न.पा.	७
		सर्मि डिपो कार्यालय	मड्केचुला गा.पा.	७
		काइगाउँ डिपो कार्यालय	जगदुल्ला गा.पा.	२
		लीकु डिपो कार्यालय	त्रिपुरासुन्दरी न.पा.	३
		सहरत्तारा विक्री केन्द्र	काइके गा.पा.	—
		साल्दाङ विक्री केन्द्र	सेफोक्सुण्डो गा.पा.	३
२.	हुम्ला	शाखा कार्यालय	सिमिकोट गा.पा.	५
		श्रीकोट डिपो कार्यालय	ओदानचुलि गा.पा.	३
		सर्केगाढ डिपो कार्यालय	सर्केगाढ गा.पा.	४
		छर्पेलो विक्री केन्द्र	ताजाकोट गा.पा.	४
		बालकुना विक्री केन्द्र	सर्केगाढ गा.पा.	१
		देउली विक्री केन्द्र	चंखेलि गा.पा	२
		खार्पुनाथ विक्री केन्द्र	खार्पुनाथ सर्केगाढ गा.पा	४
		यलवाङ विक्री केन्द्र	नाम्खा गा.पा	४
		लिमि विक्री केन्द्र	नाम्खा गा.पा	६
		शाखा कार्यालय	भेरि न.पा	३
		डिपो कार्यालय घोगि	छेडागाड न.पा	८

क्र स	जिल्ला बिक्री केन्द्र	वितरण केन्द्र	स्थानीय तह	वडा नं.
३.	जाजरकोट	डिपो कार्यालय चौखा	नलगाढ न.पा	११
		डिपो कार्यालय नायकवडा	वारकोट गा.पा	५
		डिपो कार्यालय दशेरा	छेडागाड गा.पा.	४
		रजुतारा विक्री केन्द्र	जुनिचाँदि गा.पा.	७
		टापुचौर विक्री केन्द्र	कुसे गा.पा.	४
		तागाँ विक्री केन्द्र	जुनिचाँदि गा.पा.	११
		काउले विक्री केन्द्र	वारकोट गा.पा.	५
४.	कालिकोट	शाखा कार्यालय	खाडाचक्र न.पा.	१
		डिपो कार्यालय खल्लागाड	तिलागुफा न.पा.	३
		डिपो कार्यालय थिंपू	पलाटा गा.पा.	९
		डिपो कार्यालय पादमघाट	मगावै गा.पा.	३
		खिनधौलागोह विक्री केन्द्र	पलाटा गा.पा.	४
		सुकाटिया विक्री केन्द्र	शुभकालिका गा.पा.	४
		नरहरिनाथ विक्री केन्द्र	नरहरिनाथ गा.पा.	४
५.	जुम्ला	शाखा कार्यालय	चन्दानाथ न.पा.	१
		जुम्लाको विक्री केन्द्र	तिला गा.पा.	३
		पातरसाघुँ विक्री केन्द्र	तातोपानि गा.पा.	७
		लुम विक्री केन्द्र	पाताराशि गा.पा.	४
		धापा विक्री केन्द्र	सिंजा गा.पा.	३
		बाजागाडा विक्री केन्द्र	हिमा गा.पा.	५
६.	मुगु	शाखा कार्यालय	छायाँनाथ रारा न .पा.	५
		डिपो कार्यालय सोरुकोट	सोरू गा.पा.	६
		डिपो कार्यालय श्रीकोट	खत्याड गा.पा.	५
		कालै विक्री केन्द्र	सोरू गा.पा.	९
		पुलु विक्री केन्द्र	कारमोरङ गा.पा.	—
		रातापानि विक्री केन्द्र	खत्याड गा.पा.	११
७.	दैलेख	शाखा कार्यालय	िनारायण न.पा.	१
८.	सुर्खेत	प्रादेशिक कार्यालय	वीरेन्द्रनगर न.पा.	६
९.	रुकुम पश्चिम	शाखा कार्यालय	मुसिकोट न.पा.	१
		चौरजहारि विक्री केन्द्र	चौरहगारि न.पा.	—
		स्यालाखादि विक्री केन्द्	आटविसकोट न.पा.	—

३.१०.१२ विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व र सदस्यहरूको सम्पर्क विवरणः

नेतृत्व संस्था	नाम	सम्पर्क नम्बर	इमेल
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विशाल खत्री	९८६२४१४९६३	khatribishal434@@gmail.com
सह-नेतृत्व संस्था	**नाम**	**सम्पर्क नम्बर**	**इमेल**
विश्व खाद्य कार्यक्रम	रचना रसाईली	९८५११००८११	rachana.rasaily@wfp.org
विश्व खाद्य कार्यक्रम	यज्ञ बहादुर पुन	९८५८०४७००९	yagya.pun@wfp.org
सदस्य संस्थाहरू	**नाम**	**सम्पर्क नम्बर**	**इमेल**
कृषि क्षेत्र विकास कार्यक्रम	वासु देव काफ्ले	०८३५२५५८४	info@asdp.gov.np
PMAMP	डा. धर्म राज गिरि	९८५८०५५३२५	pmamp.piu.surkhet@gmail.com
उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय	शिव शंकर न्यैपाने	९८६४९२९०९७	moitfe@karnali.gov.np, moitfe1@gmail.com
सामाजिक विकास मन्त्रालय	राम प्रसाद उपाध्याय	९८४८०२४६२७	mosdsurkhet@gmail.com
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	कमला योगि	९८४८१५८९१४	kamalayogi914@gmail.com
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	पदम बहादुर रोकाय	९८५८०९६०००	padambudha2055@gmail.com
खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी	केशव राज बुढा	९८५८०३०२०७	surkhet@fmtc.org.np
उद्योग वाणिज्य संघ	हर्ष विक्रम खड्का		surkhetcci@gmail.com
उद्योग वाणिज्य संघ	लक्ष्मण देवकोटा	९८५८०५१६२६	
नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	लिलाराम सुवेदी	९८४८०४९८४४	
UNDP	गौरीलाल बुढाथोकी	९८५८०२७५५१	Gauri.lal.budhathoki@undp.org
Save the Children	नविन राज ज्ञवाली	९८४८४८६०३६	nabin.gyawali@savethechildren.org
Helvetas	मदन प्रसाद भट्ट	९८५८०५१९०२	madan.bhatta@helvetas.org
GiZ	भुवन बस्नेत	९६४००२८७६८	bhuwan.basnet@giz.de
Plan International	विनय ज्ञवाली	९८०१२४११५३	binay.jhawali@plan-international.org
LI- BIRD	बुद्ध वि. क., कृष्ण लम्साल	९८४९१८२९२२, ९८५८०३४८१६	buddha.bk@libird.org
SAHAS Nepal	विसान थापा, प्रिक्षा योगी	९७६२५४०९०२, ९८६३०३४६३९	bishan@sahasnepal.org.np, prikshya.yogi@sahasnepal.org.np
फियान नेपाल	तिलक अधिकारी	९८४२५२५१५०	

आ.व. २०८१/८२ को लागि कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका स्वीकृत विक्री वितरण केन्द्रहरू (स्रोतः खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी)

३.१०.१३ कर्णाली प्रदेशमा सबै पालिकामा खाद्य डिपो स्थापना गर्ने लक्ष्य अनुरुप नयाँ स्थापना भएका डिपोहरू

क्र. सं	जिल्ला	डिपो/बिक्री केन्द्रहरू	सि.नं.	जिल्ला	डिपो/बिक्री केन्द्रहरू
१	दैलेख	ठाँटिकाँध विक्री केन्द्र	४	मुगु	सोरु गा.पा.
		चामुण्डा विक्री केन्द्र			मुगु कार्मारोङ गा.पा.
		नौमुले विक्री केन्द्र	५	कालिकोट	सान्नी त्रिवेणी गा.पा.
		आठबिस न.पा.			नरहरिनाथ गा.पा.

		दुल्लु न.पा.			रासकोट न.पा.
		नौमुले गा.पा.			पचाल झरना गा.पा.
		डुङ्गेश्वर गा.पा.	६	सल्यान	बागचौर गा.पा.
		भगवतीमाई गा.पा.			शारदा न.पा.
		नारायाण न.पा.			दार्मा गा.पा.
		महाबु गा.पा.			छत्रेश्वरि गा.पा.
		गुराँस गा.पा.	७	रुकुम पश्चिम	आठबिसकोट न.पा.
२	हुम्ला	देउली विक्री केन्द्र			सानीभेरी गा.पा.
		ताजाकोट गा.पा.			बाफिकोट न.पा.
		नाम्खा गा.पा.			त्रिबेणी गा.पा.
३	डोल्पा	शे-फोक्सुण्डो गा.पा.	८	जाजरकोट	नलगाड न.पा.
		त्रिपुरासुन्दरी न.पा.			शिवालय गा.पा.
		डोल्पाबुद्ध गा.पा.			
		छार्का ताङ्सोङ			

३.१०.१४ आ.व २०८२/८३ मा कर्णाली प्रदेशमा खाद्यान्न आपूर्ति व्यवस्था (स्वीकृत ढुवानी कोटा)

	रुकुम पश्चिम	कालिकोट	डोल्पा	हुम्ला	जुम्ला	मुगु	जाजारकोट	देलेख	जम्मा
नेपालगजं	२०००	२५००	३५००	३०००	२५००	२५००	३७५०	१५००	२१२००
तलसिपुर	१०००	–	४५००	–	–	२५००	–	–	१२५००
सुर्खेत	–	३२५०	५०००	५५००	४५००	८०००	२७५०	३०००	३१९५०
राजापुर	–	३५००	४०००	४५००	२०००	२५००	२०००	१५००	२००००
थापाथलि	–	–	३०००	५५००	–	–	–	–	६०००
धनगढि	–	–	–	३०००	२५००	–	–	–	५५००
मुगु स मु	–	–	–	५००	–	–	–	–	५००
जुम्ला स मु	–	–	१५००	–	–	–	–	–	१५००
जम्मा	३०००	९२५०	२००००	२२०००	९०००	१५५००	८५००	६०००	–
कुल जम्मा					९४,६५०				

Activate Windo

नोट : परिणाम क्वीन्टलमा

३.११ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन (WASH) क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

आपतकालीन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समग्र उद्देश्य विपद् प्रभावित समुदायहरूको तत्कालीन खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन आवश्यकताहरूलाई सम्बोधन गर्नुका साथै संयुक्त प्रयास र सहकार्यमा मानवीय क्षति हुन नदिन गरिने प्रयास हो।

३.११.१ उद्देश्यहरू

- प्रभावित समुदायमा स्वच्छ खानेपानी र सरसफाइको व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु,
- प्रभावित समुदायमा स्वच्छ खानेपानी र सरसफाइको व्यवस्था सुनिश्चित गर्न प्रभावकारी पूर्वतयारी गर्नु
- विपद्को समयमा महामारी फैलिन नदिन रोकथाम तथा उपचारात्मक व्यवस्था गर्नु,

- प्रदेश, जिल्ला र पालिका स्तरमा वास क्लष्टर गठन, नियमित कार्य गर्ने र फोकल व्यक्ति तोकि क्षमता विकास गर्नु,
- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी राहत सामग्रीहरूलाई स्थानीय स्तरमा भण्डारण तथा ब्यवस्थापन गर्नु,
- प्रदेशका हरेक स्थानीय तहले विपद व्यवस्थापन तथा वास क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्नु,
- जनशक्ति परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तर्जुमा र प्रत्येक स्थानीय तहले वास क्षेत्रको दक्ष जनशक्ति तयार गर्नु
- विभिन्न माध्यम सडक नाटक, टेलीभिजन, रेडियो, पम्पलेट (बाट वास सम्बन्धी सचेतना फैलाउनु,
- सरकारी तथा गैर सरकारी भौतिक संरचना निर्माण गर्दा राष्ट्रिय भवन आचारसंहिता अनुरुप निर्माण गर्नु,
- पालिकाहरूले तोकिएका सुरक्षित स्थानहरूमा प्रयोगकर्ता मैत्री वास सुविधा र सामग्रीको व्यवस्थापन गर्नु,
- विपद् उत्थानशील वास संरचना निर्माणमा सहजीकरण गर्नु,
- अनुमानित प्रभावित जनसंख्यालाई आधार मानि थप सामग्री तत्काल खरिदका लागि निजी क्षेत्रहरूसँग सम्झौता, क्षमता विकास तथा बजार सर्वेक्षण गर्नु,
- प्रदेश तथा स्थानीय तहहरूले वास क्षेत्रको पूर्व तयारी विपद् प्रतिकार्य कोष स्थापना गर्नु,
- लैङ्गिक मैत्री, ज्येष्ठ नागरिक मैत्री, बाल मैत्री र अपाङ्गता मैत्री अस्थायी शौचालय, खानेपानी धारा निर्माण तथा स्नान गृह निर्माणको सुनिश्चतता गर्नु।

३.११.२ विद्यमान क्षमता विश्लेषण

यस प्रदेशमा समग्र विपद्जन्य समस्याहरूको सामना गर्न आवश्यक क्षमताको पहिचान एवं विश्लेषण गरी सोको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
१. जनशक्ति					
१.१	वाससम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्ति	जना	१५०	२००	कर्णाली प्रदेश, जिल्ला तथा पालिकाहरूमा
१.२	वास प्रर्वद्धन सम्बन्धी तालिम प्राप्त स्थानीय स्तरमा जनशक्ति	जना	८००	१६००	प्रत्येक वडामा कम्तीमा २ जना वास सहजकर्ता / स्वंमसेवक
१.३	प्लम्बर सम्बन्धी प्राविधिक तालिम प्राप्त जनशक्ति	जना	१००	४००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा ५ जना वास प्राविधिक
१.४	आपतकालीन शौचालय निर्माण सम्बन्धी जनशक्ति	जना	१००	४००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा ५ जना मेसन-दक्ष मिस्त्रीहरू
२. सामग्री तथा प्रविधि औजार					
२.१	खानेपानी				
२.१.१	अक्वाट्याब	कार्टुन	१००	५००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा १ कार्टुन, जिल्लामा २ काटुन र प्रदेशमा २० कार्टुन
२.१.२	पियूस	कार्टुन	१००	५००	
२.१.३	ब्लीचीङ्ग पाउडर	बोरा	१००	५००	प्रत्येक पालिकामा कम्तीमा १ बोरा, जिल्लामा २ बोरा र प्रदेशमा १० बोरा
२.१.४	बाल्टिन र जगहरू	वटा	१०,०००	२०,०००	प्रत्येक पालिकामा कम्तीमा ५० सेट, जिल्लामा १०० सेट र प्रदेशमा ५००० सेट

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
२.१.५	हिल ट्यांकी (५०० ली, ह्याभी)	वटा	१५०	५००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा १ गोटा, जिल्लामा ५ गोटा र प्रदेशमा १० गोटा
२.१.६.	ब्लाडर ट्यांकी	वटा	२०	५०	प्रदेश स्तरमा
२.१.७	पाईप २० मि..	बण्डल	१००	५००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा १ बण्डल, जिल्लामा २ बण्डल
२.१.८	पाईप फिटीङ्ग तथा टुटीहरू	सेट	१००	२००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा १ सेट, जिल्लामा २ सेट
२.१.९	पाईप पिटीङ्गका लागि औजार बक्स	सेट	१००	२००	
२.१.१०	पानी गुणस्तर परीक्षण मेशिन	सेट	१००	१००	
२.२	सरसफाइ				
२.२.१	आपतकालीन शौचालय (पोर्टयवल सेट)	सेट	१००	२००	प्रत्येक जिल्लामा ५ सेट र प्रदेशमा ५० सेट
२.२.२	पाईवर पेन,पाईप,टार्पोलियन	सेट	५००	१०००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा ५ सेट, जिल्लामा १० सेट र प्रदेशमा १०० सेट
२.३	स्वच्छता प्रर्वद्धन				
२.३.१	साबुन	कार्टुन	५००	२,०००	प्रत्येक पालिका कम्तीमा ५ कार्टुन,
२.३.२	हाईजीन किट	सेट	५,०००	२०,०००	प्रदेश स्तरमा
२.३.३	IEC सामग्रीहरू	ठेली	२००	५००	स्थानीय तह, जिल्ला र प्रदेशमा
३. आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्री					
३.१	सुरक्षित स्थानहरूमा खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा सुधार सामग्रीको व्यवस्था	संख्या	१००	२००	स्थानीय तहमा पहिचान भएका
४. संस्थागत संरचना र समन्वय					
४.१	गाउँ तथा नगरपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) समन्वय समितिहरूको क्रियाशिलता	संख्या	७९	७९	स्थानीय तह एक एक वटा
४.२	जिल्ला स्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) समन्वय समितिहरूको क्रियाशिलता	संख्या	१०	१०	१० वटै जिल्ला
४.३	प्रदेश स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) क्लष्टरको क्रियाशीलता	संख्या	१	१	प्रदेश
४.४	गाउँ तथा नगरपालिका स्तरीय खासस्व ईकाइ तथा फोकल व्यक्ति	जना	७९	७९	प्रति पालिका १ वटा
४.५	प्रदेश स्तरीय खासस्व क्लस्टरको सचिवालय	युनिट	१	१	प्रदेश

३.११.३ वास क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

भूकम्प, मनसुन (बाढी, पहिरो, डुवान), महामारी र अन्य (हावाहुरी, चट्याङ, हिमपात) लगायतको परिदृश्यबाट सिर्जना हुनसक्ने सामाजिक, आर्थिक, भौतिक एवं मानवीय पक्षको क्षति न्यूनीकरण गर्न खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रसँग सम्बन्धित संस्थागत जनशक्ति व्यवस्थापन र परिचालन, संस्थागत संरचना र समन्वय, आधारभूत भौतिक संरचना तथा सामग्रीहरू, प्रविधि एवं औजार आदि क्षमताहरूको पहिचान एवं विश्लेषण गरी विभिन्न क्रियाकलापहरूको आधारभूत र सामान्य तहको पूर्वतयारि एवं प्रतिकार्य योजनाको तर्जुमा गरिएको छ ।

३.११.४ संस्थागत संरचना तथा समन्वयको विद्यमान र तयारी अवस्था

क्र.सं.	संरचनाको विवरण	एकाइ	अधिकतम	उपलब्ध	अपुग
१.	गाँउ तथा नगरपालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति	संख्या	७९	४०	३९
२.	जिल्ला स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति	संख्या	१०	९	१
३.	प्रदेशस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति	संख्या	१	१	०
४.	गाउँ तथा नगरपालिका स्तरीय वास ईकाइ तथा फोकल व्यक्ति	जना	७९	४०	३९
५.	प्रदेश स्तरीय वास क्लस्टरको सचिवालय	संख्या	१	१	०

३.११.५ जनशक्ति व्यवस्थापन र परिचालन विद्यमान क्षमता तथा तयारी अवस्था

क्र.सं.	जनशक्तिको विवरण	एकाइ	अधिकतम	उपलब्ध	अपुग
१.	विपद् मा वाससम्बन्धी तालिम प्राप्त	जना	२००	५०	१५०
२.	स्थानीय स्तरमा विपद् मा वास प्रर्वद्धन सम्बन्धी तालिम प्राप्त	जना	१६००	४००	१२००
३.	प्लम्बरसम्बन्धी प्राविधिक तालिम प्राप्त	जना	४००	१५०	२५०
४.	आपतकालीन शौचालय निर्माण सम्बन्धी	जना	४००	२००	२००
५.	WASH In Emergency सम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्ति प्रतिकार्य कार्यदल	जना	४००	१५०	२५०

३.११.६ सामग्री तथा प्रविधि औजार विद्यमान तथा तयारी अवस्थाः

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	आवश्यक	उपलब्ध	अपुग	पूर्वतयरीका लागि खरिद	प्रतिकार्य समयमा थप खरिद
१.	**सुरक्षित खानेपानीका लागि**						
१.१	अक्वा ट्याब	कार्टुन	५००	१०	४९०	१९०	३००
१.२	पियूस	कार्टुन	५००	०	५००	२००	३००
१.३	ब्लीचीङ्ग पाउडर	बोरा	५००	०	५००	२००	३००
१.४	बाल्टिन र जगहरू	वटा	३००००	०	३००००	१००००	२००००
१.५	पानी ट्यांकी ५०० ली, ह्याभी प्लास्टि	वटा	५००	०	५००	१५०	३५०
१.६	ब्लाडर ट्यांकी	वटा	५०	०	५०	२०	३०
१.७	पाईप २० मि .मि.	बण्डल	५००	०	५००	१५०	३५०
१.८	पाईप फिटीङ्ग तथा टुटीहरू	सेट	२००	०	२००	१००	१००
१.९	पाईप फिटीङ्गका लागि औजार बक्स	सेट	२००	०	२००	१००	१००

क.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	आवश्यक	उपलब्ध	अपुग	पूर्वतयरीका लागि खरिद	प्रतिकार्य समयमा थप खरिद
१.१०	पानी परीक्षण किट तथा सामग्रीहरू	सेट	१००	०	२००	१००	१००
२.	सरसफाइ						
२.१	आपतकालीन शौचालय पोर्टयवल सेट	सेट	२००	०	२००	१००	१००
२.२	पाईवर पेन / पाईप / टार्पोलियन	सेट	१०००	०	१०००	५००	५००
३.	स्वच्छता प्रर्वद्धन						
३.१	साबुन	कार्टुन	२,०००	०	२०००	१०००	१०००
३.२	हाईजीन किट	सेट	३०,०००	०	३००००	१००००	२००००
३.३	IEC सामग्रीहरू	ठेली	१०००	०	१०००	५००	५००
३.४	मास्क	बक्स	५०००	०	५०००	२०००	३०००
३.५	स्यानिटाईजर	वटा	५०००	०	५०००	२०००	३०००
३.६	डस्टबिन र प्लाष्टिक	सेट	१०००	०	१०००	५००	५००

३.११.७ आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्रीको विद्यमान तथा तयारी अवस्था

क्र. सं	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	आवश्यक	उपलब्ध	अपुग
१.	सुरक्षित स्थानहरूमा उत्थानशील संरचना भएका खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा सुधार तथा अत्यावश्यक सामग्री	संख्या	२००	०	२००
२.	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उत्थानशील संरचना भएका खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा सुधार तथा अत्यावश्यक सामग्री	संख्या	१३	०	१३
		संख्या	२००	०	२००

३.११.८ वास क्षेत्रको आधारभूत पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र स	क्रियाकलापहरू	स्थान	एकाइ	लक्ष्य	दर रु. हजार	जम्मा रु. हजार	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	कैफियत
१.	**संस्थागत संरचना तथा समन्वय**								
१.१	प्रदेशस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) क्लष्टर क्रियाशील बनाउने	प्रदेश	संख्या	१	५०	५०	जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास मन्त्रालय	वास कल्स्टरका सम्पूर्ण सदस्यहरू	
१.२	प्रदेशस्तरीय वाश क्लस्टरको सचिवालय स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने	प्रदेश	संख्या	१	५०	५०	,, ,,	,,	
१.३	वास क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरूको क्षमता नक्साङ्कन	प्रदेश	पटक	२	०	०	,, ,,	,,	
१.४	जिल्लास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) समन्वय समितिहरू गठन/पुर्नगठन गरी नियमित बैठक	जिल्ला	संख्या	१०	५०	५००	जिल्ला	,,	
१.५	गाउँ तथा नगरपालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) समन्वय समितिहरूको गठन / पुर्नगठन गरी नियमित बैठक	स्थानीय तह	संख्या	७९	५०	३९५०	स्थानीय तह	,,	
१.६	स्थानीय तहमा वास ईकाइ स्थापना तथा फोकल व्यक्तिको व्यवस्था गर्ने	,,	संख्या	७९	५०	३९५०	,,	,,	
१.७	स्थानीय तहको कन्टिन्जेन्सी योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन	,,	संख्या	७९	३००	२३७००	,,	,,	
१.८	वाससम्बन्धी विपद् कोषको कार्यविधि तर्जुमा तथा सञ्चालन	,,	संख्या	७९	१००	७९००	,,	,,	
१.९	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तह बीचको समन्वय तथा सम्झौता गर्ने		पटक	१	५०	५०	,,	,,	
	जम्मा					४०१५०			
२	जनशक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन								

क्र स	क्रियाकलापहरू	स्थान	एकाइ	लक्ष्य	दर रु. हजार	जम्मा रु. हजार	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	कैफियत
२.१	विपद् मा वास सेवा सम्बन्धी तालिम तथा सूची तयार गर्ने (प्रदेश, जिल्ला तथा पालिका)		जना	१५०	२५	३७५०	प्रदेश, जिल्ला, पालिका	,,	
२.२	स्थानीय स्तरमा वास सहजकर्ताहरूलाई "विपद् मा वास प्रर्वद्धन" सम्बन्धी तालिम तथा सूची तयार गर्ने		जना	१२००	१५	१८०००	,,		
२.३	दक्ष प्लम्बरपहरूको सूची तयार तथा प्राविधिक तालिम		जना	२५०	२५	६२५०	,,		
२.४	दक्ष मेसनहरूको सूची तयार तथा आपतकालीन शौचालय निर्माण सम्बन्धी तालिम		जना	२००	२५	५०००	,,		
	जम्मा					३३०००			
३	सामग्री तथा प्रविधि औजार : (वास सम्बन्धी अत्यावश्यक राहत सामग्रीहरू रणनीतिक स्थानहरू (स्थानीय तह, जिल्ला र प्रदेश) मा भण्डारण गरी अभिलेख राख्ने								
३.१	सुरक्षित खानेपानीका लागि								
३.१.१	अक्वा ट्याब		कार्टुन	४९०	५	२४५०	प्रदेश,जिल्ला,स्थानीय,	,,	
३.१.२	पियूस		कार्टुन	५००	५	२५००	,,	,,	
३.१.३	ब्लीचीङ्ग पाउडर		बोरा	५००	५	२५००	,,	,,	
३.१.४	बाल्टिन र जगहरू		वटा	३००००	१.५	४५०००	,,	,,	
३.१.५	पानी ट्यांकी (५०० ली, ह्याभी प्लास्टिक)		वटा	५००	१०	५०००	,,	,,	
३.१.६	ब्लाडर ट्यांकी		वटा	५०	१००	५०००	,,	,,	
३.१.७	पाईप २० मि. मि.		बण्डल	५००	१०	५०००	,,	,,	
३.१.८	पाईप फिटीङ्ग तथा टुटीहरू		सेट	२००	२०	४०००	,,	,,	
३.१.९	पाईप फिटीङ्गका लागि औजार बक्स		सेट	२००	५	१०००	,,	,,	
३.१.१०	पानी परीक्षण किट तथा सामग्रीहरू		सेट	२००	५	१०००	,,	,,	

क्र स	क्रियाकलापहरू	स्थान	एकाइ	लक्ष्य	दर रु. हजार	जम्मा रु. हजार	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	कैफियत
३.२	सरसफाइ								
३.२.१	आपतकालीन शौचालय पोर्टयवल सेट		सेट	२००	२५	५०००	,,		
३.२.२	पाईवर पेन/ पाईप / टार्पोलियन		सेट	१०००	३०	३००००	,,		
३.३	स्वच्छता प्रर्वद्धन								
३.३.१	साबुन		कार्टुन	२०००	०.५	१०००	,,		
३.३.२	हाईजीन किट		सेट	३००००	५	१५००००	,,		
३.३.३	IEC सामग्रीहरू		ठेली	१०००	०.५	५००	,,		
३.३.४	मास्क		बक्स	५०००	१	५०००	,,		
३.३.५	स्यानिटाईजर		वटा	५०००	०.२	१०००	,,		
३.३.६	प्लाष्टिक डस्टबिन		सेट	१०००	१	१०००	,,		
३.४	निजि क्षेत्रसँग सहकार्य गरी विपद् मा थप सामग्री खरिदका लागि LTA गर्ने	प्रदेश, स्थानीय तह	पटक	१	०	०	,,		
३.५	विपद् मा सामग्री ढुवानीका लागि ट्रक व्यवसायको नक्साङ्कन तथा LTA गर्ने	,,	पटक	१	५०	५०	,,		
३.६	खानेपानी आपूर्तिका लागि ट्याङ्कर व्यवसायिकहरूसँग सम्झौता गर्ने	,,	पटक	१	५०	५०	,,		
३.७	खानेपानी गुणस्तर परीक्षण सम्बन्धी ईकाइ र स्थान आदिको नक्साङ्कन तथा सामग्री व्यवस्थापन	,,	पटक	१	३००	३००	,,		
	जम्मा					२६७३५०			
४.	आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्री								
४.१	पहिचान भएका सुरक्षित स्थानमाहरूमा वास सुविधा र सामग्री व्यवस्था गर्ने,	प्रदेश, स्थानीय तह	संख्या	२००	२००	४००००	,,		

क्र स	क्रियाकलापहरू	स्थान	एकाइ	लक्ष्य	दर रु. हजार	जम्मा रु. हजार	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	कैफियत
४.२	स्वास्थ्यमा खानेपानी, सरसफाइ सुविधा र वास सामग्रीको व्यवस्था	प्रदेश	संख्या	१३	२००	२६००	,,		
४.३		स्थानीय तह	संख्या	२००	२००	४००००	,,		
	जम्मा					८२६००			
५	**सूचना संप्रेषण**								
५.१	WASH सम्बन्धी सन्देश तयारी तथा प्रसारण	,,	पटक	१	२००	२००	,,		
५.२	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सूचना विकास गर्ने,	,,	पटक	१	२००	२००	,,		
५.३	विपद् मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सूचना प्रसारणका लागि संचार माध्यमको नक्साङ्कन तथा सम्झौता गर्ने	,,	पटक	१	५०	५०	,,		
५.४	IEC सामग्री तयार गरी स्थानीय तथा जिल्लाहरूमा पठाउने	,,	पटक	१	५००	५००	,,		
	जम्मा					९५०			
	कुल जम्मा					४२४०५०			

३.११.९ वास क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

यस प्रदेशभित्र कुनैपनि स्थान वा क्षेत्रमा कुनैपनि समयमा विपद् आईपरेमा यसबाट प्रभावित क्षेत्र वा समुदायमा तत्काल खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा सुचारु गराउने र जनधनको क्षति हुन नदिनु नै प्रतिकार्य योजनाको प्रमुख प्राथमिकता रहने छ। प्रदेशले तत्कालका लागि यस क्षेत्र अन्तर्गत मुख्य गरी सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ, स्वच्छता प्रवर्द्धन, ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन र महामारी नियन्त्रण जस्ता प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा आधारित भएर प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नेछ। जसबाट पानीजन्य रोगहरूको उत्पत्ति र विस्तार तत्काल रोक्न सकिने छ। उल्लिखित परिदृश्यमा आधारित रहेर खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	स्थान	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	बजेट (हजार)
	समयअवधि ०-७२ घण्टा				
१.	प्रकोपको प्रारम्भिक अवस्थाको जानकारी लिई प्रतिवेदन तयार गर्ने,	मन्त्रालयमा	प्रदेशस्तरीय वास क्लस्टर लिड तथा को-लिड	वास क्लस्टरका सदस्यहरू	५०
२.	प्रदेशस्तरीय वास क्लष्टरको बैठक तथा नियमित समन्वय गर्ने,	मन्त्रालयमा	,,	,,	२००
३.	प्रकोप प्रभावित जिल्ला तथा स्थानीय तहको वास समन्वय समितिहरूको बैठक तथा सहजीकरण गर्ने	मन्त्रालयमा	जिल्ला, स्थानीय तह स्तरीय वास समन्वय समिति	,,	२००
४.	वाससम्बन्धी सचेतनामुलक सूचना सम्प्रेषण गर्ने,	मन्त्रालयमा	प्रदेश स्तरीय वास क्लस्टर लिड तथा को-लिड	,,	१००
५.	मौज्दात वाससम्बन्धी राहत सामग्रीहरूको विवरण यकिन गर्ने,		,,	,,	५०
६.	तालिम प्राप्त वास स्वंमसेवकहरूसँग समन्वय तथा परिचालन गर्ने,	मन्त्रालयमा	,,	,,	१०००
७.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका लागि समन्वय गर्ने,	मन्त्रालयमा	जिल्ला, स्थानीय तह स्तरीय वास समन्वय समिति	,,	५०
८.	अत्यावश्यक राहत सामग्री प्रभावित क्षेत्रमा ढुवानी गर्ने,		,,	,,	२०००
	समयअवधि ; ७२ घण्टा-२ हप्ता				
१.	प्रदेशस्तरीय वास क्लष्टरको बैठक तथा नियमित समन्वय-आवश्यकता अनुसार	मन्त्रालयमा	वास क्लस्टर लिड तथा को-लिड	,,	५०
२.	प्रभावित जिल्ला तथा स्थानीय तहको वास समन्वय समितिहरूको बैठक तथा सहजीकरण (आवश्यकता अनुसार)	प्रभावित क्षेत्र	,,	,,	५०
३.	वास प्रर्वद्धन गर्न तालिम प्राप्त वास स्वंमसेवकहरू परिचालन गर्ने,	,,	,,	,,	१००

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	स्थान	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	बजेट (हजार)
४.	खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता आनिबानि परिवर्तन सम्बन्धी रेडियो जिङ्गलहरू प्रसारण गर्ने,	,,	,,	,,	५०
५.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा तथा यसको प्रतिवेदन तयारी,	,,	,,	,,	१००
६.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाको प्रतिवेदन अनुसार प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि समन्वय गर्ने,	मन्त्रालय तथा जिल्ला	,,	,,	१०००
७.	अति आवश्यक राहत सामग्री प्रभावित क्षेत्रमा ढुवानी तथा वितरण गर्ने,	,,	,,	,,	२०००
८.	प्रभावित क्षेत्रमा खानेपानी शुद्धीकरण तथा खानेपानीको आपूर्ति व्यवस्था गर्ने,	प्रभावित क्षेत्र	,,	,,	२०००
९.	प्रभावित क्षेत्रमा ईमरजेन्सी शौचालय निर्माण र व्यवस्थाका लागि समन्वय गर्ने,		,,	,,	२०००
१०.	थप राहात सामग्री खरिद तथा ढुवानीका लागि LTA क्रियाशीलता गर्ने,		,,	,,	५०००
११.	अन्तर कलस्टर समन्वय बैठक आवश्यकता पहिचानका आधारमा थप प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने,		,,	,,	०
	समयअवधि ;२ हप्ता-४ हप्ता		,,		
१.	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहको वास क्लष्टरको बैठक तथा नियमित समन्वय		,,	,,	५०
२.	वास प्रर्वद्धन गर्न तालिम प्राप्त वास स्वंमसेवकहरू परिचालन गर्ने,		,,	,,	
३.	प्रतिकार्य योजना अनुसार राहत सामग्री प्रभावित क्षेत्रमा ढुवानी तथा वितरण गर्ने,		,,	,,	०
४.	प्रभावित क्षेत्रमा खानेपानी आपूर्ति व्यवस्थाका लागि खानेपानी प्रणालीको मर्मत, सुधार, खानेपानी शुद्धीकरण गर्ने,		,,	,,	०
५.	प्रभावित क्षेत्रमा मापदण्ड अनुसारका ईमरजेन्सी शौचालय निर्माण तथा व्यवस्था गर्ने,		,,	,,	०
६.	प्रतिकार्य योजना अनुसार थप राहत सामग्री खरिद तथा ढुवानीको व्यवस्था गर्ने।		,,	,,	०
	समयअवधि ; १ महिना-३ महिना				

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	स्थान	नेतृत्व गर्ने निकाय	सहयोगी निकायहरू	बजेट (हजार)
१.	क्याम्प, शेल्टर तथा समुदायमा नियमित रूपमा वास प्रर्वद्धन गर्ने,		प्रदेश स्तरीय वास क्लस्टर	,,	३०००
२.	प्रतिकार्यको संयुक्त अनुगमन तथा समीक्षा गर्ने,		,,	,,	५०
३.	आवश्यकता अनुसार वास सुविधाको सुधार तथा विस्तार गर्ने,		,,	,,	१००
४.	खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी भौतिक संरचना मर्मत , निर्माण,		,,	,,	५०००
५.	प्रभावित क्षेत्र र समुदायमा ठोस फोहोर व्यवस्थापन गर्ने,		,,	,,	५००
६.	पुनर्निर्माणका कार्यका लागि आवश्यक कार्य गर्ने,		,,	,,	६०००
	कुल जम्मा लागत रु .				३०,७००

३.११.१० वास क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अनुमानित लागत

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू	कुल लागत रु. हजार	मौजुदा अवस्था	अपुग	अपुग स्रोत व्यवस्थापन (रु. हजारमा)			
					संघ	प्रदेश	स्थानीय तह	विकास साझेदार
१.	पूर्वतयारी							
१.१	संस्थागत संरचना	४०२००	५०	४०१५०	४०१५	१६०६०	१६०६०	४०१५
१.२	जनशक्ति	४९०००	१६०००	३३०००	३३००	१३२००	१३२००	३३००
१.३	सामग्री	२६७४००	५०	२६७३५०	२६७३५	१०६९४०	१०६९४०	२६७३५
१.४	आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्री	४१३००	०	४१३००	४१३०	१६५२०	१६५२०	४१३०
१.५	सूचना संप्रेषण	६५०	०	६५०	६५	२६०	२६०	६५
	जम्मा पूर्वतयारी	३९८५५०	१६१००	३८२४५०	३८२४५	१५२९८०	१५२९८०	३८२४५
२.	प्रतिकार्य							
२.१	संस्थागत संरचना	१६२०	०	१६२०	१६२	६४८	६४८	१६२
२.२	जनशक्ति	११००	०	११००	११०	४४०	४४०	११०
२.३	सामग्री	९०१०	०	९०१०	९०१	३६०४	३६०४	९०१
२.४	आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्री	१८६५०	०	१८६५०	१८६५	७४६०	७४६०	१८६५
२.५	सूचना संप्रेषण	२००	०	२००	२०	८०	८०	२०
	जम्मा प्रतिकार्य	३०५८०	०	३०५८०	३०५८	१२२३२	१२२३२	३०५८
	कुल जम्मा	४२९१३०	१६१००	४१३०३०	४१३०३	१६५२१२	१६५२१२	४१३०३

३.११.११ वास क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि स्रोत व्यवस्थापन गर्ने निकायहरू

क्र.सं.	तहगत विवरण	स्रोत व्यवस्थापन गर्ने निकायहरू	कैफियत
१.	संघ	खानेपानी मन्त्रालय,	
२.	प्रदेश	जलस्रोत तथा उर्जा विकास मन्त्रालय	
३.	स्थानीय तह	७९ स्थानीय तहहरू (५४ वटा गाउँपालिका र २५ वटा नगरपालिकाहरू)	
४.	विकास साझेदार संघसंस्थाहरू	युनिसेफ, सुस्वा, सेभ द चिल्ड्रेन, प्लान नेपाल, हेल्भेटास, एस. एन. भी नेपाल,	
५.	अन्य		

३.११.१२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा सूचना तथा सञ्चार र रिपोर्टिङ् प्रक्रिया

क्र.सं.	समूह	जिम्मेवार निकाय	माध्यम	सम्पादन गरिने कार्यहरू
१.	राष्ट्रिय वास समूह / क्लस्टर	खानेपानी मन्त्रालय / खानेपानी तथा सरसफाइ महाशाखा)	पत्राचार,इमेल, 4w NWASH Data	सबै प्रदेशको विवरण सङ्कलन गरी नीति तथा योजना निर्माण गर्ने,
२.	प्रदेश वास समूह	जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास मन्त्रालय	पत्राचार, इमेल, 4w NWASH Data	प्रदेशभित्रका सबै जिल्लाको विवरण विवरण सङ्कलन, उपयोग र सम्बन्धित निकायमा सम्प्रेषण गर्ने,
३.	जिल्ला वास समूह	खानेपानी, सिचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	पत्राचार, इमेल, 4w NWASH Data	जिल्लाभित्रका सबै पालिकाको विवरण सङ्कलन, उपयोग र सम्बन्धित नियकायमा सम्प्रेषण गर्ने,
४.	स्थानीय तह	वास शाखा	पत्राचार, इमेल, 4w NWASH Data	विद्यालयबाट प्राप्त विवरण सङ्कलन गरी जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रमा पठाउने,
५.	वडा	सम्बन्धित वडा	पत्राचार, इमेल, 4w NWASH Data	स्थानीय तह र इकाइमा विपद् सम्बन्धी रिपोर्टिङ्ग गर्ने,
६.	वास वियषगत क्षेत्र सह-नेतृत्व	युनिसेफ नेपाल	पत्राचार, इमेल, 4w NWASH Data	आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

३.११.१३ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत स्रोत साधनका उपलब्धता

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	आवश्यक	प्रदेश मन्त्रालय	सङ्घीय कार्यलय	युनिसेफ	सेभ द चिल्ड्रेन	नेरेसो	हेल्भटास	छाया नेपाल	सामग्री रहेको स्थान	उपलब्ध हुने समयावधी
१. सुरक्षित खानेपानीका लागि												
१.१	अक्वा ट्याब	प्याकेट	१०००	५		१०००					सुर्खेत	१ देखि ४ घण्टा
१.२	पियूस	बोटल/पेटी	१०००	९		१०००					"	"
१.३	ब्लीचीङ्ग पाउडर	बोरा	५०	१०		१०			२		"	"

क्र.सं.	आवश्यकता को विवरण	एकाइ	आवश्यक	प्रदेश मन्त्रालय	सङ्घीय कार्यलय	युनिसेफ	सेभ द चिल्ड्रेन	नेरेसो	हेल्भटास	छाया नेपाल	सामग्री रहेको स्थान	उपलब्ध हुने समयावधी
१.४	बाल्टिन र जगहरू	वटा	५०००			२०००		१५०		३००	"	"
१.५	पानी ट्यांकी ५०० ली, ह्याभी प्लास्टि	वटा	१०	१०		०			२		"	"
१.६	पाईप २० मि. मि.	बण्डल	१०	१०		०			१		"	"
१.७	पाईप फिटीङ्ग तथा टुटीहरू	सेट	२०	२०		०			२		"	"
१.८	पाईप फिटीङ्गका लागि औजार बक्स	सेट	२०	२०		०			२		"	"
१.९	पानी परीक्षण किट तथा सामग्रीहरू	सेट	२०	११	१	०			२		"	"
२.	सरसफाइ										"	"
२.१	आपतकालीन शौचालय पोर्टयवल सेट	सेट	१००			५०					"	"
२.२	पाईवर पेन/पाईप/ टार्पोलियन	सेट	२००			२००					"	"
३.	स्वच्छता प्रर्वद्धन										"	"
३.१	साबुन	कार्टुन	१००			०					"	"
३.२	हाईजीन किट	सेट	५०००			२०००		११०		३००	"	"
३.३	IEC सामग्रीहरू	ठेली	१०००			१०००	२५				"	"

३.११.१४ स्थानीय तहमा न्यूनतम पूर्व तयारीका लागि सामग्री तथा प्रविधि औजारको विवरण

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		अनुमानित बजेट		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	न्यूनतम	अधिकतम	
	क. सुरक्षित खानेपानी						
१.१	अक्वा ट्याब	कार्टुन	१	५			
१.२	पियूस/ब्लीचीङ्ग पाउडर	कार्टुन	१	५			
१.३	बाल्टिन र जगहरू	वटा	५०	२००			
१.४	हिल ट्यांकी (५०० ली, ह्याभी)	वटा	१	५			
१.५	पाईप २० मि. मि.	बण्डल	१	५			
१.६	पाईप फिटीङ्ग तथा टुटीहरू	सेट	१	५			
१.७	पाईप फिटीङ्गका लागि औजार बक्स	सेट	१	५			
१.८	पानि परीक्षण किट	सेट	१	२			
	ख. सरसफाइ						
१.१०	आपतकालीन शौचालय (पोर्टयवल सेट)	सेट	२	५			
१.११	पाईवर पेन / पाईप / टार्पोलियन	सेट	५	१०			
	ग. स्वच्छता प्रर्वद्धन						
१.१२	साबुन	कार्टुन	५	१०			
१.१३	हाईजीन किट	सेट	०	०			प्रदेश स्तरमा
१.१४	IEC सामग्रीहरू	ठेली	५	१०			

३.११.१५ . जिल्लाहरूमा न्यूनतम पूर्वतयारीका लागि सामग्री तथा प्रविधि औजारको विवरण

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
	क. सुरक्षित खानेपानी				
	अक्वा ट्याब	कार्टुन	१	५	
	ब्लीचीङ्ग पाउडर	कार्टुन	१	५	
	बाल्टिन र जगहरू	वटा	५०	२००	
	हिल ट्यांकी (५०० ली, ह्याभी)	वटा	१	५	
	पाईप २० मि. मि.	बण्डल	१	५	
	पाईप फिटीङ्ग तथा टुटीहरू	सेट	१	५	
	पाईप फिटीङ्गका लागि औजार बक्स	सेट	१	५	
	पानि परीक्षण किट	सेट	१	२	
	ख. **सरसफाइ**				
	आपतकालीन शौचालय (पोर्टयवल सेट)	सेट	२	५	
	पाईवर पेन / पाईप / टार्पोलियन	सेट	५	१०	
	ग. **स्वच्छता प्रर्वद्धन**				
	साबुन	कार्टुन	५	१०	
	IEC सामग्रीहरू	ठेली	५	१०	

३.११.१६ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत सम्पर्क विवरण

सरोकारवाला निकायहरू	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	ईमेल
जलश्रोत तथा ऊर्जा विकास मन्त्रालय	पदमराज देवकोटा/सि.डि.ई कमला खान/अधिकृत	९८५८०३७०६७ ९८६४७९७२७३	devkotapadam@gmail.com gyawalikamala99@gmail.com
भौतिक पूर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालय	रमेश सुवेदी/सि.डि.ई	९८५८०४८५९९	rsubedi_7@yahoo.com
सामाजिक विकास मन्त्रालय स्वास्थ्य महाशाखा	बृष बहादुर शाही, स्वास्थ्य महाशाखा प्रमुख	९८४१७२१७४०	brishjee@gmail.com
स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	डा. रविन खड्का, निर्देशक किरण प्रसाद शर्मा	९८५११९६००० ९८५८३२१०४३	dockhadkarabin6000@gmail.com
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	बिनोद कुमार बाँनिया	९८४१९८१९०७	baniyabinod@gmail.com
खानेपानी, सिचाई तथा उर्जा विकास निर्देशनालय सुर्खेत	श्रीधर भट्टराई	९८५८०२७९६६	wsiedo.surkhet@gmail.com
शिक्षा विकास निर्देशनालय	दीपा हमाल	९८५८०५१५८०	
संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना सुर्खेत	मनिस कुमार राज	९८४३३४०१९१	fwssmp.surkhet@gmail.com
युनिसेफ	कटक बहादुर रोकाया	९८५८०८५५०४	kbrokaya@unicef.org
	दिपक श्रेष्ठ	९८५८०८५५०१	dishrestha@unicef.org
प्लान इन्टर नेसनल नेपाल			
सेभ द चिल्ड्रेन	रत्न राज ओझा विरेन्द्र थापा	९८५८४२०८११ ९८५७०६२८१०	Ratna.Ojha@savethechildren.org Birendra.thapa@savethechildren.org
हेल्भीटास	मदन भट्ट	९८५८०५१९०२	Madan.Bhatta@helvetas.org,
UNDP	रफिक सिद्दिकि	९८५११००७९	rafeeque.siddiqui@undp.org
WHO	प्रदिप अधिकारी	९८५८०७९८११	adhikarip@who.int
UNDP/SUPER	कृष्ण चापागाई	९८५८७५०९१४	krishna.prasad.chapagai@undp.org
सुस्वा परियोजना	निराजन श्रेष्ठ	९७६९९६०३४०	gov@suswa.org
किर्डाक	राज बहादुर रोकाया	९८४८३०९१०५	raj.rokaya@kirdarc.org
नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, प्रदेश	नेत्र बिष्ट	९८६०१७०७९७	neb.bista@nrcs.org
नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा	राम लाल आचार्य	९८५८०५२३१०	nrcs.skt@gmail.com
GWT	रोहित तुम्वाहाङ्फे	९८४२०५८९९६	hsd@hqgws.org
सुन्दर नेपाल	भुपेन्द्रप्रसाद कंडेल	९८४८०४१५३०	bkandel@sundarnepal.org.np
स्याक नेपाल	टिकाराम आचार्य	९८५८०५१५४६	tacharya@sacnepal.org.np

सरोकारवाला निकायहरू	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	ईमेल
छाँया नेपाल	मिन रावल	९८५८३२२१२३	meen.rawal@chay-ya.org
जलवायु परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन परियोजना (LACC Project)	मिन बस्नेत, डी.टी.एल.	९८५६०७४१८९	mbasnet@laccp.org.np LACCproject@laccp.org.np
प्रदेश जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला	भुपेन्द्र भन्डारी	९८४४८८३३५९	bbhupendra5050@gmail.com
पत्रकार महासंघ कर्णाली प्रदेश	विष्णु राज शर्मा खग्रेन्द्र भट्टराइ	९८५१४०१११५	
फेडवाशुन कर्णाली प्रदेश	अध्यक्ष	९८४८३१४५५५	mbrokaya@gmail.com
नगरपालिका संघ कर्णाली प्रदेश	हस्त पुन, अध्यक्ष	९८४८१४०६६ ९८५८०८५७७७	mayo@gurbhakotmun.gov.np hastapun55@gmail.com
गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघ कर्णाली प्रदेश	निम बहादुर के.सी., अध्यक्ष	९८५७८२२५९९	nimkcarun@gmail.com
	कार्यक्रम अधिकृत	९८६८३१७००८	
गैरसरकारी संस्था महासंघ कर्णाली प्रदेश	अध्यक्ष	९८५८०३७८६८	
EDS, सुर्खेत	कार्यकारी निर्देशक	९८४८०४०५००	edssociety1@gmail.com
FNCCI कर्णाली प्रदेश	अध्यक्ष	९८५८०५०२६९	panchakoshi123@gmail.com
राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपाल कर्णाली	अध्यक्ष	९८५८०२८२३६	presidentkarnali@nfdn.org.np
SoSEC नेपाल	हिरा सिंह थापा	९८५८०५१०८९	hira.thapa@sosec.org.np
RSDC, पश्चिम रुकुम	कार्यकारी निर्देशक	९८६८४५८६९४	rukumelinarendra694@gmail.com
CARE Nepal/HPP	हरि ढकाल	९८५११८३५५७	Hari.dhakal@care.org
FEDO	मन्जु सुनार	९८६१०४३५४७	manjusunar013@gmail.com
बिग्रुप	टेक बहादुर पुन	९८४८३१४५५५	tekbdrpun101@gmail.com

३.१२ शिक्षा विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

शिक्षा विषयगत क्षेत्रले सम्बन्धित तहका विपद् व्यवस्थापन तथा शिक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायलाई शिक्षा क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यमा सहयोग गर्नेछ। विपद्को प्रकृति र प्रभाव अनुसार संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहका शिक्षा विषयगत क्षेत्रले अन्य विषय क्षेत्रका समूहसँग समेत समन्वय गरी शिक्षा क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नुपर्छ।

३.१२.१ विद्यालयको विपद् सङ्कटासन्नता

विपद्को किसिम	विद्यालयमा विपद्ले निम्त्याउने जोखिम			अनुमानित क्षति
	मानवीय	भौतिक संरचना		
			विद्यालयमा भएका शैक्षिक सामग्रीहरू नष्ट हुने।	प्रदेशमा भएका ५० प्रतिशत भन्दा बढि विद्यालय क्षति हुनसक्ने

विपद्को किसिम	विद्यालयमा विपद्ले निम्त्याउने जोखिम			अनुमानित क्षति
	मानवीय	भौतिक संरचना		
भूकम्प	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डरत्रास, बेपत्ता	भत्काउने, पुर्ने	विद्यालयमा भएका शैक्षिक सामग्रीहरू नष्ट हुने।	१००० विद्यालयमा भौतिक क्षति करिव ५००००० बालबालिका प्रभावित हुनसक्ने
बाढी	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डरत्रास, बेपत्ता	बगाउने, भत्काउने, पुर्ने	विद्यालय मा भएका शैक्षिक सामग्रीहरू नष्ट हुने।	३० विद्यालय क्षति र करिव १५००० बालबालिका प्रभावित हुनसक्ने
पहिरो	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डरत्रास, बेपत्ता	बगाउने, भत्काउने, पुर्ने	जलेर नष्ट हुने	८० विद्यालय क्षति र करिब ३५५००
चट्याङ	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डरत्रास	जल्ने, भत्किने, क्षतिहुने	नष्ट हुने, विगार्ने, हराउने, शैक्षिक सामग्री उडाएर लग्ने	३०० विद्यालय क्षति
हावाहुरी	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डरत्रास	छाना उडाउने, आगलागी	शैक्षिक सामग्री, पुस्तकालय जलेर नष्ट हुने	१०० विद्यालय क्षति
आगलागी	घाईते, मृत्यु, डरत्रास	आगलागीले भवन, फर्निचर नष्टहुने	विद्यालय नैं बन्द भई बालबालिकाको सिकाईमा असर पुग्ने	१०० विद्यालय क्षति
हिमपात	चोटपटक, घाईते, डरत्रास	विद्यालयको छानामा क्षति	महामारीको कारणले विद्यालय नैं बन्द भई बालबालिकाको सिकाईमा असर पुग्ने	३,१८७ विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था
महामारी	मृत्यु, विरामी, डरत्रास	विद्यालय सेल्टरको रूपमा प्रयोग भई विद्यालयका सामग्री बिगार्ने, च्यात्ने, नष्ट हुने	प्रभावित बालबालिकाको सिकाईमा असर	५०० बालबालिका तथा शिक्षक

३.१२.२ : जिल्लागत रूपमा विद्यालयका शिक्षकहरूको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रका जम्मा शिक्षक संख्या
१.	रुकुम पश्चिम	२९८
२.	सल्यान	४७१
३.	सुर्खेत	५६७
४.	दैलेख	४९२
५.	जाजरकोट	४९३
६.	डोल्पा	१०८
७.	जुम्ला	२०३
८.	कालिकोट	३९३
९.	मुगु	१८३
१०.	हुम्ला	१३७

क्र.सं.	जिल्ला	प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रका जम्मा शिक्षक संख्या
	जम्मा	३३४५

३.१२.३ मानव संसाधन र सामग्री तथा प्रविधि औजारको विवरण

कर्णाली प्रदेशभित्रका जिल्लाहरूमा शैक्षिक तह अनुसार सार्वजनिक तथा निजी विद्यालयमा अध्यापनरत शिक्षकको सारांश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। यस तालिकालाई हरेक वर्ष उपलब्ध हुने तथ्याङ्कका आधारमा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ।

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
क	जनशक्ति	संख्या			मापदण्ड अनुसार
१.	तालिमप्राप्त उद्धारक, शिक्षकटोली	टोली	३२३८	३२३८	प्रति टोली ३ देखि ६ जना
२.	क्षति र आवश्यकता मूल्याङ्कन गर्नको लागि दक्ष इरा-टोली	संख्या	३६१		प्रति टोली २ जना (सबै स्थानीय तहमा)
३.	सङ्कटकालीन कार्य सञ्चालन गर्न सहयोग गर्न समन्वय टोली	संख्या	७	७७	हरेक विद्यालयमा राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसारको संख्या, दक्षता र स्रोतसाधन भएको टोली परिचालन गर्न सहयोग गर्ने,
ख	सामग्री तथा प्रविधि औजार				जम्मा ECD को ८० प्रतिशत
१.	ECD किट	संख्या	२२६५	२,८३२	प्रति केन्द्र एक (न्युनतम)
२.	स्कूल किट	संख्या	२,५००	३,२३८	प्रति विद्यालय एक (न्युनतम)
३.	शिक्षक किट	संख्या	२,६३८	५,२७६	प्रति शिक्षक १ वा प्रति २ शिक्षक एक
४.	विद्यार्थी किट (आधारभूत तह)	संख्या	२,०४,६५८	४,०९,३१५	
५.	विद्यार्थी किट (माध्यमिक तह)	संख्या	६७११८	१,३४,२३५	
६.	सबै तहका विद्यार्थी, शिक्षक तथा सम्बन्धित निकायका लागि दूर शिक्षा प्रविधि सेट	संख्या	१,०००	६,४७६	२ सेट प्रति विद्यालय (न्युनतम)
७.	किशोरी किट	संख्या	६१५४४	३०७७१८	कूल संख्याको २० प्रतिशत किशोरी रहेको
८.	अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि सामग्री	सेट	१६५९	३३१८	देशभरमा विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका विद्यार्थीको कूल संख्या ३३१८ भएको आधारमा
9.	पाठ्यपुस्तक (१-५)	सेट		१९३१०	हरेक विद्यालयमा प्रति कक्षा १० सेटका दरले
१०.	पाठ्यपुस्तक (६-१०)	सेट	१५०,०००		
१२	पाठ्यपुस्तक) १0-१2)	सेट	१५०,०००		

ग	आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्री				
१.	सुरक्षित खुलास्थल	संख्या	३२४३		
२.	अस्थायी सिकाई केन्द्रका लागि निर्माण सामग्री (कक्षाकोठा)	संख्या	२७००		
३.	कार्यालय तथा कक्षाकोठा	संख्या	१३५००		
४.	शौचालय (अपाङ्ग-मैत्री)	सेट	३२४३		छात्र छात्राका लागि बेग्लाबेग्लै
५.	खानेपानी (अपाङ्ग-मैत्री)	सेट	३२४३		
घ.	लागत रकम				
१.	पूर्वतयारीका लागि आवश्यक रकम	रु.	६.25 करोड		भूकम्पको अनुमानका आधारमा राखिएको
२.	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक रकम	रु.	२.८२५ अर्ब		
	जम्मा लागत रकम	रु.	२.८८७५ अर्ब		
	स्थानीय तह तथा प्रदेशबाट उपलब्ध हुने रकम	रु.			६० %अनुमानित
	संघबाट परिपूर्ति गर्नुपर्ने रकम	रु.			४० %अनुमानित
१.	शिक्षा क्षेत्रको कोष	रु.			शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रले गर्ने
२.	विपद् व्यवस्थापन कोषबाट प्रतिवद्धता व्यक्त भएको रकम	रु.			कार्यकारी समितिको निर्णयमा प्राधिकरणबाट उपलब्ध हुने
३.	गैरसरकारी क्षेत्रबाट प्रतिबद्धता गरिएको रकम	रु.			
४.	निजी विद्यालयहरूबाट छुट्याइएको कोष	रु.			
ङ	संस्थागत संरचना				
१.	विपद् व्यवस्थापन समिति	संख्या	३२५४		हरेक विद्यालयमा र तहगत
२.	उद्धार टोली	संख्या	३२४३		हरेक विद्यालयमा
३.	अन्य कार्यदल	संख्या			

३.१२.४ शिक्षण सामग्रीको लेखाजोखा

सामान्य अवस्थामा समेत पाठ्यपुस्तक तथा अन्य शिक्षण सामग्रीको आपूर्तिमा चुनौतीहरू रहेका छन्। विपद्को अवस्थामा शिक्षण सामग्री आपूर्तिको अवस्था अझै बढी बिग्रने निश्चित हुन्छ।

३.१२.५ आधारभूत र सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
जनशक्ति व्यवस्थापन						
सबै तहका लागि "आपत्कालीन शिक्षा तालिम" EiE Training का लागि पाठ्यक्रम तथा तालिम म्यानुवल तयार गर्ने,	सुर्खेत/स्थानीय तह	युनिसेफ	प्रर्याप्त नभएको	मानव संसाधन विकास केन्द्र, सामाजिक विकास मन्त्रालय, निर्देशनालय		
तालिम प्राप्त जनशक्तिको रोष्टर अद्यावधिक गर्ने,	सुर्खेत			प्रदेश तथा स्थानीय समूह नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
पाठ्यक्रम विकास केन्द्रसँग समन्वय गरी तालिम सामग्री, पुस्तिका र विधि तयार गरी स्रोत व्यक्ति तथा सम्बन्धित निकायमा वितरण गर्ने,	कर्णाली प्रदेश			शिक्षा विकास निर्देशनालय, कर्णाली प्रदेश		५ दिने Custumized Tramp Schedule तयार भएको
प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा इरा, मिरा आदिका तालिम सञ्चालन गर्ने,	कर्णाली प्रदेश			समूह नेतृत्व, सह-नेतृत्व /सदस्य	५ लाख	
समूह सदस्यका कर्मचारीहरूलाई अनुशिक्षण, प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने,	सुर्खेत			समूह नेतृत्व, सह-नेतृत्व/सदस्य	५ लाख	
विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने,	कर्णाली प्रदेशभर	११५ विद्यालय (युनिसेफ)		समूह नेतृत्व, सह- नेतृत्व	२५ लाख	
सूचना व्यवस्थापन अधिकृत (IMO) लाई तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण गर्न र को, कहाँ, के, कसरी र कहिले गर्दै (4Ws) सम्बन्धी रिपोर्टिङ गर्न तालिम दिने,	सुर्खेत			समूह नेतृत्व, सह-नेतृत्व र सदस्यहरू	५ लाख	

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
आचारसंहिताका बारेमा तालिम दिने,	सुर्खेत			समूह नेतृत्व, सह-नेतृत्व	१ लाख	
सञ्चार मिडियासँग कसरी कुरा गर्ने भन्ने तालिम दिने,	सुर्खेत			समूह नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
भौतिक संरचना क्षतिको मूल्याङ्कन गर्न इन्जिनियरलाई तालिम दिने र मूल्याङ्कन फारामहरू, अनलाइन एप तयार गरिराख्ने ।	देशभर			शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र		
प्रदेश, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तहमा भूकम्पको लागि शिक्षा क्षेत्रको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न समन्वय तथा सहजीकरण र आवश्यक सहयोग गर्ने,	कर्णाली प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाको विवरण सङ्कलन तथा अद्यावधिक गर्ने,	कर्णाली प्रदेशभर	प्लान इन्टरनेशनल		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
सञ्चार वृक्ष तथा सूचना सङ्कलन संयन्त्र तयार वा अद्यावधिक गर्ने,	सुर्खेत			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
शिक्षा विषयगत क्षेत्रको अन्तरतहगत समन्वय साथै संघमा अन्तरनिकायगत समन्वय र अन्तर समूहगत समन्वय गर्न संयन्त्र तयार गरी लागू गर्ने,	कर्णाली प्रदेश भर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
अन्तर/समूहगत बैठक आयोजना गर्ने,	सुर्खेत	युनिसेफ		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	२ लाख	
सूचना सङ्कलन तथा व्यवस्थापनलाई तयारी हालतमा राख्ने,	सुर्खेत			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
इरा, मिरा फारामहरू छपाइ गर्ने वा मोवाइल एपमा फाराम भरी विद्युतीय माध्यमबाट तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न सकिने गरी तयार गर्ने,	कर्णाली प्रदेशभर, अनलाइन			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
स्टक्चरल एसेसमेण्ट/ rapid visual screening फाराम तयार गरी राख्ने,	कर्णाली प्रदेशभर, अनलाइन			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
जनप्रतिनिधि र समाजका अगुवाहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन।	स्थानीय र प्रदेश तहहरू			नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
स्रोत परिचालन						
सरकारी, युएन, गैसस, निजी क्षेत्रमा आपत्कालीन शिक्षाका लागि बजेट विनियोजन गर्न पैरवी गर्ने,	प्रदेश सरकार			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
समूह सदस्यहरूलाई CERF, FLASH APPEAL लगायतका वित्त पोषण सम्बन्धमा अभ्यस्त बनाउने,	काठमाडौँ			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
आवश्यकता पर्दा तत्काल पेश गर्न र प्रयोग गर्न सकिने गरी नमुना CERF, FLASH APPEAL र रणनीतिक प्रतिकार्य योजनाको फारामहरू तयार गरिराख्ने।	प्रदेशभर, अनलाइन			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
भूकम्प र बाढीको पूर्वतयारी विद्यालय सुरक्षा योजनामा समावेश गर्ने गराउने	सुर्खेत	सेभ द चिल्ड्रन (१८९ विद्यालय) प्लान इन्टरनेशनल (51 विद्यालय)		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व	५ लाख -सेभ द चिल्ड्रन	विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गर्नका लागि अभिमुखीकरण
ज्ञान व्यवस्थापन प्रणाली स्थापना गर्ने,	प्रदेशभर, अनलाइन			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
शिक्षा फ्लास प्रतिवेदन सहजै प्राप्त हुने गरी राख्ने	प्रदेशभर, अनलाइन			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व		
समुदाय परिचालन						
गाउँ/नगरपालिकाला समुदाय/विद्यालय सञ्चालक समिति/पिटिए परिचालन गर्न विधि, प्रणालीबनाउन सघाउने	प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
अस्थायी कक्षाकोठा स्थापना र विस्थापितहरूलाई अस्थायी आश्रय बनाउन बैकल्पिक ठाउँ पत्ता लगाउने,	प्रदेशभर	प्लान इन्टरनेश्नल नेपाल		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
विद्यालय सुरक्षा तथा विपद्जोखिम न्यूनीकरण, भग्नावशेष सफा गर्न र अस्थायी कक्षाकोठाको सञ्चालन तथा मर्मतसम्भार गर्न समन्वय गर्ने	प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
विद्यालय संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र विपद् व्यवस्थापन् योजना निर्माण	विद्यालयहरू	प्लान इन्टरनेश्नल नेपाल				जुम्लाका १० विद्यालय
विद्यालय तथा अन्य तहमा कृत्रिम घटना अभ्यास, सिमुलेसन सञ्चालन गर्न तालिम दिने	प्रदेशभर आवश्यकताअनुसार	युनिसेफ/प्लान इन्टरनेश्नल नेपाल		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	१० लाख	
दिवा खाजा सञ्चालन गरिएको विद्यालयहरूमा सर्वे र अनुगमन गर्ने	जाजरकोट, सुर्खेत र जुम्लाका १७ पालिकाका ८८८ विद्यालयहरू	विश्व खाद्य कार्यक्रम				
दिवा खाजा व्यवस्थापनको कार्यविधि निर्माणमा पालिकालाई प्राविधिक सहयोग	जाजरकोट, सुर्खेत र जुम्लाका १७ पालिकाहरू	विश्व खाद्य कार्यक्रम				
शैक्षिक तथा अन्य सामग्री र उपकरण व्यवस्थापन						
आवश्यक परिमाणमा शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्था, भण्डारण गर्ने (आवश्यकता र अपुगको विश्लेषणका आधारमा)	प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व/सदस्य	५ लाख	
सबै विद्यालयलाई शिक्षण सामग्रीहरू सुरक्षित ठाउँमा राख्न अनुरोध गर्ने,	प्रदेशभर	प्लान इन्टरनेश्नल नेपाल) working schools/palikas)		मानव संसाधन विकास केन्द्र, सामाजिक विकास मन्त्रालय, निर्देशनालय		

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
विपद्को समयमा अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षाका उपाय तथा अनुशासनका बारेमा विद्यार्थीलाई सचेत गर्ने ,	प्रदेशभर	प्लान इन्टरनेश्नल नेपाल + Partner team (74 schools)		प्रदेश तथा स्थानीय विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
विपद्को समयमा पठनपाठन निरन्तर गर्न आवश्यक तयारी गर्ने,	प्रदेशभरिका स्थानीयतहलाई सहयोग	प्लान इन्टरनेश्नल नेपाल + Partner team (6 Local Goverment)		मानव संसाधन विकास केन्द्र, सामाजिक विकास मन्त्रालय, निर्देशनालय		
आपत्कालीन शिक्षाका लागि स्थानीय तहमा पहुँच हुने गरी आवश्यक सामग्रीको पूर्वभण्डारण गर्ने,	पहिचान गरिएका रणनीतिक स्थानमा			मानव संसाधन विकास केन्द्र, सामाजिक विकास मन्त्रालय, निर्देशनालय, विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
आपत्कालीन सामग्री आपूर्तिका लागि उपयुक्त व्यवसायीसँग अनुबन्ध करार गर्ने,	उपयुक्त अनुसार देशभरका लागि			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
आपत्कालीन अवस्थामा प्रतिकार्यका लागि चाहिने सामग्री, औजार, प्रविधि रणनीतिक स्थानमा भण्डारण गर्ने,	पहिचान गरिएका रणनीतिक स्थानमा			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
स्थानीय तहसँग साथै अन्य समूहसँग समन्वय र सहकार्य गरी राहतमा नगद वितरण गर्ने कार्यविधि तथा अरू आवश्यक तयारी गर्ने,	सङ्घीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
लजिष्टिक समूहसँग समन्वय गरी सम्भावित विपद्प्रभावित जिल्लामा आपत्कालीन शिक्षाका सामग्रीहरू ढुवानी गर्न व्यवस्था गर्ने । (यो १५ दिनको पूर्वानुमान वा सिजनल पूर्वानुमान पछि पनि गर्न पर्छ ।	पहिचान गरिएका रणनीतिक स्थानमा			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
अन्य समूह र प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग परामर्श, समन्वय र सहकार्य गरी अस्थायी कक्षाको डिजाइन र कक्षा सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने,	संघमा/काठमाडौँ, प्रदेश र स्थानीय तह			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
किट वितरणको कार्यविधि मापदण्ड र वितरण फारामहरू तयार गर्ने,	संघ			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
आपत्कालीन अवस्थामा पठनपाठन सामग्री (किताब, कापि, कलम आदि) वितरण सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने,	संघ			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
आपत्कालीन शिक्षा सामग्री वितरणको कार्यविधि र मापदण्ड तयार गर्ने,	संघ			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
संघ, प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तह शिक्षा विषयगत क्षेत्रको नेतृत्वलाई सञ्चारको लागि भरपर्दो प्रविधि, औजारको व्यवस्था गर्ने (स्याटेलाइट फोन, ट्याबलेट, वायरलेस सेट आदि)	देश भर सबै तहमा पहल गर्ने,			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
आपत्कालीन अवस्थामा चाहिने सामग्री तत्काल खरिद गर्न सक्ने कानुनी व्यवस्था तथा कार्यविधि तयार गर्ने,	सङ्घीय तहमा तयार गर्ने,			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
विद्यालयमा WASH सहितको भान्छा घर निर्माणमा सहयोग	जाजरको, सुर्खेत र जुम्लाका १७	विश्व खाद्य कार्यक्रम		विश्व खाद्य कार्यक्रम		

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन	कैफियत
	पालिकाका ७२ विद्यालयमा					
दिवा खाजाको लागि आपूर्ति शृंखला निरन्तरता गर्ने,	जाजरकोट, सुर्खेत र जुम्लका १७ पालिका ८८८ विद्यालयहरू	विश्व खाद्य कार्यक्रम		विश्व खाद्य कार्यक्रम		
विद्यालयहरूमा सचेतना						
भूकम्पीय सुरक्षासम्बन्धी विद्यार्थीहरू र शिक्षकका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,	प्रदेशभरका विद्यालयहरू	प्लान इन्टरनेश्नल (74 Schools)		नेतृत्व, सह-नेतृत्व		
विद्यालयमा आपत्कालीन अवस्थाका लागि अभिमुखीकरण तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,	विद्यालयहरू	युनिसेफ		नेतृत्व, सह-नेतृत्व, स्थानीय तह र स्याक नेपाल	३० लाख	
विद्यालय सुधार योजना बनाउन तथा आद्यावधिक गर्न सहयोग (focusing on DRR, school saftery, climate change, inclusion and girls retention)	विद्यालयहरू	युनिसेफ प्लान इन्टरनेश्नल		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	८.५ लाख	
जलवायु परिवर्तन प्रकोप र मानवीय कार्यमा SMC, PTA, शिक्षक र शिक्षा कर्मचारीहरूलाई प्रशिक्षण	विद्यालय /स्थानीय तहमा	युनिसेफ प्लान इन्टरनेश्नल		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, स्थानीय तह	१६.५ लाख	
EiE तालिम सञ्चालन		प्लान इन्टरनेश्नल		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	३.१२ लाख	
आपतकालीन अवस्थामा शिक्षाका लागि युनिसेफ नेपालसँग सूचीकृत साझेदारी	विद्यालय/स्थानीय तहमा	सुन्दर नेपाल सस्था		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	७ करोड २२ लाख	
समावेशी नि:शुल्क र गुणस्तरीय शिक्षाका लागि सञ्जाल मार्फत पैरवी	विद्यालय/स्थानीय तहमा	एनसिई		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	१० लाख	
शैक्षिक आपुरण तथा द्रुत सिकाई कार्यान्वयन (ReAL Implementation)	विद्यालय तहमा	युनिसेफ		स्थानीय तह र स्याक नेपाल	३० लाख	
				जम्मा रकम रु	८ करोड ७५ लाख	

३.१२.६ सामान्य पूर्व तयारी योजना कार्यान्वयन गर्न स्रोत व्यवस्थापन

अपुग क्षमता पूरा गर्न विषयगत नेतृत्व र सह-नेतृत्वले अग्रसरता लिई समूहका सदस्यहरूले सामान्य तवरले पूरा गर्न सकिने सम्मको विवरण तलको तालिमा उल्लेख गरिएको छ । तत्काल पूरा गर्न सकिने अवस्था नदेखिएको हकमा सम्बन्धित संस्थाले आफ्नो माथिल्लो निकाय साथै सम्भावित सहयोगी निकायसमक्ष प्रस्तावना पेश गरी अनुरोध गर्न तथा विपद् घटना हुनासाथ तत्काल परिस्थितिको लेखाजोखा गरी सदस्यहरूले आपसी समन्वय गरी बाह्य सहयोगको अपिल गर्ने रणनीतिक योजना तय गरिएको छ ।

३.१२.७ अपुग स्रोतसाधन र क्षमताको परिपूर्ति देहाय बमोजिम गरिनेछ ।

- भैपरी आएमा शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रले अन्य प्रयोजनको लागि छुट्याएको स्रोतसाधन वा वार्षिक बजेट आपत्कालीन योजनामा उपयोग गर्न रकमान्तर गर्ने,
- प्राधिकरण मार्फत् विपद् व्यवस्थापन कोषको रकम निकासा गरी आवश्यक सामग्री, प्रविधि र अन्य स्रोतसाधन खरिद गरी भण्डारण गर्ने र उपयोग गर्ने,
- प्राधिकरणसँग समन्वय गरी शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रले विपद् अवधिमा आवश्यक परेमा शिक्षा क्षेत्रको लागि सामग्री, औजार र सेवा तत्काल खरिद गर्न वा भाडामा लिन उपयुक्त आपूर्तिकर्ता, उद्योग व्यवसायीसँग प्रचलित कानून बमोजिम अनुबन्ध करार गर्ने,
- विषयगत क्षेत्रको सह-नेतृत्वहरू युनिसेफ र सेभ द चिल्ड्रेन लगायत अन्य सदस्यहरूले आवश्यकता परिपूर्तिका लागि स्रोतसाधन जुटाउन पहल गर्ने, र
- तालिम, अभ्यास गरी उपलब्ध जनशक्तिको दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।

३.१२.८ भूकम्पको प्रतिकार्य योजना

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
0-१२-२४-४८-७२ घण्टा (परिदृष्य)				
विद्यालय सञ्चालन भैरहेको समयमा भूकम्प गएको अवस्थामा	सूचना आदान-प्रदान संयन्त्र मार्फत भूकम्प गएका क्षेत्रमा विद्यालयमा परेको असरको बारेमा जानकारी लिने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व	
	समूहको आपत्कालीन बैठक बोलाउने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व	
	समूहको बैठक बसेर अवस्थाको विश्लेषण गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा समाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व तथा सह-नेतृत्व	

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
	सङ्घीय समूहको सहायता आवश्यक पर्ने क्षेत्र र परिमाण आँकलन गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट सूचना लिई प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व तथा सह-नेतृत्व	
	तत्काल राहतका लागि स्थानीय, जिल्ला तथा प्रदेश समूह परिचालन गर्न सहजीकरण र समन्वय गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रमा		
	प्रभावित क्षेत्रमा ईरा टोली परिचालन गर्न तयारी गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा समाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा		
	उपयुक्त सञ्चार माध्यमबाट विद्युत आदि आगलागी हुने स्रोतहरू बन्द गर्ने जस्ता अत्यावश्यक सूचनाहरू प्रवाह गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रका विद्यालय तथा समुदायमा		
		प्रदेश मार्फत सङ्घीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
विद्यालय चलेको वा नचलेको अवस्थामा	सूचना आदानप्रदान संयन्त्र मार्फत भूकम्प गएका क्षेत्रमा विद्यालयमा परेको असरको बारेमा जानकारी लिने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा समाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा		
	समूहको आपत्कालीन बैठक बस्ने	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा समाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा		
	प्रदेश शिक्षा विषयगत क्षेत्रका कार्यदलहरू सक्रीय बनाउने	प्रदेश		
	विद्यालय, स्थानीय तह, जिल्लाबाट अवस्थाको थप जानकारी लिने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व ,सह-नेतृत्व , सदस्यहरू	
	विद्यालय शिक्षक, कर्मचारी तथा विद्यार्थीहरूको अवस्थाको बारेमा जानकारी सङ्कलन गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, सदस्यहरू	
	अवस्था विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
	स्थानीय तहबाट माग भएबमोजिम प्रभावित क्षेत्रमा भ्रमण गर्ने,	माग भएको स्थानीय तहमा		

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
	द्रुत लेखाजोखा मूल्याङ्कन (IRA)	प्रभावित क्षेत्रमा		
७२ घण्टा-२ हप्ता				
	प्रारम्भिक द्रुतलेखाजोखा (IRA, MIRA) गर्न समन्वय र सहयोग गर्ने	प्रभावित क्षेत्रमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
	• प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाबाट प्राप्त जानकारी विश्लेषण गर्ने, • सहायता आवश्यकता विवरण तयार पार्ने, • तत्काल सहयोगको योजना बनाउने, • अन्य संस्था समूहसँग समन्वय गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व ,सह-नेतृत्व	
	प्रतिकार्यको अनुगमन गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रमा	अनुगमन समिति	
	• कामको प्रतिवेदन र अवस्थाको बारेमा सार्वजनिक जानकारी गराउने, • पठनपाठन, कक्षा सञ्चालन गर्न समन्वय र सहयोगका लागि तयारी गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
	जनशक्ति तथा सामग्रीहरू सम्बन्धित विद्यालय, अस्थायी क्याम्पमा पठाउने,	प्रभावित क्षेत्रमा सम्बन्धित संघसंस्थाहरूलाई प्रदेश तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
द्रुत लेखाजोखा मूल्याङ्कन (IRA)	फाराम प्रयोग गरी तोकिएको विधि अबलम्वन गरी शिक्षाक्षेत्रको क्षति र तत्कालीन आवश्यकताको द्रुत लेखाजोखा मूल्याङ्कन गर्ने गराउने,	प्रभावित क्षेत्रमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
२ हप्ता-४ हप्ता				
	• विद्यालय सञ्चालन गर्न स्थानीय तह र विद्यालयलाई सहयोग गर्ने, • अस्थायी कक्षा इसिडि र अरू शैक्षिक क्रियाकलाप चलाउन सहयोग समन्वय गर्ने /बालमैत्री स्थानको स्थापना गरी घर	प्रभावित स्थानीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
		प्रभावित क्षेत्रमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
	नजिकैको खुल्ला स्थानमा बालबालिकालाई सहभागी गराउने, ● आवश्यक भए अनलाइनकक्षा चलाउन सहयोग गर्ने, ● अनुगमन तथा स्थितिको विश्लेषण गर्ने,			
बहुक्षेत्रगत द्रूत लेखाजोखा (MIRA)	फाराम प्रयोग गरी तोकिएको विधि अवलम्वन गरी शिक्षाक्षेत्रको क्षति र बहुक्षेत्रगत आवश्यकताको द्रुत मूल्याङ्कन गर्न समन्वय र सहयोग गर्ने,	प्रभावित स्थानीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
१ महिना - ३ महिना				
	अस्थायी कक्षा र बालविकास केन्द्र (इसिड) चलाउन सहयोग गर्ने,	प्रभावित स्थानीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
	सूचना सङ्कलन, विश्लेषण र प्रकाशन गर्ने,	प्रभावित क्षेत्रबाट कर्णाली प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालय शिक्षा विकास महाशाखा	"	
	आवश्यकता भए अलि पक्की संरचना भएका कक्षाकोठा बनाउन सहयोग र समन्वय गर्ने,	प्रभावित स्थानीय तहमा	"	
	विपद्पश्चात्को पुनःनिर्माण आवश्यकता मूल्याङ्कन (पिडिएनए) गर्न समन्वय तथा सहयोग गर्ने,	प्रभावित स्थानीय तहमा	"	

३.१२.९ भूकम्पको प्रतिकार्य अवधिमा शिक्षा निरन्तरताको लागि योजना

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
०-२ हप्ता	● अस्थायी सिकाई केन्द्रको व्यवस्था गर्ने, ● सिकाई निरन्तरताका लागि आवश्यक पाठ्यसामग्री र उपकरणहरूको व्यवस्था र वितरण गर्ने, ● आवश्यक भएमा अनलाइन कक्षा सञ्चालन गर्ने, ● अनुगमन तथा विपद् परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने।	प्रभावित स्थानीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	

३.१२.१० भूकम्पको अनपेक्षित विपद् परिस्थितिको लागि भैपरी योजना

परिदृष्यमा आँकलन गरे भन्दा विकराल स्थिति सिर्जना हुन गएमा त्यसको सामना गर्न देहाय बमोजिमका कार्यहरू गरिनेछ।

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
२ हप्ता - ३ महिना	● थप जनशक्ति परिचालन गर्ने, ● थप स्रोतसाधन परिचालन गर्ने, ● थप समन्वय गेरर सिकाई निरन्तरता गर्ने,	प्रभावित स्थानीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
	अनुगमन तथा विपद् परिस्थितिको विश्लेषण गर्ने।	प्रभावित स्थानीय तहमा	अनुगमन समिति	

३.१२.११ भूकम्पको प्रतिकार्यमा GEDSI सँग सम्वन्धी आवश्यकताको सम्बोधन गर्न क्रियाकलाप

क्रियाकलापहरू	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
● अपाङ्गमैत्री भौतिक संरचना निर्माण तथा सञ्चालन गर्न समन्वय सहयोग तथा पैरवी गर्ने। ● अपाङ्ता भएका विद्यार्थी अनुकूल हुने गरी सिकाई वातावरण तयार गर्न समन्वय ,सहयोग तथा पैरवी गर्ने। ● अपाङ्ता भएका विद्यार्थीका लागि पाठ्य तथा सिकाई सामग्री उपलब्ध गराउन समन्वय, सहयोग तथा पैरवी गर्ने। ● अपाङ्ता भएका विद्यार्थीका लागि विद्यालयसम्मको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न समन्वय, सहयोग तथा पैरवी गर्ने।	प्रदेशभर	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, समूह सदस्य	

३.१२.१२ सञ्चार तथा पैरवी योजना

क्रियाकलापहरू	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी सन्देश तथा कार्यक्रमहरू निर्माण तथा प्रसारण गर्ने, शिक्षा लगायतका सामाजिक विषयमा केन्द्रित सञ्चारमूलक गतिविधिमा विपद् व्यवस्थापनको विषय समेट्ने,	एफएम रेडियो, टेलिभिजन, केबल टेलिभिजन, प्रिन्टमिडिया न्यूमिडिया: अनलाइन र सामाजिक सञ्जाल	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व ,सह-नेतृत्व	

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
०-१२-२४-४८-७२ घण्टा-२ हप्ता-१ महिना-३ महिना	आपत्कालीन अवस्थाका बारेमा सञ्चार माध्यमबाट जानकारी दिने	प्रदेशभर ,खास गरी प्रभावित क्षेत्रमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	

समय अवधि	क्रियाकलाप	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
	(भूकम्प र परकम्पहरू, खुला स्थान र भेला हुने, घाइतेको अवस्था र उद्धार, अस्पताल र स्वास्थ्य केन्द्र, शिक्षा निरन्तरता तथा शीघ्र पुनर्लाभ पुनर्स्थापनासम्बन्धी)।			

३.१२.१३ आवश्यक स्रोत साधन

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण (कर्णाली प्रदेशभरिको)		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
क	**जनशक्ति**	**संख्या**			**मापदण्ड अनुसार**
१.	तालिम प्राप्त उद्धारक, शिक्षक टोली, विव्यस, अभिभावक संघ	संख्या	८९		२२५ विद्यार्थी =१ उद्धार टोली
२.	क्षति र आवश्यकता मूल्याङ्कन गर्नको लागि दक्ष (इरा) टोली	संख्या	३३		१० विद्यालय = १ इरा टोली
३.	सङ्कटकालीन कार्य सञ्चालन गर्न सहयोग समन्वय टोली	संख्या	३३		१० विद्यालय = १ टोली
ख	सामग्री तथा प्रविधि औजार				
१.	बाल विकास किट (ECD Kit) ३,३७० विद्यार्थी प्रभावित छन्।	संख्या	१३५		1 kit serves 25 children in one TLC
२.	विद्यालय किट(School Kit)	संख्या	४६५		1 School Kit serves 40 students in 1 TLC and it's for Basic education: 1-8 grade
३.	विद्यार्थी किट जुनियर (Student Kit, Junior (Child Kit, Primary level)		३,३७० इसिडि, ७,२९६ प्राथमिक तह		Student Kit - Junior - 1 kit per student, Grade : 1-5, Age : 6-12 years
४.	विद्यार्थी किट सिनियर (Student Kit, Senior (Adolescent Kit, Secondary level)		८७७०		Student Kit – Senior - 1 kit per student, Grade : 6+ and Age: 13-18 years
५.	विद्यालय किट शिक्षक School Kit Teacher		४४= (५२७६/१२०*)२ १४ = (१,५८३/१२०)*२		2 teachers' kits to support 120 children up to grade 5. Similarly, 2kits to support 120 students from grades 6 to 8
६.	मनोरञ्जन किट Recreation Kit		५कक्षासम्म ८७३ ६-८ कक्षा ४४५		2 kits to support 120 children up to grade 5. Similarly, 2kits for 120 students from grades 6 to 8

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण (कर्णाली प्रदेशभरिको)		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
७.	इसिडि किट – विद्यार्थी		३,३७०		२ इसिडि विद्यार्थी किट प्रति १२० बालबालिका (१८५००/२५)*२
८	इसिडि किट – शिक्षक		२८		२ इसिडि शिक्षक किट प्रति १२० बालबालिका (३३७०/१२०)*२
९	Dignity Kit (एक सेट प्रति विद्यार्थी)	सेट	१८,५००		१३-१८ वर्षका विद्यार्थी संख्या १४३२३५ जम्मा विद्यार्थी संख्याको ४२.५८% । जम्मा प्रभावित विद्यार्थी संख्या १७१२०५ । १३-१८ वर्षका प्रभावित जम्मा विद्यार्थी १७१२०५ को ४२.५८ = %७२९००। ७२९०० को ५०.६ %छात्रा। तसर्थ, प्रभावित छात्रा १३-१८ वर्षका) जम्मा प्रभावित संख्याको ५०.६ %३६८८७
१०	Health Kit (एक सेट प्रति विद्यार्थी)	सेट	१८,५००		
११	Hygiene Kit (एक सेट प्रति विद्यार्थी)		१८,५००		
१२	खोज तथा उद्धार किट	सेट	८९ सेट		१ सेट प्रति उद्धार टोली
खोज उद्धार किटमा निम्न सामग्री हुन्छन्: Helmet, Life Jacket, Big Water V Type PFD (Life Jacket), Safety Boots, Light Boot, Search Light, Throw Bag, Tape Sling Tubular, Tube, Bucket, Normal Rope, Medical Mask, Shovel , Knife, कोदालो (Spade), Pry Bar (Gal), Pick, Axe, Hand Saw Small, Khukuri, Crow Bar					
ग	**आधारभूत भौतिक संरचना र सामग्री**				
१.	अस्थायी सिकाई केन्द्रका लागि निर्माणस्थल	स्थान	१६२०(३२४*५)		३२४ विद्यालयमा कक्षाकोठा र फर्निचर क्षति भएको
२.	अस्थायी सिकाई केन्द्रका लागि निर्माण सामग्री	सेट	१६२०		
३.	Tent, Blanket, Eva Foam Mat, Tarpaulin,	सेट	हरेक सामग्री १,६२०		आवास क्लष्टरबाट उपलब्ध गराउने
४.	Portable Generator, Extension Cord	सेट	३२४ जेनेरेटर १६२० एक्टेन्सन कर्ड		
५.	Megaphone (हाते माइक)	संख्या	३२४		प्रति विद्यालय एकवटा

क्र.सं.	आवश्यकताको विवरण	एकाइ	परिमाण (कर्णाली प्रदेशभरिको)		कैफियत
			न्यूनतम	अधिकतम	
घ	लागत रकम				
१.	पूर्वतयारीका लागि आवश्यक रकम	रू.	१ करोड		
२.	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक रकम	रू.	४० करोड		
ङ.	संस्थागत संरचना				
१.	विपद् व्यवस्थापन समिति	संख्या	सबै विद्यालयमा		विव्यसको नेतृत्वमा
२.	उद्धार टोली (१ टोली= ६ जना)	संख्या	१,९४४		अति प्रभावित संख्याख्या
३.	अन्य कार्यदल	संख्या	आवश्यकता अनुसार		

३.१२.१४ आधारभूत र सामान्य पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन
१. अन्तरसमूह तथा समुदाय, स्थानीय तह, जिल्ला, संघ र सङ्घीय तहबिचमा प्रभावकारी सञ्चार प्रणालीको स्थापना (पैरवी योजनामा समावेश गर्ने)					
• सम्भावित बाढी पहिरो प्रभावित जिल्लाका विव्यस महासंघ नेपाल, स्थानीय तह, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति (DDMC), शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, प्रदेश, जिल्ला तथा राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (DEOC/NEOC), जिल्ला तथा प्रदेश शिक्षासमूह (Education Cluster) का सदस्य संस्थाहरूका सम्पर्क व्यक्तिहरूको विवरण संकलन, व्यवस्थापन र अद्यावधिक गर्ने। • संघमा क्रियाशील अन्य विषयक्षेत्रगत समूहका सम्पर्क व्यक्तिहरूको विवरण संकलन, व्यवस्थापन र अद्यावधिक गर्ने। प्रदेशमा अन्तरसमूह तथा अन्तर तहगत सञ्चार प्रणालीको परीक्षण गर्ने। • विभिन्न विपद्का सम्भावित जोखिम र सो को न्यूनीकरणका लागि पूर्वतयारी गर्न आवश्यकता अनुसार नियमित बैठक, छलफल तथा अतरक्रिया गर्न प्रदेश, स्थानीय तह, विद्यालय तथा सहयोगी संघसंस्थाहरूलाई परिपत्र, सूचना जारी गर्ने।	प्रदेश तहमा सुर्खेत			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व ,सह-नेतृत्व	

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन
२ स्थानीय तह, जिल्ला रप्रदेशस्तरका शिक्षा विषयगत क्षेत्र) Education Cluster) लाई विपद्पूर्व तयारीका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने।					
● स्थानीय, जिल्ला र प्रदेश शिक्षासमूह) Education cluster) सँग समन्वय गरी जिम्मेवारी निर्धारण र बाँडफाँड गर्ने। ● माग भए बमोजिम जिल्ला तथा स्थानीय तहलाई योजना तर्जुमा गर्न प्राविधिक सहयोग गर्ने ● योजना कार्यान्वयन गर्नका लागि क्षमता विकास गर्न माग भए बमोजिम जिल्ला तथा स्थानीय तहलाई प्राविधिक तथा अन्य सहयोग उपलब्ध गराउने।	प्रदेश र स्थानीय तहमा		जिम्मेवारी निर्धारण र बाँडफाँड गर्नुपर्ने।	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
३ सामग्री र प्रविधिको आपूर्ति तथा भण्डारण					
● स्थानीय तह, जिल्लामा अपुग Student Kit, School Kit, ECD Kit, स्वअध्ययन सामग्री जस्ता सामग्रीहरूको परिमाण अद्यावधिक गर्ने, ● नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरूबाट उत्पादन र विकास भएका एवं शिक्षा विषयगत क्षेत्र (Education Cluster) का सदस्य संस्थाहरूसँग उपलब्ध शैक्षिक सामग्रीहरू, सामग्री भण्डारण गरेको स्थान र जनशक्तिको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने,	प्रदेश तहमा			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
● प्रभावित जिल्लाका विद्यालयहरूका लागि आवश्यकता अनुसारको पाठ्य सामग्री तथा बैकल्पिक सिकाई सामग्रीहरूको प्रबन्ध मिलाउन आवश्यकता अनुसार सहयोग गर्ने, ● सामग्री राहतको विकल्पको रूपमा संस्था र विद्यालय बिच) नगद राहत उपलब्ध गराउनको लागि मार्गदर्शन तयार गर्ने,	प्रभावित स्थानीय तह			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
४. बाढी र पहिरो हुन सक्ने आपत्कालीन अवस्थाबारे अभिमुखीकरण वा सचेतना कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने,					
विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि स्थानीतहको शिक्षा विषयगत क्षेत्र, विव्यस र शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न माग भए बमोजिम संघ तथा स्थानीय तहलाई सहयोग गर्ने,	आवश्यक स्थानीय तहमा			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
देहायका विषयमा समुदाय, वि .व्य.स., शिक्षक, अभिभावक संघहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी सम्बन्धी Public Service Announcement (PSA) तयार गरी प्रसारण गर्ने (१) विद्यालय सुरक्षा योजना, विपद् जोखिमन्यूनीकरण/ अल्पिकरण, (२) बाढी पहिरोले थुपारेको फोहोरको सरसफाइ, (३) अस्थायी सिकाई कक्षा निर्माण तथा सञ्चालन र मर्मत संभार,	प्रदेश तथा स्थानीय तहमा तयार गरी प्रदेश प्रशारण गर्ने			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व र सदस्यहरू	

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन
(४) विव्यस, शिक्षक तथा विद्यार्थी विद्यालयसम्म पुग्नका लागि सुरक्षित अन्य वैकल्पिक बाटोहरूको खोजी र प्रयोग गर्ने बारे,					
विद्यालयलाई आश्रय स्थलको रूपमा प्रयोग गर्न नदिन अन्य उपयुक्त आश्रय स्थलको खोजी र व्यवस्थापन गर्न समुदाय, स्थानीय तह तथा विद्यालय विव्यससँग आवश्यक समन्वय, सहयोग र पैरवी गर्ने,	प्रदेशभर				
शिक्षकहरूलाई खोज तथा उद्धार कार्यमा खटाउँदा र विद्यालयलाई आश्रयस्थलको रूपमा प्रयोग गर्दा त्यसबाट विद्यालयको पठनपाठनमा प्रतिकूल असर पर्न नदिन अपनाउन पर्ने उपायहरूबारे शिक्षकहरूलाई PSA/Online Learning Materials का माध्यमबाट सचेतना/अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन तथा पैरवी गर्ने,	प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
शिक्षक तथा विद्यार्थी विद्यालयसम्म पुग्नका लागि सुरक्षित अन्य वैकल्पिक बाटोहरूको खोजी र प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने।	प्रभावित स्थानीय तह				
४) जनशक्ति विकास गर्न क्षमता अभिवृद्धि/तालिम, नमूना अभ्यास कार्यक्रमहरूको सञ्चालन					
शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तह, वि.व्य.स., शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा अस्थायी सिकाई केन्द्र, कक्षा व्यवस्थापन र स्थापनाको मार्गदर्शन तथा आपत्कालीन अवस्थाको शिक्षाका शैक्षिक सामग्रीहरूको वितरण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रत्यक्ष वा अनलाइन जस्ता अन्य वैकल्पिक माध्यमबाट अभिमुखीकरण गर्न आवश्यक पाठ्यक्रम, तालिम दिग्दर्शन तथा तालिम सामग्रीहरूको विकास, प्रकाशन र वितरण।	प्रदेश तहमा प्रकाशन गरी प्रभावित स्थानीय तहमा वितरण गर्ने			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, सदस्यहरू	
• प्रदेश शिक्षा विषयगत क्षेत्र तथा स्थानीय तहलाई शिक्षा विषयगत क्षेत्रको गठन तथा परिचालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा अभ्यास। • जिल्ला र स्थानीय तह शिक्षा विषयगत क्षेत्रलाई विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा सम्बन्धी तालिम। • शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूलाई आपत्कालीन अवस्थामा पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता (Code of Conduct) को पालना, सञ्चार माध्यमसँग प्रस्तुत हुने तरिकासम्बन्धी सूचना तथा सन्देशहरू सम्प्रेषण गर्ने सम्बन्धमा अभिमुखीकरण।	प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, सदस्यहरू	

क्रियाकलापहरू	स्थान	विद्यमान क्षमता	अपुग आवश्यकता	जिम्मेवार निकाय	बजेट/स्रोत व्यवस्थापन
• क्षतिको विवरण सङ्कलन गर्नका लागि सूचना फारमहरू भर्ने सीप विकासको लागि शिक्षक/DRR Focal Person हरूलाई अभिमुखीकरण । • विव्यस शिक्षक, कर्मचारीलाई कृत्रिम घटना अभ्यास तथा नमूना पठनपाठन सञ्चालन तालिम					
६. अस्थायी सिकाई केन्द्र/कक्षाकोठा निर्माणका लागि स्थान छनोट गर्ने					
• अस्थायी सिकाई केन्द्र/कक्षा कोठा निर्माणका लागि प्राथमिक र वैकल्पिक स्थानको पहिचान तथा छनोट गर्न समन्वय, सहयोग तथा पैरवी गर्ने । • अस्थायी सिकाई केन्द्रमा पहुँच मार्ग तथा अन्य भौतिक संरचना तथा खानेपानी, शौचालय लगायतका सेवा सुविधाको व्यवस्था गर्न समन्वय, सहयोग तथा पैरवी गर्ने । • अस्थायी सिकाई केन्द्र निर्माण सामग्रीको आपूर्ति तथा भण्डारण (हरेक पालिकामा) गर्न प्रदेशसँग समन्वय गरी स्थानीय तहलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।	प्रदेशभर			विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, सदस्यहरू	

३.१२.१५ पूर्वानुमान एवं परिदृष्यमा आधारित पूर्वतयारी र अग्रिम प्रतिकार्य योजना

मूलतः असारदेखि असोजसम्म बाढी पहिरोको विपद् बाट जनधनको क्षति हुने गर्दछ। वि.सं. २०८२ सालमा मनसुन जेठ १८ गतेबाट शुरू भई आश्विन १४ गतेसम्म रहने जल तथा मौसम विज्ञान विभागले अनुमान गरिएकोछ। यस चार महिनाको मनसुनको अवधिमा कर्णाली प्रदेशमा अधिकांश स्थानमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ।

३.१२.१६ बाढी र पहिरो पूर्वानुमानमा आधारित बाढी र पहिरोको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

क्रियाकलापहरू	स्थान	जिम्मेवार निकाय	बजेट
२ हप्ताअघि पूर्वसूचना पाएपछि			
अत्यधिक वर्षा भई बाढी पहिरो आउनसक्ने अवस्था वा खराब मौसमको कारण हावाहुरी आउन सक्ने सम्भावना भएमा जल तथा मौसम विज्ञान विभागसँग समन्वय गरी विद्यालयहरूलाई सूचना जारी गर्ने,	संभावित प्रकोप क्षेत्रमा	सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय	
विपद् हु सक्ने सम्भावना देखिएमा सबै विषयगत क्षेत्रहरूलाई तयारी अवस्थामा रहन आवश्यक समन्वय र आग्रह गर्ने।	प्रदेश तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व ,सह-नेतृत्व	
३ दिन, ७२ घण्टा पहिले पूर्वानुमान पछि			
अत्यधिक वर्षा भई बाढी पहिरो आउनसक्ने अवस्था वा खराब मौसमको कारण हावाहुरी आउन सक्ने सम्भावना भएमा सूचना जारी गर्ने,	प्रकोप संभावित क्षेत्रमा	सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय, प्रदेश शिक्षा विषयगत क्षेत्र	
विपद् हुनसक्ने सम्भावना भएको सूचना जारी भएमा समूह सदस्यहरूलाई प्रभावित स्थानमा परिचालनका लागि समूहको बैठक बस्ने ।	प्रदेश तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
२४ घण्टा पहिले पूर्व सूचना पाएपछि			
अत्यधिक वर्षा भई बाढी पहिरो आउनसक्ने अवस्था वा खराब मौसमको कारण हावाहुरी आउनसक्ने सम्भावना भएमा सूचना जारी गर्ने,	प्रकोप संभावित क्षेत्रमा	सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय, प्रदेश शिक्षा विषयगत क्षेत्र	
विपद् हुनसक्ने सम्भावना देखिएमा सबै तहका शिक्षा विषयगत क्षेत्रलाई तयारी अवस्थामा रहन समन्वय र आग्रह गर्ने।		विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
घटनापूर्व पूर्वसूचना वा चेतावनी पाएपछि			
समूहको बैठक बस्ने र अग्रीम प्रतिकार्य योजना लागू गर्न समन्वय गर्ने,	प्रदेश तहमा साथै स्थानीय तहमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व	
प्रभावित हुनसक्ने समुदायलाई सुरक्षित स्थानमा सर्न आग्रह गर्ने, सघाउने।	प्रकोप संभावित क्षेत्रमा	विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व, सह-नेतृत्व, सदस्यहरू	

३.१२.१७ समन्वय र सहकार्य

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि प्रदेश शिक्षा विषयगत क्षेत्रमा निर्णय भए बमोजिम अन्तर समूह र अन्य क्लस्टरहरूसँग समन्वय र रिपोर्टिङ्ग गरिनेछ। कर्णाली प्रदेश शिक्षा विषयगत क्षेत्रले संघ,प्रदेश,जिल्ला, स्थानीय तह र विद्यालयहरूबीचको समन्वय र सञ्चारको सहजीकरण गर्नेछ। संघ,प्रदेश, जिल्ला, स्थानीय तह र विद्यालयहरू बीचमा सूचना सङ्कलन तथा सम्प्रेषण देहाय

अनुसार गरिने छ । शिक्षा विषयगत क्षेत्रको सह-नेतृत्व नभएका जिल्ला र स्थानीय तहहरूमा सम्पर्क प्रतिनिधि तोक्ने र प्रदेश स्तरको विषयगत क्षेत्रहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।

संघ, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तह शिक्षा विषयगत क्षेत्र बिचको समन्वय र सहकार्य

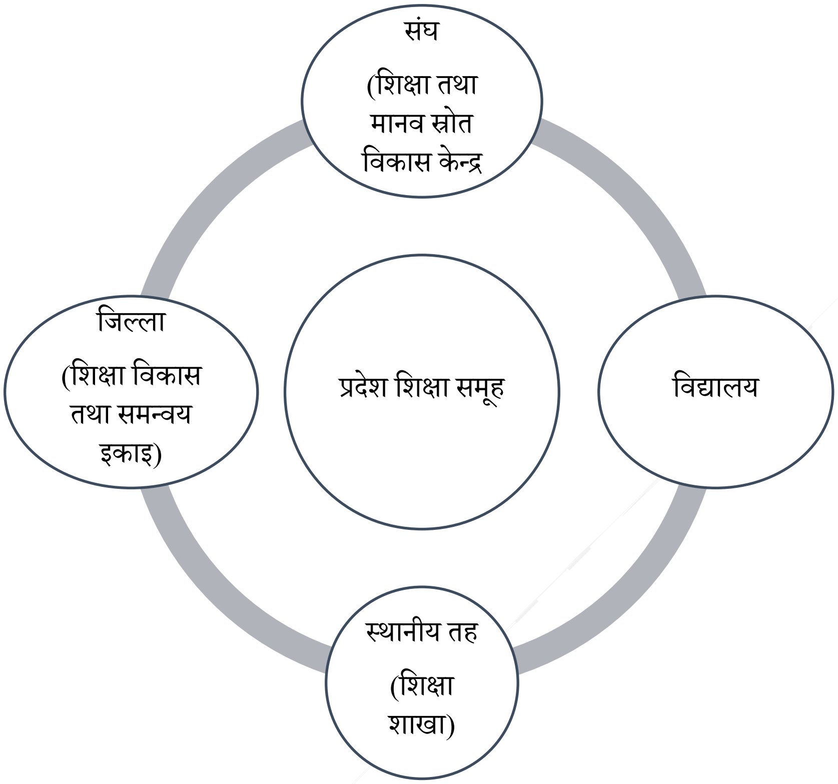

सञ्चार तथा पैरवी

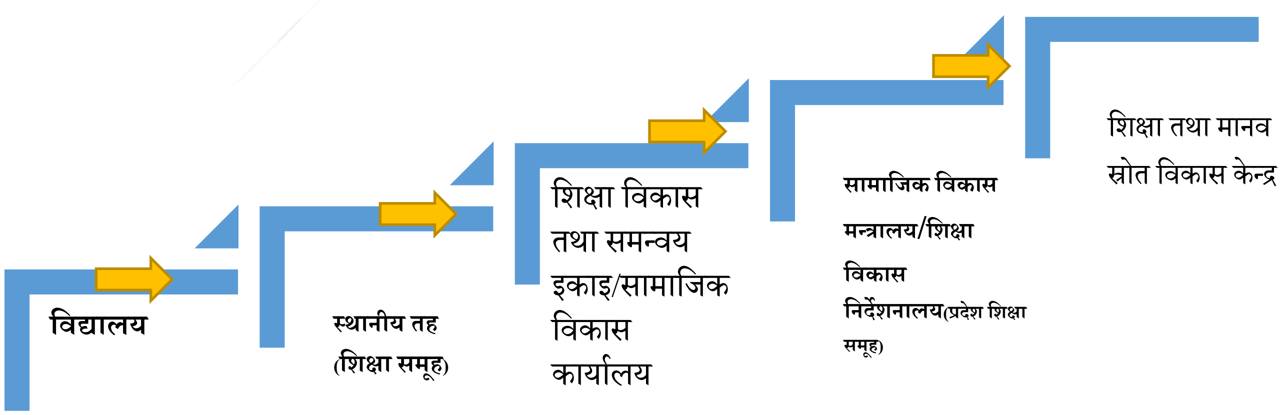

३.१२.१८ शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरूको सम्पर्क विवरण

क्र.सं.	कार्यालय	नाम	भूमिका	पद	मोबाइल	इमेल
१.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	अर्जुन गौतम	संरक्षक	सचिव	९८५८०८९६००	
२.	शिक्षा विकास निर्देशनालय	दिपा हमाल	नेतृत्व	निर्देशक	९८५८०५१५८०	dipahamal@hotmail.com
३.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	बलवीर सुनार	नेतृत्व	ब .शिक्षा अधिकृत	९८५८०५१४३१	balbir.sunar6@gmail.com
४.	युनिसेफ	फर्सुराम पन्थ	सह-नेतृत्व	शिक्षा अधिकृत	९८५८०८५५१०	ppanth@unicef.org
५.	सेभ द चिल्ड्रेन	बालमुकुन्द महत		प्रबन्धक	९८५११७२८१०	balmukunda.mahat@savethechildren.org
६.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सुवर्ण खड्का	सदस्य	उप-सचिव	९८४८०२८००४	subarna2035@gmail.com
७.	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	उत्तम गौतम	सदस्य	उप-सचिव	९८४१४९४३९४	Uttamgautam11@gmail.com
८.	मानव संसाधन विकास केन्द्र	हरी रावत	सदस्य		९८४८०४९५९५	
९.	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई सुर्खेत	महेशकेशर खनाल	सदस्य	इकाइ प्रमुख	९८५८०५३४०८	deosurkhet123@gmail.com
१०.	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP)	रचना रसाईली	सदस्य	फिल्ड कार्यालय प्रमख	९८५११००८११	rachana.rasaily@wfp.org
११.	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल	शान्ती थापा	सदस्य	विशेषज्ञ	९८०१२४४२७८	shanti.thapa@plan-nternational.org
१२.	सुन्दर नेपाल संस्था	भुपेन्द्र कडेल	सदस्य	कार्यकारी निर्देशक	९८४८०४१५३०	bkandel@sundarnepal.org.np
१३.	CCR-कर्णाली	टेकराज आचार्य	सदस्य	संयोजक	९८५८०५०७०४	tekrajskt@gmail.com
१४.	एसएमसी महासंघ	गोविन्द कोइराला	सदस्य	अध्यक्ष	९८५८०५००५०	gobindakoirala@gmail.com
१५.	शिक्षाको लागि राष्ट्रिय अभियान (NCE)	माया सापकोटा	सदस्य	प्रदेश कार्यक्रम अधिकृत	९८४४८६३९७७	msapkotancenepal@gmail.com
१६.	SAC नेपाल	तेज सोनाम	सदस्य	परियोजना व्यवस्थापक	९८४८२६८८८४	tsonam@sacnepal.org.np
१७.	युएनडिपि	कृष्णप्रसाद चापागाईँ	सदस्य	संयोजक	९८५८७५०९१४	krishna.prasad.chapagai@undp.org
१८.	कोपिला भ्याली सेवा समाज	मिन बहादुर शाही	सदस्य	व्यवस्थापन प्रबन्धक	९८०२५६५१०९	min.shahi@kopilavalley.org
१९.	टेक्सेस परियोजना	ब भण्डारी	सदस्य	प्रदेश संयोजक	९८५८०२८२५५	bakhat.bhandari@hyplus.fi
२०.	आवाज	तपेन्द्र सावद	सदस्य	परियोजना संयोजक	९८५८०४८४००	
२१.	CMC नेपाल	उर्मिला ढकाल	सदस्य	प्रतिनिधि		Urmidkl888@gmail.com
२२.	बृटिश काउन्सिल	तेज बिक्रम रिमाल	सदस्य	प्रदेश संयोजक	९८५८०५२३६९	tejprakash.rimal@britishcouncil.org

३.१२.१९ शिक्षा संरक्षण जाँचसूची

जोखिममा पर्न सक्ने समूह विविध आपत्कालीन अवस्थाहरूमा निम्न लिखित समूहका मानिसहरू प्रायजसो विभिन्न समस्याका कारणले बढी जोखिममा पर्ने समूहहरू जस्तै- महिला (गर्भवती, सुत्केरी, अपाङ्गता भएका), बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, पिछडिएका जातजातिहरू, हिरासतमा परेका मानिसहरू, विपन्न मानिसहरू, र असामान्य अवस्थाहरूमा बसाइँ सरेकाहरू, मानसिक, शारीरिक अपाङ्गताका साथै दीर्घरोग भएका व्यक्तिहरू आदि जोखिममा पर्न सक्छन्।

- प्रभावित तथा विस्थापित समुदायहरूको सांस्कृतिक पहिचानको सम्मान गर्दै उनीहरूको आफ्नो भाषामा उपयूक्त शिक्षा तथा तालिममा पँहुच पुगेको छ शिक्षा तथा तालिममा कार्यक्रम तथा परियोजना चक्रको प्रत्येक चरणमा बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ,
- तत्कालको लागि व्यवस्था गरिएका अस्थायी सिकाई केन्द्र (Prompt Management TLC) तथा सुरक्षित स्थान (Safe Place) तथा कक्षा कोठाहरू सिबिरको नजिक सुरक्षित स्थानमा राखिएका छन्।
- अपाङ्गता भएका बालबालिका, विपद् बाट प्रभावितहरू, सिमान्तकृत तथा अवसरबाट वञ्चित वर्गको लागि बिना भेदभाव शिक्षा तथा तालिमका समान अवसरहरू उपलब्ध गराइएको छ।
- नयाँ तथा अस्थायी कर्मचारीहरूलाई बालसंरक्षण नीति, बालबालकाका सवाल तथा मुद्धाहरूको सम्बन्धमा तालिम उपलव्ध गराइएको छ।
- सुरक्षित स्थान (Safe Place) तथा अस्थायी सिकाईकेन्द्र (TLC) तथा कक्षा कोठामा बाल शोषण तथा दुव्यवहारका घटना भएमा तत्काल उजुरी तथा प्रेषण संयन्त्रको व्यवस्था गरिएको छ।
- सुरक्षित स्थान (Safe Place) तथा अस्थायी सिकाईकेन्द्र (TLC) तथा कक्षा कोठामा केटा तथा केटीहरूको लागि सुरक्षित स्थानमा छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्था गरिएको छ, के उक्त शौचालय अपाङ्गतामैत्री तथा पँहुच योग्य छ ?
- के खेलमैदानहरू सुरक्षित तथा सबैले स्पष्ट देख्ने स्थानमा छन् ?
- सुरक्षित स्थान (Safe Place) तथा अस्थायी सिकाई केन्द्र (TLC) तथा कक्षा कोठाहरू ठीक अवस्थामा छन्, विद्यार्थी तथा शिक्षकको लागि कुनै किसिमको जोखिम छ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक विभेद तथा प्रशासनिक अवरोध आदिको कारणबाट कुनै केटा, केटी वा कुनै समूहको लागि शैक्षिक अवसर वा पहुँचमा विभेद गरिएको छ।
- महिला तथा पुरुष शिक्षकहरू तथा विद्यालयको व्यवस्थापकहरू कुनै अवरोध विना सहज किसिमले स्कुलसम्म आवत जावत गर्न सक्ने अवस्था छ।
- प्रत्येक बालबालिकाको लागि नजिकैको (पायक पर्ने दुरिमा) विद्यालयको व्यवस्था गरिएको छ।
- विद्यालय क्षेत्र तथा वातावरण बाढी, पहिरो, बारुदी सुरुङ्ग तथा राजनैतिक वा सैनिक आदि किसिमका अवरोधबाट बालबालिका सुरक्षित र मुक्त छन्।
- बालबालिकालाई घरबाट तथा स्कुलबाट घर जाँदा सुरक्षा सम्बन्धी पूर्व सावधानीको व्यवस्था मिलाइएको छ।
- विद्यार्थीहरूलाई मनोसामाजिक सहयोग (Psyco social Support) प्रदान गर्नका लागि महिला तथा पुरुष शिक्षकहरूलाई समान रूपमा तालिम प्रदान गरिएको छ।
- विद्यालय तथा कक्षा कोठाको व्यवस्थापन अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई पनि सहज किसिमले बनाइएको छ।
- अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई उपयूक्त शैक्षिक सामग्री तथा सहयोग उपलब्ध गराइएको छ।

३.१३ संरक्षण क्षेत्रको पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

जोखिममा रहेका समूह तथा समुदाय जस्तै महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको न्यूनतम् मानवीय आवश्यकता पहिचान र परिपूर्तिमा सहयोग गर्नु, आपतकालिन अवस्थामा आवश्यक संरक्षण सेवा यथाशीघ्र उपलब्ध गराउनु तथा सरोकारवालाबीचको साझेदारी, समन्वय र सहकार्यलाई सुदृढ गर्दै संभावित क्षतिको न्यूनीकरण, हिंसा, दुर्व्यवहार, शोषण, हेला र भेदभावजन्य व्यवहारबाट संरक्षण गर्दै उनीहको मर्यादित जीवनयापनमा सहयोग पुऱ्याउनु नै यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य उद्देश्य हो।

उद्देश्यहरु

- लक्षित बर्ग केन्द्रित न्यूनतम मानवीय आवश्यकता परिपूर्तिका लागि सहयोग गर्ने।
- आपत्कालिन प्रतिकार्यमा सरोकारवालाको विच समन्वय, साझेदारी र सहकार्यमा सुधार गरी प्रदेशमा विपद् बाट हुनसक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग गर्ने।
- सङ्कटासन्न समूहमा पर्नसक्ने संरक्षण सम्बन्धी थप जोखिमबाट बचाउनका निमित्त आवश्यक सेवा यथाशिघ्र उपलब्ध गराउने।
- आपत्कालिनन अवस्थामा लक्षित वर्ग माथि हुनसक्ने सम्भावित दुर्व्यवहार, हिंसा, शोषण, विभेद, यौन तथा श्रम शोषण, बेचबिखन तथा ओसारपसार जस्ता संरक्षण सबन्धी घटनामा कमी भई सुरक्षित वातावरण निर्माण गर्ने।
- संरक्षण विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत बिशिष्टिकृत सेवाका लागि श्रोत ब्यवस्थापन तथा विनियोजन, सुरक्षित आवास, एकद्धार संकट व्यबस्थापन केन्द्र, कानूनी सहायता, अस्थायी संरक्षण, मनोसामाजिक मनोविमर्श जस्ता अत्यावश्यक सेवाको ब्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण गर्ने।

३.१३.१ संरक्षण विषयगत क्षेत्रको कार्ययोजना आ.व. ०८२/०८३

क्र.सं.	कार्यक्रमहरू	लक्ष्य			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	बजेट व्यवस्थापन	कैफियत
		इकाइ	परिमाण	समय अवधि				
१.	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिको नियमित बैठक	पटक	मासिक	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्यहरू	मन्त्रालय	भर्चुअल समेत
२.	पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण	पटक	१	२०८२ आषाढभित्र	सामाजिक विकास मन्त्रालय	कार्यदल (Action Team) संरक्षण विषयगत समन्वय समिति	मन्त्रालय	
३.	संरक्षण क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरूको नक्शाङ्कन गर्ने (Roster तयार गर्ने)	पटक	१	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्यहरू	मन्त्रालय र सह नेतृत्त्वदायी संस्था	

क्र.सं.	कार्यक्रमहरू	लक्ष्य			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	बजेट व्यवस्थापन	कैफियत
		इकाइ	परिमाण	समय अवधि				
४.	मनोसामाजिक विमर्श तालिम प्राप्त तथा हाल कार्यरत मनोविमर्शकर्ताहरूको सूची तयार तथा अद्यावधिक गर्ने	पटक	१	निरन्तर	सह नेतृत्त्वदायी संस्था	७९ स्थानीय तह र प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्य संस्थाहरू	सह नेतृत्त्वदायी संस्था	
५.	स्थानीय तह र सो क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थासँग समन्वय गरी मनोविमर्शकर्ताहरूको परिचालन गर्ने	पालिका	१०	निरन्तर	संरक्षण विषयगत समितिका सहनेतृत्त्वदायी निकाय तथा सदस्य संस्था	७९ स्थानीय तह र प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्य संस्थाहरू	सम्बन्धित स्थानीय तह र सो क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्था	
६.	प्रभावित स्थानमा रहेका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र लैङ्गिक एवम् यौनिक अल्पसङ्ख्यकहरूको सूचना सङ्कलन, विश्लेषण तथा प्रतिवेदन तयार	पटक	१०	निरन्तर	सह नेतृत्त्वदायी संस्था	७९ स्थानीय तह र प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्य संस्थाहरू	" "	विपद् सापेक्ष
७.	विभिन्न सञ्चार माध्यमहरू रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिका, पर्चा पम्पलेट माइकिङ्ग आदि मार्फत सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू	पालिका	१०	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्यहरू तथा सेवा प्रदायक निकायहरू	" "	" "
८.	पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि सेवा र स्रोत नक्साङ्कन	पटक	३	असार २०८२	सामाजिक विकास मन्त्रालय र सह नेतृत्त्वदायी संस्था	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्यहरू तथा सेवा प्रदायक निकायहरू	" "	" "

क्र.सं.	कार्यक्रमहरू	लक्ष्य			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	बजेट व्यवस्थापन	कैफियत
		इकाइ	परिमाण	समय अवधि				
९.	प्रभावित क्षेत्रका महिला (सुत्केरी, गर्भवती, स्तनपान गराइरहेका महिला, दीर्घरोगी महिला), बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र LGBTIQ+को विवरण सङ्कलन तथा समन्वय गर्ने,	पटक	१०	असार २०८२	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पुर्ण सदस्यहरू तथा सेवा प्रदायक निकायहरू	" "	
१०.	प्रभावित क्षेत्रका किशोरी तथा महिलाहरूका र LGBTIQ+ समुदायका लागि Dignity Kits / Recreational Kits/ Kishori Kits सामग्री उपलब्ध गराउने,	जना	१०००	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय	मन्त्रालय, युनिसेफ तथा संरक्षण विषयगत समितिका सदस्य संस्थाहरू	" "	आवश्यक्ता अनुसार सम्बोधन गर्ने
११.	जिल्ला तथा पालिकाहरूमा अवस्थित संरक्षण क्षेत्रका विभिन्न स्रोतहरू (बालगृह, अस्थाई संरक्षण केन्द्र, संरक्षण क्षेत्रका मानव स्रोत आदि) को पहिचान गर्ने,	पटक	१	साउन २०८२	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्यहरू तथा विकास साझेदारहरू	" "	
१२.	प्रभावित, परिवारबाट छुट्टिएका, अलग्गिएका र अन्य जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेका बालबालिकाको तथ्याङ्क पालिकाहरूको समन्वय र सहयोगमा सङ्कलन, विश्लेषण र घटना व्यवस्थापन गरी	जना	१००	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय र सह नेतृत्त्वदायी संस्था	मन्त्रालय, सम्बन्धित बाल अधिकार समिति र स्थानीय तह	" "	

क्र.सं.	कार्यक्रमहरू	लक्ष्य			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	बजेट व्यवस्थापन	कैफियत
		इकाइ	परिमाण	समय अवधि				
	आवश्यक सेवाको पहिचान र प्रवाह गर्ने,							
१३.	मनोसामाजिक विमर्शको लागि टोल फ्रि नम्बर सहितको मनोविमर्श सेवा उपलब्ध गराउने,	जना	३०००	निरन्तर	विषयगत क्षेत्रका सह-नेतृत्त्वदायी संस्थाहरू	मन्त्रालय, प्रदेश स्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पूर्ण सदस्यहरू तथा विकास साझेदारहरू	मन्त्रालय तथा विकास साझेदार निकायहरू	आवश्यकता अनुसार सम्बोधन गर्ने
१४.	जोखिममा परेका बालबालिकालाई आवश्यक वैकल्पिक स्याहारको व्यवस्थापन गर्ने,	जना	२००	निरन्तर	विषयगत क्षेत्रका सह-नेतृत्त्वदायी संस्थाहरू	मन्त्रालय, बाल अधिकार समिति, जिल्ला प्रहरी तथा सामाजिक विकास कार्यालय	" "	" "
१५.	बालबालिकाहरूमा हुने सम्भावित दुर्व्यवहार, हिंसा, शोषण,उपेक्षा र लाञ्छना आदि निवारण गर्न अभिभावक शिक्षा, बालबालिका लक्षित तथा केन्द्रित रेडियो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,	पालिका	१०	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय	मन्त्रालय, प्रदेशस्तरीय संरक्षण विषयगत समितिका सम्पुर्ण सदस्यहरू, स्थानीय तह तथा विकास साझेदारहरू	" "	साझेदार स्थानीय संस्था मार्फत कार्यान्वयन गराउने
१६.	सडक बालबालिका र जोखिममा रहेका बालबालिकाको विशेष प्याकेज तयार गरी सहयोग गर्ने,	पालिका	१०	निरन्तर	स्थानीय तह	संघ, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह तथा सडक बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यरत गै. स. स.	" "	" "
१७.	संरक्षण क्षेत्रका मानव स्रोतहरूको क्षमता अभिवृद्धि,	पालिका	१०	निरन्तर	विषयगत क्षेत्रका सह-नेतृत्त्वदायी संस्थाहरू	मन्त्रालय, जिल्ला प्रहरी तथा सामाजिक विकास कार्यालय, स्थानीय तह	" "	" "

क्र.सं.	कार्यक्रमहरू	लक्ष्य			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	बजेट व्यवस्थापन	कैफियत
		इकाइ	परिमाण	समय अवधि				
१८.	विपद्मा परेका संकटासन्न परिवारलाई आवश्यक सहयोग,	पालिका	१०	वैशाख, जेठ र आषाढ	रेडक्रस	सम्बन्धित स्थानीय तह र स्थानीय साझेदार संस्था	" "	आवश्यकता अनुसार सम्बोधन गर्ने
१९.	विपद्बाट प्रभावित अति जोखिममा परेका परिवारलाई नगद सहयोग गर्ने,	परिवार	१०००	बैशाख, जेठ र आषाढ	विषयगत क्षेत्रका सह-नेतृत्त्वदायी संस्थाहरू	सम्बन्धित स्थानीय तह र स्थानीय साझेदार संस्था	" "	" "
२०.	विपदमा हुन सक्ने लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध सचेतना	पालिका	१०	निरन्तर	विषयगत क्षेत्रका सह-नेतृत्त्वदायी संस्थाहरू	नेपाल प्रहरी	" "	साझेदार स्थानीय संस्थामार्फत कार्यान्वयन गराउने
२१.	हिमपातका तथा बाढी पहिरोका कारण विस्थापितहरूका लागि shelter तथा न्यानो कपडालगायतका अत्यावश्यक बन्दोबस्तीका सामानहरूको वितरण,	पालिका	१०	आवश्यकता अनुसार	रेडक्रस तथा नेपाल प्रहरी	मन्त्रालय, सम्बन्धित स्थानीय तह र स्थानीय साझेदार संस्था	रेडक्रस, स्थानीय तह	आवश्यकता अनुसार सम्बोधन गर्ने
२२.	अनुगमन	स्थानीय तह	७९	निरन्तर	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रदेश उपसमिति तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र समन्वय समिति	मन्त्रालय तथा विकास साझेदार निकायहरू	

क्र. सं.	प्रतिकार्यका मूख्य क्रियाकलाप
प्रथम चरण : १ देखि २ हप्ता सम्म	
१	प्रदेश स्तरीय संरक्षण विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक गर्ने।

क्र. सं.	प्रतिकार्यका मूख्य क्रियाकलाप
२	संरक्षण विषयगत क्षेत्र सम्बन्धी आवश्यक खण्डिकृत सूचना संकलन गर्ने ।
३	प्रभावित क्षेत्रमा विशेष अवस्थाका महिला विशेषगरि सुत्केरी तथा गर्भवती महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकलाई खाद्य सामग्रीका साथै किशोरी किट, मर्यादा किट र कपडाहरु उपलब्ध गर्ने ।
४	भूकम्प प्रभावित क्षेत्रमा मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक मनोविमर्श सहयोग प्रवाहका लागि मानसिक स्वास्थ्य मनोसामाजिक मनोविमर्शहरुको सञ्जाललाई पुन:क्रियाशील बनाउन परिचालन गर्ने ।
५	प्रभावित क्षेत्रमा लैङ्गिक हिंसा पीडितहरुको लागि महिलामैत्री सुरक्षित आवासको सुनिश्चितता गर्ने ।
६	अन्य विषयगत क्षेत्रमा संरक्षणका सवालको मूलप्रवाहीकरण भए नभएको शुनिश्चित गर्न लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण जाँचसूचीको माध्यमवाट अनुगमन गर्ने ।
७	लैङ्गिक हिंसा पीडित वा बलत्कारबाट प्रभावित व्यक्तिहरुलाई न्यूनतम प्रारम्भिक स्वास्थ्य सम्वन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
८	संरक्षण सम्वन्धी विभिन्न सवाललाई सुसुचित गर्न सञ्चार माध्यम, समुदायमा आधारित संयन्त्रहरुको प्रयोग गरी व्यापक सुचना सम्प्रेषण गर्ने ।
९	विस्थापित क्षेत्रमा हराइरहेका व्यक्ति, परिवारबाट एक्लिएका वा अलग्गिएका र अभिभावक विहिन बालबालिकाको अभिलेख राख्न, अनुगमन गर्न आवश्यक मानवीय श्रोतको परिचालन गर्ने ।
१०	महिला तथा बालबालिका उपर हुने लैङ्गिक/यौन हिंसा लगायत अन्य प्रकारका हिंसा, हानिकारक अभ्यास, शोषण र दुर्व्यवहार विरुद्ध सचेतना जगाउने र आपतकालीन सहयोगका लागि: बाल हेल्पलाइन (१०९८), लैङ्गिक हिंसा हेल्पलाइन (११४५), बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्र (१०४), नेपाल प्रहरी सहयोग हेल्पलाइन (१००) तथा ट्राफिक प्रहरी सहयोग (१०३) लगायत अन्य संरक्षणका सेवाहरुबारे पनि जानकारी गराउने ।
११	महिला तथा बालबालिकामा हुन सक्ने हिंसा, शोषण तथा दुर्व्यवहार कम गर्नका निमित्त आवश्यक सन्देशमुलक (सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार) सामग्री निर्माण तथा प्रचार प्रसार गर्ने ।
१३	बालगृह, हिरासत केन्द्र, मानसिक सुधार केन्द्र लगायत वृद्धाश्रममा संरक्षण केन्द्रित भूकम्प पछिको लेखाजोखा गर्ने ।
दोश्रो चरण : ३ देखि ४ हप्ता सम्म	
१	परिवारबाट एक्लिएका वा अलग्गिएका वा संरक्षक विहिन बालबालिकालाई आपत्कालिन उद्धार गर्ने । त्यस्ता बालबालिकालाई पुनर्स्थापना सहित संरक्षणका आबश्यक सहयोग उपलब्ध गराउँन सहयोग गर्ने ।
२	लैङ्गिक हिंसा, कुसँस्कार र ओसारपसार जस्ता मानव अधिकार हनन्का घटना रोकथामका लागि पीडित केन्द्रित यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य हेरचाह, मनोसामाजिक मनोविमर्श तथा थप मानसिक उपचारको आवश्यक्ता भएकालाई सम्बन्धीत निकायमा सिफारिस सेवा र सुरक्षित आवास सेवा प्रदान गर्ने र अन्य सेवा प्रदायक निकायसँग समन्वय गर्ने ।
३	विस्थापित क्षेत्रमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरुको लागि किशोरी किट, मर्यादा किट, मनोरञ्जन सामग्री लगायत आवश्यक कपडाहरु वितरण गर्ने ।
४	आवश्यकताका आधारमा महिला, बालबालिका र अपागंतामैत्री संरचना निमार्णका लागि अन्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने ।
५	बालबालिका तथा किशोरकिशोरीहरुमा बढ्दै गएको लैङ्गिक हिंसाका कारणहरुको पहिचान गरी सो को समाधानका उपायहरु तय गर्न सहयोग गर्ने ।

क्र. सं.	प्रतिकार्यका मूख्य क्रियाकलाप
६	व्यक्तिमा उत्पन्न हुने विभिन्न खालका तनावको पहिचान गरी सोको उचित व्यवस्थापन गर्न समुदायमा आधारीत मनोसामाजिक सचेतना मार्फत सकारात्मक व्यवहार परिवर्तनका लागि हेल्पलाइन तथा अन्य विशिष्टिकृत सेवा प्रदायक संस्थासँग समन्वय गरी सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने।
७	परिचयपत्र हराएकाहरुका लागि प्रतिलिपी निकाल्न सहजीकरण गर्ने।
८	संरक्षण सवालको पहिचान गरी उक्त सवालको सम्बोधन गर्न संरक्षण अनुगमन तथा घटना प्रतिवेदन प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने।
९	बालबालिकाको लागि खेलकुद तथा मनोरञ्जन सम्वन्धी सामाग्री वितरण गर्ने।
१०	आधारभूत यौन प्रजनन स्वास्थ्य, लैङ्गिक हिंसा र यौन दुर्व्यवहार सम्बन्धी सचेतनाका लागि सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने।
११	सिमा नाकामा बेचविखन तथा ओसारपसार रोकथाम र उद्धारका लागि निगरानी गरी सोबाट प्रभावित व्यक्तिलाई पुर्नमिलन गराउन सहयोग गर्ने।
१२	संरक्षण सेवालाई दोहोरोपना हुन नदिन प्रदेश तथा स्थानीय तहका संयन्त्रहरुसँग प्रभावकारी समन्वय र परिचालन गर्ने।
१३	समुदायमा आधारित मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा र विशिष्ट मानसिक स्वास्थ्य सेवा वीचको सम्बन्ध विस्तारमा सहयोग गर्ने।
तेश्रो चरण : २ देखि ३ महिना सम्म	
१	सिमान्तकृत समूह तथा लैङ्गिक हिंसा प्रभावित बालबालिका, महिला तथा अपांगताहरुलाई जिविकोपार्जन र नगद हस्तान्तरण कार्यक्रममा जोड्न सहयोग गर्ने।
२	समुदायमा आधारित रिपोर्टिङ्ग संयन्त्रको स्थापना र विस्तार गर्ने।
३	विस्थापित क्षेत्रमा र समुदायमा मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा लगायत अन्य आवश्यक सेवाहरुको विस्तार गर्ने।
४	घटना व्यवस्थापन प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिने।
५	लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित व्यक्तिहरुका लागि उमेर, लिङ्ग र सँस्कृति सवेदनशिल बहुक्षेत्रीय कार्यक्रमहरु एकिकृत रुपमा संचालन गर्ने।
६	संरक्षण सेवाका लागि सम्प्रेषण प्रणालीको सुदृढीकरण गरी उपयुक्त सेवामा पहुँच पुऱ्याउने।
७	सञ्चारकर्मिहरुलाई लैङ्गिक हिंसा, वालविवाह तथा हानीकारक अभ्यासहरुको रिर्पोटिङ्गका लागि क्षमता अभिवृदि गर्ने।
८	प्रभावितहरुको पुनस्थार्पना, जिविकोपार्जन र दिगो व्यवस्थापनका लागि शीघ्र पुनलार्भ विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
९	उच्च जोखिममा रहेका किशोरकिशोरी एवं बालबालिकाहरुको परिवारलाई जिविकोपार्जनमा सहयोग गर्ने।
१०	परिवार वा समुदायमा पुनस्थार्पना हुन नसकेका लैङ्गिक हिंसा प्रभावितहरुलाई दिर्घकालीन पुनस्थार्पना केन्द्रमा आवद्धता गराउने।

३.१३.२ आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन

प्रदेशको संरक्षण विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने बजेट सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र अन्तर्गतका मुख्य नेतृत्त्व र सह-नेतृत्त्व गर्ने निकायहरूका साथै अन्य सरोकारवाला संघसंस्थाहरूको सहकार्य र समन्वयमा व्यवस्थापन गरिनेछ। यसमा विशेष गरी संरक्षण विषयगत क्षेत्रअन्तर्गत संस्थागत जनशक्ति व्यवस्थापन र परिचालन, संस्थागत संरचना र समन्वय,

आधारभूत भौतिक संरचना तथा सामग्रीहरू, प्रविधि एवं औजार आदिको लेखाजोखा गरी सोही अनुरूप अनुमानित तर्जुमा गरिएको छ। यस क्षेत्रको पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाअनुसारको कूल लागत तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र. सं.	विवरण	कुल लागत रु. हजार	मौजुदा अवस्था	अपुग	अपुग स्रोत व्यवस्थापन (रु.हजारमा)			
					संघ	प्रदेश	स्थानीय तह	विकास साझेदार
१.	पूर्वतयारी							
१.१	संस्थागत संरचना	१०००	०	१०००	०	९००	०	१००
१.२	जनशक्ति	३५००	१५००	२०००	०	०	०	२०००
१.३	क्षमता विकास	५०००	१२००	३८००	०	९००	०	२९००
१.४	सामग्री	१००००	२५००	७५००	५००	०	५००	६५००
जम्मा पूर्वतयारी		१९५००	५२००	१४३००	५००	१८००	५००	११५००
२.	प्रतिकार्य							
२.१	संस्थागत संरचना	६००	०	६००	०	९००	०	६००
२.२	जनशक्ति	७०००	३५००	३५००	०	०	१५००	२०००
२.३	क्षमता विकास	४५००	०	४५००	०	२००	५००	३८००
२.४	सामग्री	११०००	०	११०००	५००	५००	१०००	९०००
२.५	सूचना सम्प्रेषण	७००	०	७००	०	०	५००	२००
जम्मा प्रतिकार्य		२३८००	३५००	२०३००	५००	७००	३५००	१५६००
कुल		४३३००	८७००	३४६००	१०००	२५००	४०००	२७१००

३.१३.३ स्रोत व्यवस्थापन गर्ने निकायहरू

कर्णाली प्रदेशमा माथि उल्लिखित सम्भावित मुख्य प्रकोपहरूको परिदृश्यबाट सिर्जना हुन सक्ने क्षति न्यूनीकरण गर्न संरक्षणसँग सम्बन्धित सेवा प्रदायकहरूले आवश्यक कोषको व्यवस्था गर्न जरुरी हुन्छ। यस संरक्षण विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह तथा विकास साझेदारहरूसँग सम्बन्धित विभिन्न सरोकारवाला संघसंस्थाहरूको नक्शाङ्कन निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ।

क्र.सं.	तहगत विवरण	स्रोत व्यवस्थापन गर्ने निकाय	कैफियत
१.	संघ	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय	आवश्यकता अनुसार
२.	प्रदेश	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रि परिषद्को कार्यालय, सा वि मन्त्रालय, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	आवश्यकता अनुसार
३.	स्थानीय तह	सबै स्थानीय तह	प्रकोपको अवस्था अनुसार
४.	विकास साझेदार तथा संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरू	युनिसेफ, यूएनडिपी, युनएफपिए, विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन, प्लान नेपाल, केयर नेपाल, राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू	
५.	अन्य	स्थानीय तहमा कार्यरत सामाजिक विकास संस्थाहरू, सञ्जालहरू	

३.१३.४ जिल्ला र स्थानीय तहमा संरक्षण विषयगत क्षेत्र बीचको समन्वय र सहकार्य

संरक्षण विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयनका लागि सामाजिक विकास मन्त्रालयको नेतृत्त्वमा विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ। संरक्षण विषयगत क्षेत्रको नियमित तथा अन्य बैठकमा विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन सम्बन्धमा छलफल गरिने छ। यस विषयगत क्षेत्र अन्तर्गतका प्रदेश स्तरीय सदस्य बीच सम्पर्क र समन्वय एवं सहकार्य गर्दै यस विषयगत क्षेत्रको सवलीकरण गर्न सदस्य संस्थाहरूसँग नियमित समन्वय गरिने छ। विपद् प्रभावितलाई प्रतिकार्य योजना बमोजिम राहत उपलब्ध गराउँदा सुत्केरी तथा गर्भवती महिलाहरू, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिकहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल महिलाहरू, किशोरकिशोरी, विस्थापित भएका व्यक्तिहरू र **LGBTIQ+** समुदायका व्यक्तिलाई प्राथमिकतामा पार्न तीनै तहका सरकारको प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य गरिने छ।

संरक्षण विषयगत क्षेत्रमा सूचना व्यवस्थापनका लागि नेपाल प्रहरीको पनि नियमित सहयोग र सहकार्य हुँदै आएको छ। विपद् सूचना व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि संरक्षण विषयगत क्षेत्रको छुट्टै विस्तृत लेखाजोखा फारम अनूसूची १ मा राखिएको छ।

३.१३.५ संरक्षण विषयगत क्षेत्रको नेतृत्त्व, सह-नेतृत्त्व र सदस्य संस्था विवरण

नेतृत्व : सामाजिक विकास मन्त्रालय
सह-नेतृत्व : युनिसेफ, युएनएफपिए र सेभ द चिल्ड्रेन

क्र.सं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	इमेल
१.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	अर्जुन गौतम	९८५८०८९६००	mosdsurkhet@gmail.com
२.	नेपाल प्रहरी	शिव कुमार श्रेष्ठ	९८५८०४८०४९	Karnalispo_spokeperson@nepalpolice.gov.np
३.	स्वास्थ्य सेवा निर्देशनालय	डा. रविन खड्का	९८५११९६०००	

क्र.सं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	इमेल
४.	राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद्	डम्बरबहादुर रोकाय	९८५८०५०१४४	dambar.crrp@gmail.com
५.	सेभ द चिल्ड्रेन	जुठीराम चौधरी	९८४७८३४३१३	juthiram.chaudhari@savethechildren.org
६.	युनिसेफ	कुँगा सण्डुप लामा	९८४८३०९०८६	klama@unicef.org
७.	युएनएफपिए	आत्माराम न्यौपाने	९८५१३१७४२६	aneupane@unfpa.org
८.	प्लान नेपाल	दुर्गा क्षेत्री	९८४८०२९७००	durgakumari.kshetri@plan-international.org
९.	विश्व खाद्य कार्यक्रम	रचना रसाईली	९८५११००८११	rachana.rasaily@wfp.org
१०.	युएनडिपी	रफिक अहमद सिद्धिकी	९८५११००७७९	Rafeeque.siddiqui@undp.org
११.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	अभिषेक ओझा	९८४८२५०७५४	avishek.ojha@nrcs.org
१२.	सीएमसी नेपाल	लक्ष्मण नाथ	९८४९३९१५३५	laxman@cmcnepal.org.np
१३.	टि. पी. ओ. नेपाल	शर्मिला विसी	९८४८०४७५८५	Bc.sharmila2044@gmail.com
१५.	स्याक नेपाल	टीकाराम आचार्य	९८५८०५१५४६	Tacharya@sacnepal.org
१६.	ओरेक नेपाल			
१७.	सुन्दर नेपाल	भुपेन्द्र प्रसाद कडेल	९८४८०४१५३०	
१८.	आवाज संस्था (बाल हेल्पलाइन १०९८)	पवित्रा शाही	९८५८०५०८०७	skt@aawaaj.org.np
१९.	सोसेक (बाल हेल्पलाइन १०९८)	हिरा सिंह थापा	९८५८०५१०८९	hira.thapa@sosec.org.np
२०.	आत्म सम्मानका लागि सहकार्य (क्याड)	धन बहादुर गौतम	९८४८२७४८५०	dhangjumli@gmail.com
२१.	सादा नेपाल			
२२.	किर्डाक नेपाल	राज बहादुर रोकाया	९८४८309105	raj.rokaya@kirdarc.org
२३.	वाम नेपाल	देवी पौडेल	९८४८०००३५३	wam.skt@gmail.com
२४.	बाल अधिकारका लागि साझा अभियान सञ्जाल	टेकराज आचार्य	९८५८०५०७०४	cso@ccrkarnali.org.np
२५.	बालविवाह विरुद्ध साझा अभियान	चेतन गिरी	९८५१०१०३६१	chetan@aawaaj.org.np
२६.	राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ	विष्णुप्रसाद शर्मा	९८५८०२८२३६	
२७.	केयर नेपाल	हरि ढकाल	९८५११८३५५७	
२८.	प्रदेश बालक्लब सञ्जाल	समिक्षा चौधरी		
२९.	कोपिला भ्याली		०८३४१२१६९	info@kopilavalleyschool.edu.np
३०.	एस.ओ.एस. बालग्राम	गोपाल प्रसाद घिमिरे	९८५८०७४१८८	gopal.ghimire@sosnepal.org.np

३.१३.६ अल्पकालीन आश्रयस्थल तथा सेवाकेन्द्रको नक्साङ्कन

क्र.सं.	संस्थाको नाम	जिल्ला	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	इमेल	क्षमता
१.	आवाज संस्था	सुर्खेत	पवित्रा शाही	९८५८०५०८०७	skt@aawaaj.org.np	
२.	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र	दैलेख	वसन्त श्रेष्ठ	९८५८०५०५९४	helpline.sosec@gmail.com	
३.	मानव अधिकार वकालत केन्द्र (रेस)	सल्यान	रामचन्द्र रेग्मी	९८५७८२२३६३	rregmi2000@gmail.com	
४.	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र कालिकोट	कालिकोट	संगीता वली	९८५८०८८२२२	helpline.soseckt@gmaill.com	
५.	बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र	सुर्खेत	चन्द्रकला अधिकारी	९८४४८३०११७	sosecpco@gmail.com	
६.	महिला बालबालिका सेवा केन्द्र, जुम्ला	जुम्ला	भगवती श्रेष्ठ	९८४८०२७६३५		१०
७.	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र, हुम्ला	हुम्ला	कार्माइटाल लामा	९८६८३४१५५१	ykarmaitol19@gmail.com	
८.	महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र	रुकुम पश्चिचम	सिर्जना बुढा	९८४७९९४०६२		७
९.	एकल महिला समूह (आमा घर)	सुर्खेत	शीतल सिंह राठौर	९८४८०३९६९६		२०
	जम्मा					१२५

३.१३.७ अस्पतालमा आधारित एकद्वार संकटकालीन व्यवस्थापन केन्द्र

क्र. सं	अस्पतालको नाम	जिल्ला	फोकल पर्सन	सम्पर्क नम्बर
१.	प्रदेश अस्पताल	सुर्खेत	कल्पना थापा	९८५१०६६८१८
२.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	दैलेख	बिना चौधरी	९८४९४२८०६०
३.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	कालिकोट	डा. राजकमल कार्की	९८४१३७०३२६
४.	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	जुम्ला	डा. अरबिन शाक्य	९८४९३५४७३२
५.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	मुगु	रामदेवी के सी	९८४८३०८८७९
६.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	हुम्ला	पदम बहादुर सिंह	९८४००६४३७१
७.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	डोल्पा	डा. रिसब गौतम	९८४३५४४४५०
८.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	रूकुमपश्चिम	डा. सुशील पोख्रेल	०८८ ५३००११५
९.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	सल्यान	डा. असीम प्रजापती	९८४००६४३७१
१०.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	जाजरकोट	डा. औसर सिंह राठोर	९८४८०६४७०५
११.	मेहेलकुना अस्पताल	सुर्खेत	नर्सिङ अधिकृत, ईश्वरी पौडेल	९८४८१५६४७४

३.१४ शीघ्र पुर्नलाभ विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

यस विषयगत क्षेत्रले विपद् पश्चात प्रभावितहरूलाई पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणका कार्यहरू संचालन गरी पहिले के अवस्थामा प्रभावित परिवार र समुदायलाई फर्काउन यथाशीघ्र कार्यहरू गर्नुपर्ने हुन्छ। जसको लागि सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूसँग समन्वय र सहकार्यमा यस विषयगत क्षेत्रले कार्यहरू गर्दछ। एउटा मात्र क्षेत्रको पुनर्लाभ मात्र नभई सम्पूर्ण क्षेत्रलाई सामान्य अवस्थामा फर्काउन महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ साथै समग्र उद्देश्य विपद्का कारण विस्थापित परिवारहरूलाई सामान्य अवस्थामा लैजानको लागि पुनःस्थापना, पुनर्निर्माणका कार्यहरू गर्ने र भत्किएका तथा पूर्ण रूपले नष्ट भएका भौतिक संरचना निर्माण कार्य गरी जीविकोपार्जन र आयआर्जनमा सुधार ल्याउनुका साथै सार्वजनिक सुविधाका सेवाहरू सञ्चालनमा टेवा पुऱ्याउनु यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य लक्ष्य हो।

३.१४.१ उद्देश्य

- विपद्को अवस्थाबाट पर्नसक्ने जोखिम ऑकलन गरी विषयगत क्षेत्रका आवश्यकताहरूलाई पहिचान गर्ने,
- विपद् प्रभावित समुदायलाई तत्काल राहत पश्चातका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्ने,
- विपद् प्रतिकार्यमा आधारित सामाजिक सुरक्षालाई सवलीकरण गर्ने,
- विपद् पश्चात शीघ्र पुनर्लाभ गरी समुदायलाई उत्थानशील बनाउने।

३.१४.२ शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

क्र.सं. क्र.स.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गतका क्रियाकलाप				
१	स्वास्थ्य क्षेत्रद्वारा अध्ययन् तथा लेखाजोखा गरिएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण सङ्कलन गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय, विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन तथा अन्य साझेदार निकायहरू	१,००,०००
२	स्वास्थ्य क्षेत्रद्वारा अध्ययन् तथा लेखाजोखा गरिएका मानवीय संसाधनहरूको विवरण सङ्कलन गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		५०,०००
३.	स्वास्थ्य संस्थाद्वारा पहिचान गरिएका अति आवश्यक सेवा प्रवाह गर्नका लागि तालिम प्राप्त स्वयंसेवक तथा मनोसामाजिक परामर्शदाताहरूको सूची तयार गर्ने।	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		३०,०००
खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता				
१.	विपद्का कारणले प्रभावित हुन सक्ने खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका सुविधाको पहिचान गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	जलस्रोत तथा उर्जा विकास मन्त्रालय र सबै साझेदार निकाय	५०,०००

क्र.सं. क्र.स.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
२.	विपद् पश्चात् हुने खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने,			१,००,०००
३.	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी मर्मत सम्भार तालिम सञ्चालन गरी दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने। (५०० जना)_			६०,००,०००
आवास तथा आश्रयस्थल				
१.	आश्रयस्थलमा अवस्थित समुदायलाई नगद तथा जिन्सि कार्यक्रमहरूको प्रबन्ध गरिने, (५००० घरधुरी)	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	भौतिक पुर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालय तथा अन्य साझेदार निकायहरू	६,७५,००,०००
२.	आवास निर्माणका लागि दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने। (५०० जना)			१५,००,०००
३.	आवासको क्षेत्रमा कार्य गर्ने परामर्शदाताहरूसँग सहकार्य गरी आपत्कालीन सिकाई केन्द्र, बालमैत्री स्थान तथा सामुदायिक भवनको नक्शा तयार गर्ने।	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	१०,०००
शिक्षा				
१.	शिक्षा क्षेत्रले पहिचान गरेका विद्यालय भवनहरूको मर्मत तथा पुनर्निर्माण कार्यमा समन्वय गरी शिक्षण सिकाई क्रियाकलापहरू लाई निरन्तरता दिने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय तथा अन्य साझेदार निकायहरू	२,००,००,०००
२.	विद्यालयका विपद् सम्पर्क शिक्षकहरूलाई सुरक्षित शिक्षण सिकाई सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय तथा अन्य साझेदार निकायहरू	२०,००,०००
३.	अपाङ्ग, बालमैत्री आपत्कालीन सिकाई केन्द्र निर्माण गर्न, समन्वय	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण dGqfno	सामाजिक विकास मन्त्रालय तथा अन्य साझेदार निकायहरू	५०,०००अन्य साझेदार निकायहरू
खाद्य सुरक्षा तथा जिविकोपार्जन				
१.	कृषि विकास कार्यलयको सहकार्यमा कृषि उपज तथा समाग्रीहरू वितरण गर्ने सेवा प्रदायक संस्थाको पहिचान गरी सम्झौता गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, विश्व खाद्य कार्यक्रम तथा सबै साझेदार निकायहरू	२०,०००

क्र.सं. क्र.स.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
२.	सीपमूलक तालिम प्रदायक संस्थाको पहिचान गरी सम्झौता गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		२०,०००
३.	उद्योग बाणिज्य महासंघसँगको समन्वयमा रोजगारी सिर्जनाका अवसरको पहिचान गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	उद्योग बाणिज्य महासंघ तथा अन्य साझेदार निकाय	२०,०००
४.	प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको सहकार्यमा बिमा प्रदायक कम्पनीहरू सँगको समन्वयमा कृषि तथा पशु बीमाको लागि सम्झौता गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, बीमा प्राधिकरण, स्थानीय तह तथा अन्य साझेदार निकाय	
५.	कृषि तथा पशु व्यवसाय गर्नको लागि व्याज अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	बैक तथा वित्तीय संस्था	
६.	पूर्नलाभको लागि बैंक, वित्तीय तथा सहकारी संस्थासँग समन्वय गरी सुलभ कर्जा प्रवाह गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	बैक तथा वित्तीय संस्था	१०,०००
७.	खाद्य सुरक्षा सूचना प्रणालीलाई सवलीकरण गरी विस्तार गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१०,०००
८.	कृषि तथा पशु उत्पादनको बाजरीकरणको लागि बजार विश्लेषण गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	५०,०००
९.	नगद समन्वय समूहसँग नगद परिचालन तथा प्रवाहको लागि समन्वय तथा सहकार्य गर्ने,	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	नगद समन्वय समूहसँग सम्बन्धित साझेदारहरू, विश्व खाद्य कार्यक्रम	५०,०००
१०.	कर्णाली प्रदेश मातहतका मन्त्रालयले जीविकोपार्जनसँग सम्बन्धित कार्यक्रम योजनाको नक्शानङ्कन गरी सूची निमार्ण गर्ने।	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सबै मन्त्रालय र साझेदार निकायहरू	५०,०००
जम्मा बजेट (रु.)				**९,७५,१०,०००**

३.१४.३ विषयगत क्षेत्रको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचनामा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र. सं.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
१.	बाढी, पहिरो, महामारी तथा अतिबृष्टि प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्या: ३५,३३३ स्वास्थ्य चौकीः ५ प्रतिशत स्वास्थ्य चौकीको सेवा प्रवाह अवरुद्ध	पहिरो तथा बाढीको उच्च जोखिम क्षेत्र	१. स्वास्थ्य क्षेत्रद्वारा अध्ययन् तथा लेखाजोखा गरिएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको अध्ययन तथा विवरण सङ्कलन गर्ने, २. स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा पहिचान गरिएका अति आवश्यक सेवा प्रवाह गर्नको लागि तालिम प्राप्त स्वयंसेवक र मनोसामाजिक परामर्शदाताको सूची तयार गर्ने, ३. अबरुद्ध स्वास्थ्य संस्थाहरूको मर्मत तथा पुर्नःनिमार्णको लागि कोष व्यवस्थापन गर्ने,	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय, स्थानीय सरकार युनिसेफ, विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन, सेभ द चिल्ड्रेन,	३,००,८०,०००
२.	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता: ३० देखि ४० प्रतिशत खानेपानी सेवा र ३३ प्रतिशत शौचालय अवरुद्ध हुन सक्ने,		१. अवरुद्ध खानेपानी तथा सरसफाइ सुचारु गरी सेवा प्रवाह गर्ने, २. तालिम प्राप्त जनशक्तिको निमार्ण गर्ने (मर्मत सम्भारको लागि) ३. मर्यादित महिनावारी शिक्षा प्रर्वधन तथा तालिम प्रदान गर्ने,		युनिसेफ, UNDP, सेभ द चिल्ड्रेन, प्लान नेपाल	१,००,००,०००
३.	शिक्षा ११.५ प्रतिशत शैक्षिक सेवा अवरुद्ध हुन सक्ने		१.अपाङ्ग तथा बालमैत्री आपतकालीन सिकाई केन्द्रको निमार्ण तथा सञ्चालन शैक्षिक समाग्री सहयोग शिक्षकहरूको लागि सामाजिक मनोपरार्मश सहित अन्य तालिम प्रदान गर्ने, विद्यालयमा बालबालिकाको लागि दिवा खाजाको व्यवस्था गर्ने,	सामाजिक विकास मन्त्रालय,	युनिसेफ, UNDP, सेभ द चिल्ड्रेन, प्लान नेपाल	१,५०,००,०००
४.	आवास : ४२२३८ घरधुरी क्षति हुनसक्ने,		१. आश्रय स्थलको लागि अस्थायी आवसको व्यवस्थापन गर्ने, २. तालिम प्राप्त जनशक्तिको परिचालन गर्ने,	भौतिक पुर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालय	UNDP, WHO, युनिसेफ, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,	५०,००,०००

क्र. सं.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
५.	जीविकोपार्जन : ४२२३८ जनसंख्या प्रभावित हुने।		१. प्रभावित घरधुरीलाई निशर्त नगद तथा खाद्यान्य सहायता प्रदान गर्ने, २. कामका लागि नगद/खाद्यन्न कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने, ३. आपतकालीन बिउ वितरण गर्ने, ४. कृषि औजार तथा सामग्री वितरण ५. प्राङ्गारिक मल वितरण गर्ने, ६. आपतकालीन बजार व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने, ७. आवश्यक तालिम प्रदान गर्ने,	कृषि मन्त्रालय	UNDP, WHO, युनिसेफ,, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,	५,००,००,०००
भूकम्पबाट प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्याः १,९४,७१७						
१	स्वास्थ्य संस्थाः ११.५ प्रतिशत स्वास्थ्य संस्थाको सेवा प्रवाह अवरुद्ध	पहिरो तथा बाढीको उच्च जोखिम क्षेत्र	१. स्वास्थ्य क्षेत्रद्वारा अध्ययन तथा लेखाजोखा गरिएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण सङ्कलन गर्ने, २. स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा पहिचान गरिएका अति आवश्यक सेवा प्रवाह गर्नको लागि तालिम प्राप्त स्वयंसेवक तथा मनोसामाजिक परामर्शदाताहरूको सूची तयार गर्ने, ३. अवरुद्ध स्वास्थ्य संस्थाहरूको मर्मत तथा पुर्नःनिमार्णको लागि कोष व्यवस्थापन गर्ने,	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय युनिसेफ, विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन, सेभ द चिल्ड्रेन	८,००,००,०००
२.	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता ३० देखि ४० प्रतिशत खानेपानी सेवा अवरुद्ध हुन सक्ने,		१.अवरुद्ध खानेपानी तथा सरसफाइ सुचारु गरी सेवा प्रवाह गर्ने, २. तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गर्ने (मर्मत सम्भारको लागि) ३. मर्यादित महिनावारी शिक्षा प्रवर्द्धन तथा तालिम प्रदान गर्ने,	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय युनिसेफ, विश्व स्वास्थ्य संगठन, सेभ द चिल्ड्रेन	२०,००,००,०००
३.	शिक्षा ११.५ प्रतिशत शैक्षिक सेवा अवरुद्ध हुने		१. अपाङ्ग तथा बालमैत्री आपतकालीन सिकाई केन्द्रको निमार्ण तथा सञ्चालन, २. शैक्षिक सामग्री सहयोग	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय	५,५०,००,०००

क्र. सं.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
			शिक्षकहरूको लागि सामाजिक मनोपरार्मश सहित अन्य तालिम प्रदान गर्ने, ३. विद्यालयमा बालबालिकाको लागि दिवा खाजाको व्यवस्था गर्ने,		युनिसेफ, विश्व स्वास्थ्य संगठन, सेभ द चिल्ड्रेन	
४.	आवास ४२,२३८ घरधुरी क्षति हुनसक्ने		१. आश्रय स्थलको लागि अस्थायी आवसको व्यवस्थापन गर्ने, २. तालिम प्राप्त जनशक्तिको परिचालन गर्ने,	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय युनिसेफ, UNDP, सेभ द चिल्डे«न	१४,००,००,०००
५.	जीविकोपार्जन १,९४,७१७ जनसंख्या प्रभावित हुने		१. प्रभावित घरधुरीलाई निशर्त नगद सहायता प्रदान गर्ने, २. नगदका लागि काम कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने, ३. आपतकालीन बिउ वितरण गर्ने, ४. कृषि औजार तथा सामग्री वितरण ५. प्राङ्गारिक मल वितरण गर्ने, ६. आपतकालीन बजार व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने, ७. आवश्यक तालिम प्रदान गर्ने।	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	ग्ल्म्ए, डब्लु.एफ.पि, सिप्रेड	१०,००,००,०००
जम्मा बजेट (रु.)						६५,८०,०८,०००

३.१४.४ शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क्र.स	क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
१.	विषयगत क्षेत्रहरूसँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित क्षेत्रको तथ्याङ्कको लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापनाको लागि आवश्यक जीविकोपार्जन तथा आयस्रोतका क्रियाकलापहरूको पहिचान गर्ने,	१५ दिनभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	UNDP तथा विषयगत क्षेत्रहरू	५०,०००

क्र.स	क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
२.	विपद् प्रभावितहरूको ज्ञान, सीप र जीविकोपार्जनका माध्यमहरूको नक्शाङ्कन स्थानीय सरोकारवालाको समन्वयमा गर्ने,	१५ दिनभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	UNDP, सेभ द चिल्ड्रेन, युनिसेफ, प्लान इन्टरनेशनल,सेभ द चिल्ड्रेन, युनिसेप, NHSRP/PIN	५०,०००
३.	पहिचान गरिएका ज्ञान सीपको आधारमा जीविकोपार्जन र आयआर्जन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने,	३ महिनाभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	UNDP, सेभ द चिल्ड्रेन, युनिसेफ, प्लान इन्टरनेशनल, GIZ	८,००,००,०००
४.	गल्छी पहिरो नियन्त्रण, संरक्षण पोखरी, पहिरो रोकथाम, सिँचाई कुलो सुधार, खोला किनारा संरक्षण, पानी मुहान संरक्षण, भूक्षय नियन्त्रण, बाटो मर्मत, विद्यालय तथा सार्वजनिक भवनहरू र अति आवश्यक विकासका पुर्वाधारहरूको मर्मत संभार कार्यक्रम	३ महिनाभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय, सुरक्षा निकाय, स्थानीय सरकार, UNDP	५,००,००,०००
५.	तत्काल जीविकोपार्जनको लागि आवश्यक पर्ने सीपमूलक तालिमहरू, आवश्यक सामग्रीहरू, बिउबिजनहरू, कृषि औजारहरू वितरण गर्ने,	३ महिनाभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	कृषि व्यवसाय प्रवद्र्धन प्रशिक्षण केन्द्र, UNDP सेभ द चिल्ड्रेन, युनिसेफ, प्लान इन्टरनेशनल,	५,००,००,०००
६.	विपद् प्रभावित परिवारका लागि पशु स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने र कृषि विज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने।	३ महिनाभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय, कृषि व्यवसाय प्रवद्र्धन प्रशिक्षण केन्द्र UNDP	१,००,००,०००
७.	विपद् प्रभावितहरूको लागि अनुदान तथा ऋृण वितरण गर्न वित्तीय संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने,	३ महिनाभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	स्थानीय तह, वित्तीय संस्थाहरू, बैंकर्स एसोसियसन, UNDP, NHSRP/PIN	१,००,०००
८.	बीमा अनुसार बीमा गरिएको रकम सहयोग गर्ने,	३ महिनाभित्र		सामाजिक विकास मन्त्रालय, बीमा समिति, UNDP, NHSRP/PIN	१,००,०००
९.	संरक्षण विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गरी जोखिम समूह (बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, गर्भवती, सुत्केरी र यौनिक तथा लैङ्किक अल्पसङ्ख्यक) हरूलाई आवश्यकतामा आधारित सहयोग गर्ने,	३ महिनाभित्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सामाजिक विकास मन्त्रालय, बीमा समिति, UNDP, UNFPA, NHSRP/PIN	१,००,००,०००
१०	नगद तथा भौचर सहायताका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,	३ महिनाभित्र		UNDP, Cash Coordination Group	५०,००,०००
जम्मा बजेट (रु.)					२०,५३,००,०००

३.१४.५ शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरूको सम्पर्क विवरण

क्र.सं.	विषय क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	पद	मोबाइल र इमेल
१.	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		सचिव	९८५८०५५१४८
		शिब शंकर न्यौपाने	विपद् सम्पर्क ब्यक्ति	९८६४९२९०९७
२.	भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	शिखर चपाई	कार्यालय प्रमुख	९८५८०२०७४५
३.	प्रदेश वन निर्देशनालय	शेरबहादुर श्रेष्ठ	निर्देशक	०८३-५२४१७८
४.	पशुपंक्षी विकास निर्देशनालय	कृष्ण प्रसाद पंगेनी		९८५८०६५२८६
५.	नेपाल उद्योग बाणिज्य संघ	गणेश कार्की	कार्यकारी निर्देशक	९८५८०२४८५८
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	लिलाराम सुवेदी	अध्यक्ष	९८४८०४९८४४
७.	UNDP	रफिक सिद्दिकी	प्रमुख	९८५११००७७९
७.	UNICEF	दिपक श्रेष्ठ	प्रमुख	९८५८०८५५०१
८.	युएनएफपिए	आत्माराम न्यौपाने	कार्यालय प्रमुख	९८५१३१७४२६
९.	WFP	रचना रसाईली	फिल्ड कार्यालय प्रमुख	९८५११००८११
१०.	WHO	डा. भोजराज बम	विपद सम्पर्क व्यक्ति	९८४१४१८८४४
११.	सेभ द चिल्ड्रेन	रत्नराज ओझा	प्रमुख	९८५८०८१६११
१२.	GIZ	भुवन बस्नेत	सल्लाहकार	९८६४००२८७६
१३.	हेल्भेटास	मदनराज भट्ट	टिम लिडर	९८५८०५१९०२
१४.	NHSRP/PIN(प्रतिबद्ध -III)	उज्ज्वल अधिकारी	प्रदेश प्राविधिक संयोजक	९८५६०४०६४६
१५.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	प्रतिक के सी		९८४३९३२२५८
१६.	विमा प्राधिकरण कर्णाली प्रदेश	निल प्रसाद लामिछाने	प्रदेश प्रमुख	९८५८०३२१८०
१७.	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	कमला योगी	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	९८४८१५८९१४
१८.	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	श्रद्धा बस्याल	ईन्जिनियर	९८५८०२४७३४
१९.	भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	विशाल खत्री	कृषि बागवानी अधिकृत	९८६२४१४९६३

३.१५ बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

प्रदेशको विकट भौगोलिक बनावट र यातायातको असहजताका कारण विपद्को समयमा सामग्री भण्डारण र यसको सहज ढुवानी अत्यन्त चुनौतिपूर्ण रहेको छ । बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रले अन्य विषयगत क्षेत्रहरूको क्षमता नक्शाङ्कन गरी सोको आधारमा विपद्पूर्वको सामग्री भण्डारण, पूर्वतयारी तथा सहज प्रतिकार्यको सहजताका लागि निम्न उद्देश्यहरू राखेर विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरेको छ ।

३.१५.१ उद्देश्यहरू

- प्रदेशमा हुने विपद्को सन्दर्भमा अन्य विषयगत क्षेत्रहरूसँगको समन्वयमा पूर्वतयारी र प्रतिकार्य गर्न प्रभावकारी बन्दोबस्तीको व्यवस्थागर्नु,
- यातायात, इन्धन खरिद र वितरण जस्ता सेवाहरूको व्यवस्थापनमा सम्बन्धित मन्त्रालय र स्थानीय तहहरूलाई सहजीकरण गर्नु,
- मानवीय सिद्धान्त र स्पेयर मापदण्डको आधारमा विपद् प्रभावितहरू संरक्षित भएको र विभेद रहित सहायता प्राप्त गर्ने कुराको सुनिश्चितता,
- खोज तथा उद्धार र राहत सामग्रीहरूको व्यवस्थापन तथा पूर्वतयारी गर्नु,
- राहत सामग्रीहरूको गुणस्तरीय भण्डारण भए/नभएको अनुगमन गर्नु साथै जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा भण्डारण व्यवस्थापनको सुनिश्चितता गर्नु,
- बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रको व्यवस्थित सूचना सुनिश्चितता गर्नु,
- विषयगत क्षेत्रसँग सरोकारवाला निकायहरूको आवश्यकता पहिचान गरी सो आधारमा क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।

३.१५.२ विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी योजना

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
१.	बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रको नियमित बैठक सञ्चालन गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	५,००,०००
२.	बन्दोबस्तीका विषयमा अन्य विषयगत क्षेत्र तथा सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय बैठकको आयोजना गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम तथा अन्य विषयगत क्षेत्र	५,००,०००
३.	बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रमा सक्रिय निकायहरूका लागि विपद् व्यवस्थापन गोदाम घर व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	३,००,०००
४.	प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तह स्थित गोदामहरूको पहिचान गरी नक्शाङ्कन तथा सुधार गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
५.	निजी क्षेत्रको क्षमता विश्लेषण गरी सोको आधारमा कार्ययोजना तथा सम्झौता तयार गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
६.	सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको आपूर्ति विश्लेषण गरी सोको सुरक्षित भण्डारण तथा ढुवानी सुनिश्चित गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
७.	विषयगत क्षेत्र तथा अन्य सरोकारवाला सँग बन्दोबस्ती सम्बन्धी कृतिम घटना अभ्यास गर्ने	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	५,००,०००
८.	बन्दोबस्तीको व्यवस्थित ढुवानीको लागि अति आवश्यक पूर्वाधारहरूको यकीन गरी ढूवानी योजना तयार गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
९.	बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रमा सक्रिय निकायहरूका लागि विपद् व्यवस्थापन गोदाम घर व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	३,००,०००
१०.	मानवीय सहायता स्थल (PHSA) सुर्खेत र जुम्लालाई पूर्णरूपमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	२,००,०००
११.	मानवीय सहायता स्थल (PHSA) मा विपद् उद्धार तथा प्रतिकार्यका लागि अत्यावश्यक सामग्रीहरू भण्डारण तथा व्यवस्थापन गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	२,००,०००
१२.	विपद् उद्धार तथा प्रतिकार्यका लागि आवश्यक सामग्रीको सहज ढुवानीका लागि भौतिक संरचनाको (सडक, पुल, विमानस्थल आदि)को सूचना अद्यावधिक तथा नक्शाङ्कन गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम	

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत
१३.	विपद् उद्धार तथा प्रतिकार्यका लागि अत्यावश्यक सामग्रीहरूको मापदण्ड अनुसारको सूची तयार, तौल तथा आयातनको यकिन गर्न सहजीकरण गर्ने,	" "	विश्व खाद्य कार्यक्रम/सेभ द चिल्ड्रेन	१०,००,०००
१४.	स्थानीय तथा जिल्ला स्तरमा भएका यातायातका साधनहरू, डोजर, एक्साभेटर, खच्चर, भेडाबाख्राको सूची तयार गरी तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने,	स्थानीय तह र जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	—
१५.	हेलिकप्टर सेवा दिने संस्थाहरूसँग आपतकालीन अवस्थामा परिचालन गर्न अग्रिम संझौता गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय/जिल्ला प्रशासन कार्यलय/स्थानीय तह	प्रत्येक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	—
१६.	यातायात व्यवसायी, ढुवानी सेवा प्रदायक र हेभी इक्विपमेण्ट व्यवसायी वा संस्थाहरूसँग आपतकालीन अवस्थामा परिचालन सम्बन्धी अग्रीम सम्झौता गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय/जिल्ला प्रशासन कार्यलय/स्थानीय तह	प्रत्येक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	—
१७.	प्रत्येक स्थानीय तहहरूको रणनैतिक स्थलहरूमा हेलिप्याड बनाउन सहजीकरण गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय/जिल्ला प्रशासन कार्यलय/स्थानीय तह	विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन तथा हरेक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	५०,००,०००
१८.	ट्रेल म्यापिङ्गको सूचना सम्प्रेशण गर्ने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन तथा हरेक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	१०,००,०००
जम्मा बजेट (रु.)				९५,००,०००

३.१५.३ विषयगत क्षेत्रको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचनामा आधारित पूर्वतयारी कार्यहरूको योजना

क्र.सं.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
१	मनसुनजन्य विपद् (प्रभावित हुन सक्ने २९,१३२ घरधुरी तथा १,२७,३०८ जनसंख्या)		उच्च जोखिममा रहेको क्षेत्रमा अत्यावश्यक राहत सामग्रीको स्थानीय स्तरमा भण्डारण व्यवस्था गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन तथा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	१०,००,०००

क्र.सं.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
	▪ सडकहरू, पुलहरू आंशिक रूपमा अवरोध भई सामग्रीको ढुवानी समस्या हुने भएकाले यथाशक्य चाँडो बाटो सञ्चालनमा ल्याउनु पर्ने,		उच्च प्रभावित क्षेत्रहरूमा लाष्टमाईल ढुवानीका लागि घोडा, खच्चर र भरियाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन तथा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	
			उच्च प्रभावित क्षेत्रहरूमा ढुवानी सेवा प्रदायक (ट्रक तथा हेली) हरूको सूची तयार गरी स्टेण्डवाई सम्झौता गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन तथा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	
			स्थानीय तथा जिल्ला स्तरमा भएका यातायातका साधनहरू, डोजर, एक्साभेटर सूची तयार गरी तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने ।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम, सेभ द चिल्ड्रेन तथा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	
					जम्मा बजेट (रु.)	१०,००,०००

३.१५.४ विषयगत क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना

क्र. सं	क्रियाकलापहरू	समयावधि	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट (रु.)
१	विषयगत क्षेत्रको बैठक बस्ने र विपद्को क्षतिको सूचना प्राप्त गर्ने	२४ घण्टा	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	
२	संघ अन्तर प्रदेश र स्थानीय तह स्तरीय बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गरी आवश्यक सहयोग र सहकार्य गर्ने	अवधिभर	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	
३	यातायात माध्यम तथा बैकल्पिक मार्गहरूको सूचना सङ्कलन तथा विश्लेषण गर्ने	२४ घण्टा	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	

४	राहत सामग्री ढुवानी गर्नको लागि इन्धनको व्यवस्था, सुरक्षा लगायत अन्य आवश्यक स्रोतको अवस्था विष्लेषण तथा व्यवस्थापन गर्ने,	अवधिभर	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	१,२०,००,०००
५	विभिन्न साझेदार निकायबाट प्राप्त हुने एवं भएका स्वास्थ्य, खाद्यान्न लगायतका राहत सामग्रीको भण्डारण र सूची अध्यावधिक गर्ने,	अवधिभर	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	
६	विभिन्न स्थानीय तहमा रहेका भण्डारण स्थलको व्यस्थापन गरी त्यसलाई सक्रिय बनाउने र सामग्रीहरूको अध्यावधिक गर्ने साथै बजार स्थितिको विष्लेषण गर्ने,	५ दिनभित्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	१०,००,०००
७	विभिन्न साझेदार निकायबाट प्राप्त भएको स्वास्थ्य, खाद्यन्न लगायतका राहत सामग्री भण्डारण एंव सम्बन्धित प्रभावित स्थानसम्म ढुवानी गर्ने	७२ घण्टाभित्र र बढिमा १५ दिनसम्म	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	२,५०,००,०००
८	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक उद्धार तथा राहत सामग्री भण्डारण सेवा मानवीय सहायता स्थल सुर्खेत र जुम्ला Humanitarian Staging Area, HSA) मा उपलब्ध गराउने र सहायता स्थलको व्यवस्थापन र ढुवानी गर्ने,	५ दिनभित्र र प्रतिकार्यको समयावधिमा निरन्तर	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम र विषयगत क्षेत्रका सम्पूर्ण सदस्यहरू	—
९	मानवीय सहायता स्थलले सेवा उपलब्ध गर्न नसक्ने तथा वितरण स्थलमा अस्थायी भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने,	७२ घण्टाभित्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यलय, स्थानीय तह	विश्व खाद्य कार्यक्रम र हरेक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	२०,००,०००
१०	उद्धार तथा राहत सामग्रीको ढुवानीको लागि स्थलमार्ग, हवाई उडान तथा भरिया र खच्चडहरूको प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने,	७२ घण्टाभित्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यलय , नेपाल आर्मी, स्थानीय तह	विश्व खाद्य कार्यक्रम/हरेक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	५०,००,०००
११	प्राादेशिक मानवीय सहायता स्थल मार्फत भण्डारण तथा ढुवानी हुने सामग्रीहरूको	अवधिभर	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	—

	विवरणको ट्रयाकिङ्ग विश्व खाद्य कार्यक्रम मार्फत् विकास गरिएको The Relief Item Tracking Application -RITA_ web-based software application को प्रयोग गर्ने				
१२	पुल बिग्रेको अवस्थामा अस्थायी पुलको माध्यमबाट ढुवानी सेवालाई सहज बनाउने	७२ घण्टाभित्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यलय, स्थानीय तह	विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपाल आर्मी र हरेक तहका विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	२०,००,०००
१३	बिग्रेका सडकहरू पुनः निर्माण गरी सडक यातायात सुचारु गर्न सडक विभाग तथा भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने,	४८ घण्टाभित्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सडक विभाग तथा भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	—
१४	मानवीय सेवामा कार्यरत व्यक्तिहरूलाई व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरूमा पूर्नताजकीय अभिमुखीकरण र सामग्री वितरण गर्ने,	७२ घण्टाभित्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह	विश्व खाद्य कार्यक्रम	२०,००,०००
१५	राहत ढुवानी तथा भण्डारण व्यवस्थापनको अनुगमन, मूल्याङ्कन र पृष्ठपोषण र अभिलेखीकरण गर्ने,	अवधिभर	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय		
जम्मा बजेट (रु.)					**२९,००,००,०००**

३.१६ सुरक्षित आश्रय स्थल, शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

यस बिषयगत क्षेत्रले विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारहरुका लागि आवास र शिविरका लागि समन्वय सम्बन्धी अत्यावश्यक सामाग्रीहरुको उपलब्ध गराउने प्रयोजनका लागि कार्य गर्दछ। यस क्षेत्रले मुख्यतः मानवीय आवासको व्यवस्थाका लागि समष्टिगत रुपमा रणनीतिक निर्देशनको तर्जुमा, एजेन्सीहरू र भौगोलिक क्षेत्रहरूका बीच एकरूपताको लागि सहमति भएका वा कायम गरिएका प्राविधिक निर्देशिकाहरूको तर्जुमा र सूचना व्यवस्थापनको माध्यमबाट मानवीय आवश्यकता तथा उपलब्धता बीचको रहेको अन्तरको विश्लेषण गर्ने कार्यहरु गर्दछ। कर्णालीमा प्रतिवर्ष २९,१३२ घरधुरीका करिव १,२७,३०८ जनसंख्यालाई आवास र गैरखाद्य सामग्रीहरु आवश्यक पर्ने अनुमान गरिएको छ। सेल्टर क्लष्टरले प्रभावितको २५ प्रतिशत घरधुरीको लागि पूर्वतयारी गर्ने बाँकी ७५ प्रतिशतलाई संघीय सरकार, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र र अन्य संघसंस्थाको समन्वयमा कार्य गर्नेछ।

३.१६.१. उद्देश्य

यस विषयगत क्षेत्रले विपद् पूर्व सुरक्षित आश्रय स्थलहरुको पहिचान गर्ने, आश्रयस्थलहरुको व्यवस्थापनको पूर्वतयारी गर्ने, शिविरमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको विपद् पूर्व नै व्यवस्था मिलाउने र प्रभावकारी शिविर व्यवस्थापनको योजना तयार गरी विपद् पश्चात प्रभावितहरुको बसोवास र शिविरको उचित व्यवस्थापन मिलाउने कार्यहरुमा सक्रिय रुपमा कार्य गर्नेछ।

विषयगत क्षेत्रका विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका मूख्य उद्देश्यहरु निम्न अनुसार रहेका छन्।

- सुरक्षा, स्वास्थ्य, यातायात र खानेपानीको सुविधा भएको, एवं वसोवासको दृष्टिकोणबाट उपयुक्त स्थानमा अस्थायी आश्रयस्थलको व्यवस्था गर्ने।
- विपद् प्रभावित व्यक्ति/परिवारहरूका लागि समयमा नै राहत प्रतिकार्य समूहको पहुँच सुनिश्चित गरी गैरखाद्य सामग्रीको उपलब्धता तथा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध सुरक्षित स्थलहरूमा अस्थायी आवासको व्यवस्था गरी विपद्को अवस्थाबाट जनजीवन सामान्य बनाउने।
- बिपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने सार्वजनिक भवन तथा स्थलहरुको पहिचान गरी त्यसलाई प्रयोगमा ल्याउन गर्नुपर्ने प्रक्रियाहरुको पहिचान गरी विशेष परिस्थितिमा आवश्यक परेमा सार्वजनिक स्थलका जिम्मेवार निकायहरुसँग लिखित सहमति तथा सम्झौता गर्ने।
- विपद्मा समुदायमै आश्रय उपलब्ध गराउन नसकिने भएमा सरकारको स्वामित्वमा रहेका सार्वजनिक स्थलहरुमा अल्पकालीन रुपमा व्यवस्था गर्ने। यदि सार्वजनिक स्थलहरु उपलब्ध हुन नसकेमा सरकारी वा सार्वजनिक जगगामा आधारभूत सेवा प्रवाह गरी सुरक्षाको सुनिश्चतता गर्ने।

३.१६.२. विषयगत क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

क्र.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेबार निकाय	सहयोगि निकाय	अनुमानित लागत
१	विभिन्न जिल्ला तथा स्थानीय तहमा बनाइएका सामुदायिक भवन वा आश्रयस्थलको (अस्थायी बासस्थानहरू) मापन गरी अध्यावधिक विवरण तयार गर्ने ।	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	स्थानीय तह, जिल्ला, सेभ द चिल्ड्रेन, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
२	खुल्ला क्षेत्रको रुपमा घोषित वा पहिचान गरिएको स्थानहरुको विवरण तयार गर्ने	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	स्थानीय तह, जिल्ला, सेभ द चिल्ड्रेन, नेपाल रेडक्रस	
३	NFRI तथा शिविर निर्माणका सामाग्रीहरुको मौज्दातको विवरण संकलन गर्ने र योजना तयार गर्ने	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	४,००,००,०००
४	खुल्ला क्षेत्रको रुपमा घोषित वा पहिचान गरिएको स्थान तथा आश्रयस्थलमा शिविरको सञ्चालन गर्नेका निम्ति साईट प्लानहरु उपलब्ध गराउने वा स्वतःस्फुर्त साईटहरुको द्रुत गतिमा स्तरोन्नती तथा परिमार्जन गर्नका लागि साईट प्लानहरु उपलब्ध गराउने र आवश्यक पुर्वाधार विकास गर्ने गराउने ।	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सरक्षा निकाय	५०,००,०००
५	शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन सम्बन्धी तालीम भूकम्प दिवसको उपलक्ष्यमा आगलागी, भूकम्पको सिमुलेशन अस्थायी आश्रयस्थल निर्माण भएको	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	नेपाली सेना	५,००,०००
६	SPHERE, CHS मापदण्ड सम्बन्धी तालिम	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	आईओएम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सेभ द चिल्ड्रेन,	५,००,०००
७	विषयगत क्षेत्रको नियमित बैठक बस्ने	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सह नेतृत्व तथा सदस्यहरु	
८	भग्नाबशेष हटाउनकोलागि तथा क्षतिग्रस्त सडक निर्माणकालागि सहयोग गर्न कोष राख्ने			
९	सेल्टर निर्माण सम्बन्धी तालिम ३० जना (दैलेख, सुर्खेत सल्यानं)		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	४०००००
१०	सेल्टर किटर ३० वटा		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	३०००००
बजेट (रु)				**४,६०,७०,०००**

३.१६.३. पूर्वतयारी योजना

क्र.स.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगि निकाय	अनुमानित बजेट
१	मनसनजन्य विपद्बाट २९,१३२ घरधुरी प्रभावित हुन सक्ने	विपद प्रभावित क्षेत्रहरु	टेण्टको व्यवस्था, साइट प्लान गर्ने	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	आईओएम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सेभ द चिल्ड्रेन,	१२,३३,७५,०००
२	भुकम्पबाट लगभग ४५,००० घरधरी प्रभावित हुन सक्ने	विपद प्रभावित क्षेत्रहरु	टेण्टको व्यवस्था, साइट प्लान गर्ने	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	आईओएम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सेभ द चिल्ड्रेन,	४४,३४,९९,०००

क्र.स.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगि निकाय	अनुमानित बजेट
३			सबै सम्बन्धीत विषयगत क्षेत्रहरुसँग समन्वय गरी गाँस, बाँस, कपासको व्यवस्था गर्ने	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	आईओएम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सेभ द चिल्ड्रेन,	
बजेट (रु.)						**५६,६८,७४,०००**

३.१६.४. प्रतिकार्य योजना

क्र.स.	क्रियाकलापहरु	समयावधी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगि निकाय	अनुमानित बजेट रु.
१	Cluster activate गर्नको लागि आकस्मिक बैठक बस्ने	७२ घन्टा भित्र	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अन्य साझेदार निकाय	५०,०००
२	खुल्ला क्षेत्रको रुपमा घोषित वा पहिचान गरिएको स्थान तथा आश्रयस्थलमा शिविरको सञ्चालन गर्नेका निम्ति साईट प्लानहरु उपलब्ध गराउने	९६ घण्टा	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सम्बन्धित स्थानीय तहहरूसँग सहकार्य गरेर उपलब्ध गराउने ।	१,००,०००
३	खुल्ला क्षेत्रको रुपमा घोषित वा पहिचान गरिएको आवश्यक पुर्वाधार विकास गर्ने गराउने । आश्रयस्थल निर्माणको लागि । सुर्खेतमा निर्माणाधिन २०० जना अटन सक्ने	९६ घण्टा	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, आई ओ एम, अन्य साझेदार निकाय	११,९८,५०,०००
४	साइट व्यवस्थापन गर्ने र साइटमा आवश्यक पर्ने खाद्यान्न र गैर खाद्यान्न सामाग्रीहरुको व्यवस्थापनको लागि सम्बन्धीत विषयगत क्षेत्रहरु बिच समन्वय र सहकार्य गर्ने ।	७२ घण्टा	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, आई ओ एम, तथा खाद्य सुराक्षा विषयगत क्षेत्र, रेडक्रस	बजेट नपर्ने
५	साइट व्यवस्थापनको लागि स्थानीय पालिका र जिल्लाहरुसँग मिलेर स्वयंसेवकहरु परिचालन गर्ने ।	७२ घण्टा	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, आई ओ एम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, तथा स्थानीय तह सम्बन्धित, रेडक्रस	७,००,०००
६	साइटको चाप व्यवस्थापन र सुविधाहरु थप सुदृढ गर्न र महामारी रोगहरुको संक्रमण रोक्न खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (ध्बक्ज), स्वास्थ्य तथा पोषण (ज्भबतिज बलम लातचष्तष्यल) र अन्य विषयगत क्षेत्रहरुसँग मिलेर काम गर्ने ।	७२ घण्टा	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	वास, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	
७	विस्थापित साइट र समुदायमा रोगहरुको सँक्रमणबाट जोगाउन सेवा प्रवाहमा संक्रमण	७२ घण्टा	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	वास, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	

क्र.स.	क्रियाकलापहरु	समयावधी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगि निकाय	अनुमानित बजेट रु.
	रोकथाम तथा नियन्त्रणका मापदण्डको पालना गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।				
८	आश्रयस्थल वा शिविरमा रहेका प्रभावित व्यक्तिहरुको संरक्षण, खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता, खाद्यन्न, पोषण, आश्रयस्थल/गैरखाद्य सामाग्री सम्बन्धी सुचना व्यवस्थापनको निम्ति विस्थापन ट्र्याकिङ म्याट्रिक्स, महामारीसँग सान्दर्भिक हुने गरी अद्यावधिक गराउने ।	१ हप्ता	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, आई ओ एम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी अन्य साझेदार निकाय	२,००,०००
९	आश्रयस्थल वा शिविरमा रहेका प्रभावित जनसंख्यालाई जीवन रक्षार्थ सेवाहरु समयमानै सुनिश्चित गर्ने । प्रदान गरिएको सेवा सम्बन्धी सुचना व्यवस्थापन गर्ने ।	तुरुन्तै र निरन्तर	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, आई ओ एम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी अन्य साझेदार निकाय	१०,००,०००
१०	आश्रयस्थल तथा अन्य विषयगत क्षेत्रहरुसँगको समन्वयमा फिर्ता सहयोगको (यातायत, संकलित फिर्ता प्याकेज मार्फत नगद र सामानको सुविधा) बन्दोबस्त गर्ने ।	१ महिना	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, आई ओ एम, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अन्य साझेदार निकाय	५,८७,५०,००० (प्रति परिवार ९५००० दरले)
११	आवास तथा गैरखाद्य सामग्री वितरणको नियमित अनुगमन, मुल्याङ्कन र समिक्षा गर्ने	तुरुन्तै र निरन्तर	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन र आई ओ एम, अन्य साझेदार निकाय	१०,००,०००
१४	शिविरहरु वा आश्रयस्थलहरु बन्द गर्ने (Decommission), निसंक्रमण (Disinfection) गर्ने र शिविरहरु बन्द गर्दा यथासक्दो साइटहरुलाई आफ्नो मौलिक प्रयोगमा फिर्ता लग्ने	नेपाल सरकारले फिर्ता पठाउने निर्णय भएपश्चात	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन र आई ओ एम, अन्य साझेदार निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, स्थानीय तह	२०,००,०००
१५	क्षतिग्रस्त सडक तथा भग्नावशेष हटाउनको लागि सहयोग गर्ने	स्थानीय तह तथा र जिल्ला प्रशासनबाट माग	भौतिक पुर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय	स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, युएनडिपी	
				बजेट (रु.)	**१८,३६,५०,०००**

३.१७ खोज तथा उद्धार क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

विपद्को समयमा उद्धारका कार्यहरूमा आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको समन्वयमा नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी बल नेपालको अग्रणी भूमिका हुन्छ भने प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहको आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू, जिल्ला प्रशासन कार्यलयहरू, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, स्काउट तथा स्थानीय तह लगायतको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। यी सम्पूर्ण जिम्मेवार निकायहरूको क्रियाकलाप सहितको समन्वय र खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको छ।

३.१७.१ उद्देश्य

खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्यहरू निम्न अनुसार छन्।

- खोज तथा उद्धारका क्रियाकलापहरूको पूर्वतयारी योजना तयार गर्ने,
- खोज तथा उद्धारको प्रतिकार्य योजना बनाई विपद्को समयमा प्रभावकारी खोज तथा उद्धार कार्य गरी मानवीय क्षति न्यूनीकरण गर्ने,
- आपतकालीन समयमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू र दीर्घरोगीहरूलाई प्राथमिकता दिएर खोज तथा उद्धार कार्य गर्ने।

३.१७.२ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रु.)	कैफियत
१	प्रदेश आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (Provincial Emergency Operations Centre) लाई २४ सै घण्टा सञ्चालनमा राख्न]	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय,	सुरक्षा निकाय नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी बल नेपाल		
२	खोज तथा उद्धार कार्यका लागि विशिष्टीकृत एवं व्यवसायिक खोज तथा उद्धारकर्मी/सुरक्षाकर्मी गठन गर्ने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह	प्रदेश सरकार, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी बल नेपाल, स्थानीय खोज तथा कार्यदल, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, स्काउट	२,००,०००	सुरक्षा निकायगत सङ्ख्या तय गर्ने
३	पानी सङ्कलन टयांकी तथा पोखरी निर्माण	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय,			
४	खोज तथा उद्धार कार्यदलहरूको स्पस्ट कार्यक्षेत्र र जिम्मेवारी निर्धारण गर्ने	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह	प्रदेश सरकार, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी बल नेपाल, स्थानीय खोज तथा कार्यदल		

क्र.सं.	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रु.)	कैफियत
५	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रमा संचार संयन्त्र तयार गर्ने र संचालन गर्ने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह	PEOC/DEOC/LEOC NHSRP/PIN(प्रतिबद्ध -III) ,युएनडिपि, सुपर परियोजना तथा विकास साझेदार संस्था	५०,००,०००	
६	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र विच समन्वय र सहकार्य गर्ने।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तह	एनेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी बल, NRCS, UNDP,NHSRP/PIN		
७	दैनिक अवस्था विश्लेषण प्रतिवेदन तयार गरी सरोकारवाला निकायहरूलाई उपलब्ध गराउने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय / PEOC	DEOC/ LEOC NHSRP/PIN(प्रतिबद्ध -III), युनएनडिपि,		युएनडिपिको बजेट अन्तर्गत
८	खोज, उद्धार तथा राहतका सामाग्रीहरू खरिद, भण्डारण र व्यवस्थापन गर्ने। (सुरक्षा निकायहरू र जिल्ला प्रशासन कार्यालयको माग अनुसार गर्ने)	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सुरक्षा निकायहरू, लगायत विकास साभेदार संस्था	२,००,००,०००	
९	आधारभूत मानवीय मापदण्ड, Core Humanitarian Standard बारेमा सबै सरोकारवालालाई तालिम दिने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू, स्थानीय तह, विकास साझेदार, र ल्च्ऋक्	३०,००,०००	
१०	खोज तथा उद्धारको गर्न आवश्यक पूर्व तयारीको लागि जनशक्ति, उद्धार सामाग्रीहरूको तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी हालतमा राख्ने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय र सुरक्षा निकायहरू	नेपाली सेना, सुरक्षा निकायहरू तथा सबै सरोकारवाला निकाय	१०,००,०००	
११	खोज तथा उदारकर्ताहरूको क्षमता अभिवृदी र समन्यात्मक रूपमा खोज तथा उदार कार्य गर्न सेमुलेसन अभ्यास गर्ने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय लगायत र सुरक्षा निकायहरू	नेपाल रेडक्रस लगायत विकास साभेदार संस्था र स्थानीय निकायहरू	२०,००,०००	
१२	प्रदेश स्तरिय सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस तथा विकास साझेदारको प्राविधिक सहयोगमा CADRE तालिम स्थानीय तहमा संचालन गर्ने।	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, स्थानीय तह	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस तथा विकास साझेदार,	१,००,००,०००	
१३	खोज तथा उद्धार सामाग्रीहरूको प्रदर्शनी। (प्रदेश र जिल्ला स्तरमा)	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	जिल्ला प्रशासन कार्यलय, सुरक्षा निकाय, NRCS र साझेदार निकायहरू	२०,००,०००	
जम्मा बजेट (रु.)				४,३२,००,०००	

३.१७.३ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

क्र. सं.	विपद्का पूर्वानुमान	विपद् सम्भावित स्थान	क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित बजेट
१	उद्धारकर्ताहरू समयमा प्रभावित क्षेत्रमा पुग्न नसक्ने,	बाटोको पहुँच नभएका, हवाई सेवा उपलब्ध नभएका र हेलिप्याडको व्यवस्था पनि गर्न नसकिने स्थानहरू	वैकल्पिक सडक मार्ग तथा हेलिप्याडहरूको पहिचान गरी संझौता गरी राख्ने	नेपाली सेना	सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय तह	१०,००,०००
			स्थानीय खोज तथा उद्धारका तालिम प्राप्त जनशक्तिको परिचालन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघ सस्थाहरू	२०,००,०००
	उपलब्ध मानवीय तथा सामग्रीहरूको सिमितताका कारण खोज उद्धारमा कठिनाई		अस्थायी भयांगहरू, अस्थायी पुलहरू जगेडा राख्ने	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति	नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी	
	सूचना तुरुन्त प्राप्त हुन नसकेका कारण समयमा नै खोज उद्धार गर्न कठिनाई हुने	संचार सम्पर्क गर्न कठिनाई हुने स्थान	सेटलाईट फोनको व्यवस्था मिलाउने	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	विकास साझेदार संस्था	१०,००,०००
	प्रभावित स्थलको पहिचान गर्न कठिनाई पर्न सक्छ।	विकट क्षेत्र तथा मौसमको प्रभाव भएका क्षेत्रहरू	संकटासन्नताको विश्लेषणबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा Sentinel Imaginary, GPS/GR	स्थानीय तह, खानि तथा भूर्गभ विभाग	सम्बन्धित साझेदारी विकास सस्थाहरू	
जम्मा बजेट (रु.)						४०,००,०००

३.१७.४ खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको विपद् प्रतिकार्य योजना

क्र. सं.	प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधी	अनुमानित लागत
१	जल तथा मौसम पूर्वानुमान विभागसँग समन्वय गरी मौसमको बारेमा निरन्तर जानकारी लिने	PEOC, DEOC,	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग	निरन्तर	
२	SitRep तयार गरी सरोकारवाला निकायहरूलाई उपलब्ध गराउने।	PEOC	UNDP	२४ घण्टाभित्र	

क्र. सं.	प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधी	अनुमानित लागत
३	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको आपतकालीन बैठक बस्ने	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सुरक्षा निकायहरू, रेडक्रस लगायत स्थानीय संघसंस्थाहरू	२४ घण्टाभित्र	
४	विपद्को घटना हुनासाथ विपद्को प्रकृति हेरी प्रदेश स्तरको सुरक्षा निकायलाई परिचालन गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सुरक्षा निकायहरू	२४ घण्टा	१०,००,०००
५	खोज उद्धार तथा राहतमा प्रभावकारिता ल्याउन सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने,	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, जिल्ला प्रसासन कार्यालय	सरोकारवाला सहयोगी संघसंस्थाहरू	घटना हुने बित्तीकै र निरन्तर	
६	विपद्को यर्थाथ सूचना तथा उद्धार प्रयासको जानकारी सार्वजनिक रूपमा प्रवाह गर्ने,	विपद् व्यवस्थापन समितिहरू	विभिन्न संचार माध्यम	निरन्तर	
७	प्रभावित व्यक्तिहरूलाई उद्धार गरी सुरक्षित स्थानमा राख्ने। विशेष गरेर महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सुत्केरी, गर्भवती महिला, दीर्घ रोगीहरूलाई प्राथमिकता दिने	सुरक्षा निकाय	रेडक्रस र स्थानीय तह	२४ घण्टा	२०,००,०००
८	विपद्को समयमा गरिएका खोज उद्धार अन्तर्गत गरिएका कार्य सम्बन्धी विवरण विपद् व्यवस्थापन समिति र आपत्कालीन केन्द्रहरूमा उपलब्ध गराउने।	सम्बन्धित तह अन्तर्गतका विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय तह	PEOC, DEOC, LEOC	बढीमा २ हप्तासम्म	
९	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्नुपर्ने भएमा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने।	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद	स्थानीय तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	१ हप्ताभित्र	
विपद् प्रतिकार्यको जम्मा बजेट जम्मा (रु.)					३०,००,०००

३.१७.५ कमाण्ड पोष्ट स्थापना

प्रदेश खोज तथा उद्धार कमाण्ड पोष्टमा नेपाली सेनाका सह-चिफ अफ स्टाफ, पृतना हेडक्वार्टर संयोजक, नेपाल प्रहरीका प्रहरी नायब महानिरीक्षक, कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालय, सशस्त्र प्रहरीबलका सशस्त्र प्रहरी नायब महानिरीक्षक, नं. ६ महेश्रवरी वाहिनी मुख्यालय सदस्य र प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिका सदस्यसचिव रहने छन्। उक्त कमाण्ड पोष्टको कमाण्ड र परिचालन नेपाली सेनाबाट हुनेछ।

३.१७.६ प्रदेशमा विपद् व्यवस्थापन समन्वय कार्यढाँचा

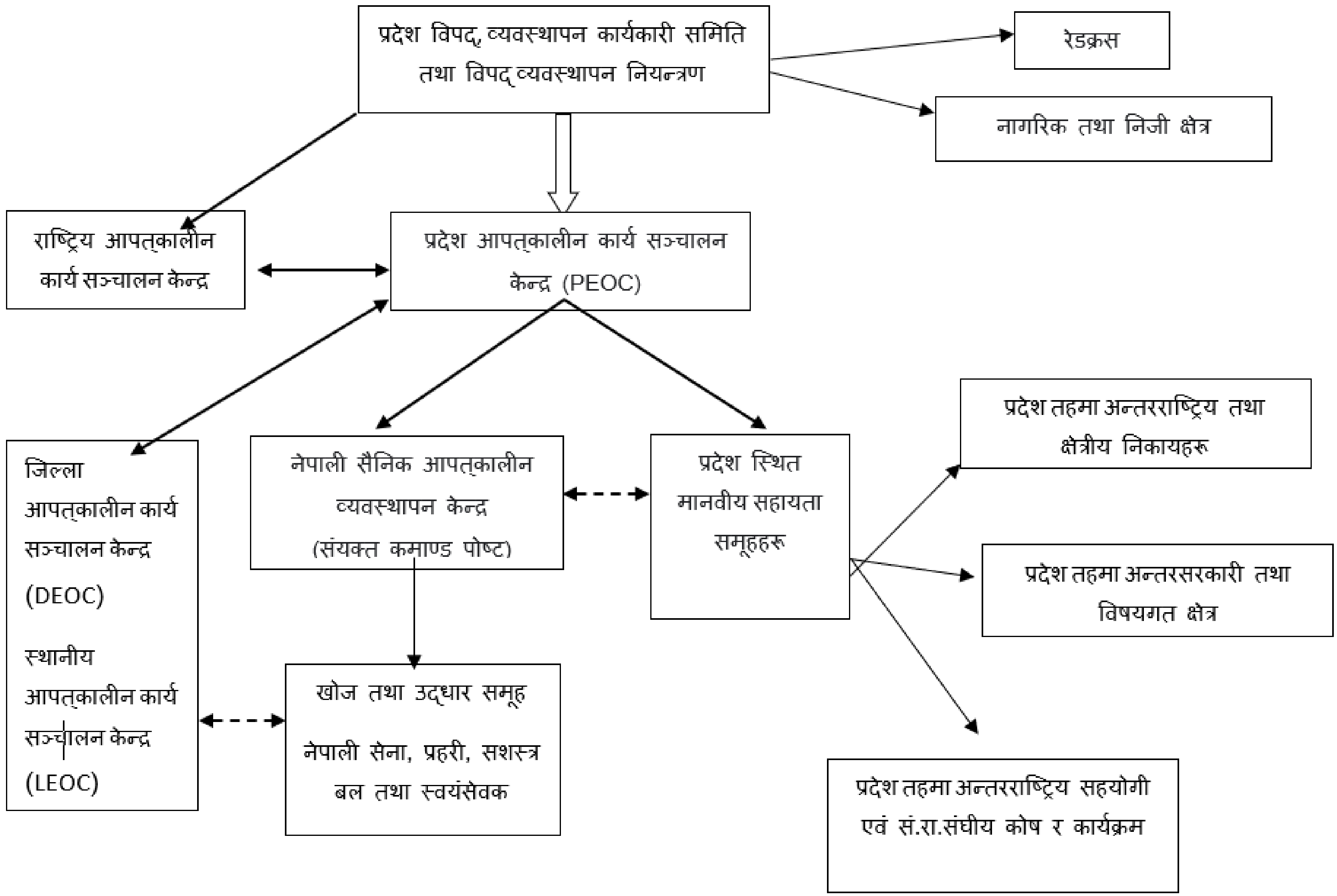

३.१७.७ खोज तथा उद्धार विषयगतक्षेत्र सदस्यहरूको विवरण

क्र.सं	क्षेत्रगत साझेदार	सम्पर्क व्यक्ति	पद	मोवाइल	ईमेल
१.	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	पुष्प राज शाही	प्रदेश सचिव	०८३-५२५७५०/ ९८५८०४९६००	moial@karnali.gov.np
		उत्तम गौतम	उप–सचिव, शान्ति सुरक्षा तथा विपद् महाशाखा प्रमुख	०८३-५२५७५०/ ९८५८८८४०४	uttamgautam11@gmail.com
		बिनोद कुमार बानियाँ	शाखा अधिकृत (विपद् सम्पर्क व्यक्ति)	९८४१९८१९०७	baniyabind@gmail.com
		कमला योगी	प्रशासकीय अधिकृत	९८४८१५८९१४	kamalayogi914@gmail.com
२.	उत्तर पश्चिम पृतना हे.क्वा सुर्खेत	अनुपजँग थापा	प्रमुख (उपरथी)	०८३-४१४०४५, ९८५११०७९८५	div-northwest@nepalarmy.mil.np
		लक्ष्मी गौतम	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	९८५८०५१६९०	gautamsaurav43@gmail.com
३.	कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालष	मान बहादुर बिसी	विपद् सम्पर्क व्यक्ति (प्र.नि.)	९८६४७३०२०९	kspo_karya@nepalpolice.gov.np
४.	स.प्र.बल नेपाल नं.६ महेश्वरी बाहिनी मुख्यालय सुर्खेत	प्रकाश थापा	सप्र ब उ	०८३-४१२०९४, ९८४१४७६७२६	apfmaheshwori.bgd@gmail.com
		डम्बर बहादुर राना	विपद् सम्पर्क व्यक्ति (सप्रनाउ)	९८५१२५८१५८	dmrana11@gmail.com
५.	राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	ओम बहादुर खड्का	(अ.नि)	९८५८०४८७००	nidkarnali6@gmail.com
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कर्णाली प्रदेश	लिलाराम सुवेदी	अध्यक्ष	९८४८०४९८४४	
		अभिशेक ओझा	विपद् सम्पर्क व्यक्ति	९८४८२५०७५४	avishek.ojha@nrcs.org
७.	कर्णाली बेसिन फिल्ड कार्यालय, कोहलपुर	राम प्रसाद अवस्थी	उपसचिव	९८६९६३१८६८	awasthiramprasad@gmail.com
८.	नेपाल पत्रकार महासंघ	विष्णु शर्मा	अध्यक्ष	९८५१११३३१३	bishnu.sharma221@gmail.com
९.	NHSRP/PIN	उज्ज्वल अधिकारी	प्रदेश प्राविधिक संयोजक	९८५६०४०६४६	ujjwal.adhikari@peopleinneed.net
१०.	UNDP, SUPER	कृष्ण प्रसाद चापागाई	प्रदेश संयोजक	९८५८७५०९१४	Krishna.prasad.chapagai@undp.org
११.	WFP	बिमला सुबेदी	प्रमुख	९८५१३७३८९७	Bimala.subedi@wfp.org
१२.	सेभ द चिल्ड्रेन	रत्न राज ओझा	प्रमुख, सुर्खेत फिल्ड कार्यालय	९८५८०८१६११	ratna.ojha@savethechildren.org
१३.	स्काउट	कमल बोहरा	प्रदेश प्रमुख आयुक्त	९८५८३२२५६३	Kbohara431@gmail.com
१४.	प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र	जित बहादुर थापा	प्रहरी सहायक निरिक्षक	०८३-५२२५२६/ ९८५८०९०८४५	reocsurkhet2018@gmail.com

खण्ड चार: विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको स्रोत साधनको लेखाजोखा

४.१ विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत उपलब्ध स्रोत साधनहरू

कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको आफ्नो विषयगत क्षेत्र अन्तर्गतका सामग्रीहरूको सूची तयार गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रको विस्तृत स्रोत साधनको विवरणको लागि सम्बन्धित क्षेत्रको आपतकालिन योजना तथा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा हेर्न सकिनेछ ।

४.२ आर्थिक स्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र

कणाली प्रदेशको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनको लागि योजना अनुसारको बजेट व्यवस्थापन आ–आफ्नो विषयगत क्षेत्रको आ–आफूले गर्नेछन् । विषयगत क्षेत्रहरूको योजनामा रहेका क्रियाकलापको बजेट र त्यसको व्यवस्थापन कहाँबाट हुन्छ भन्ने उल्लेख भएको छ । विषयगत क्षेत्रहरूले सोही अनुसारको जिम्मेवारी लिई बजेट व्यवस्थापन र परिचालन गर्नेछन् । बजेट जुटाउने कार्यमा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयसँगको सहजीकरण तथा बजेटको अनुगमन र मूल्याङ्कन आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले गर्नेछ ।

खण्ड पाँचः समन्वय, सहकार्य, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

५.१ विभिन्न निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य

नेपालको संविधानको अनुसूची-८ मा विपद् व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको एकल अधिकारको सूचीमा राखिएको छ। त्यसैगरी संविधानको अनुसूची-७ मा "प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद् पूर्वतयारी, उद्धार तथा राहत र पुनर्लाभ" लाई संघ र प्रदेशको साझा अधिकारको रूपमा व्यवस्था गरिएको छ भने अनुसूची-९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको सूचीमा राखिएको छ। साथै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र प्रदेश विपद् व्यवस्थापन ऐन, २०७५ ले समेत विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित कार्य गर्दा अन्तरतह समन्वय र सहकार्य गर्नुपर्ने विषयलाई समावेश गरेको छ।

यसैबीच राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्याढाँचा, (पहिलो संशोधन) २०७५ ले प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद् र प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिलाई प्रदेशस्तरको विपद् प्रतिकार्यका लागि मुख्य जिम्मेवार संयन्त्रको रूपमा राखिएको छ। प्रदेशले जिल्ला तथा स्थानीय तहमार्फत स्रोतसाधन परिचालन र सङ्घीय सरकारसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी विपद् प्रतिकार्य गर्नेछ।

कर्णाली प्रदेशको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनको क्रममा सङ्घीय मामिला तथा कानून मन्त्रालयले संघ अन्तर्गतका सम्बन्धित निकाय जस्तै- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, गृह मन्त्रालय, सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग साथै अन्य मन्त्रालय र निकायहरूसँग आवश्यक सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्नेछ। मन्त्रालयले जिल्ला तथा स्थानीय तह र त्यस मातहतका विपद् व्यवस्थापन समितिहरूसँग पनि योजना कार्यान्वयनको लागि समन्वय र सहकार्य गर्नेछ। यसका साथै प्रदेशमा कार्यरत संयुक्त राष्ट्रसंघका विभिन्न निकाय र परियोजनाहरू तथा अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैर-सरकारी संस्थाका साथै निजी क्षेत्रहरूसँग पनि समन्वय र सहकार्य गर्नेछ। यसरी समन्वय र सहकार्यका कार्यहरू गर्दा मन्त्रालयले सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रहरूसँग छलफल गरी योजना सहित अगाडि बढ्नेछ। विषयगत क्षेत्रहरूले योजनाको कार्यान्वयनको क्रममा आपसी समन्वयमा र सहकार्यमा साझा योजना सहित अगाडि बढ्नेछन्। यस क्रममा मन्त्रालयसँगको र अन्य विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनमा कार्य गर्ने सम्पूर्ण निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा नै सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रहरूले विषयगत क्षेत्रका योजना कार्यान्वयनका प्रकृयाहरू अगाडि बढाउनेछन्। प्रदेशले विपद् प्रतिकार्यका लागि अन्तरतह समन्वय गर्दा देहायको चित्रमा अंकित प्रक्रियाको आधारमा र तहगत समन्वय तथा सहकार्य गर्नेछ।

५.२ लक्ष्य र सूचकहरू

विषयगत क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना सम्बन्धित क्षेत्रले तयार गरेको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना बमोजिम हुनेछ। जसको विस्तृत अध्ययनको लागि विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई सन्दर्भको रूपमा हेर्न सकिनेछ। आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन तल दिईएका उपखण्डहरूमा बताईए बमोजिम गर्नेछ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (२०१८-२०३०) को चार प्राथमिकता क्षेत्र अन्तर्गत राखिएका लक्ष्यहरूलाई प्रादेशिक विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले सहयोग गर्ने भएकोले कार्ययोजनाका लक्ष्य प्राप्तिको लागि प्रमुख सूचक, सूचकहरूको अहिलेको आधार रेखा र लक्ष्यलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। प्रमुख सूचकहरूको लक्ष्य सन् २०३० सम्मको हो। मन्त्रालय र विषयगत क्षेत्रहरूले यही सूचकहरूका आधारमा लक्ष्य प्राप्तिका लागि योजना कार्यान्वयन गर्नेछन् साथै ती लक्ष्यहरूलाई आधार मानि अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समेत गर्नेछन्।

क्र.सं.	सूचकहरू	आधार रेखा	लक्ष्य
१.	प्रदेश स्तरमा विपद् हुने मृत्यु दर उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने (सडक दुर्घटना बाहेक)	५६	२०
२.	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत संख्या	८१३	५००
३.	विपद्बाट घाईते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	६३	३०
४.	विपद्बाट क्षति हुने घरहरूको वार्षिक औसत संख्या	७१९	४००
५.	प्रदेश स्तरमा कूल ग्रहास्थ उत्पादनमा विपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति घटाउने	रु. १,००,०४,१३,२६६	रु ५०,००,००,०००
६.	प्रदेश र स्थानीय स्तरमा विपद् व्यवस्थापन संयन्त्रको स्थापना (जिल्लाको सहित)	११	११
७.	प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण	१ प्रदेश र १० जिल्ला, २५ स्थानीय तह	१ प्रदेश र १० जिल्ला, ७९
८.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन वा नियमावली बनेका स्थानीय तह	२५	५४
९.	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन	३०	७९
१०.	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा आपत्कालीन कोष स्थापना गरेको	१ प्रदेश र १० जिल्ला, २५ स्थानीय तह	७९ स्थानीय तह
११.	प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा गोदाम घर स्थापना भएको संख्या	१ प्रदेश र १० जिल्ला, १० स्थानीय तह	७९ स्थानीय तह
१२.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्रियाकलाप वार्षिक योजनामा राख्ने र बजेट छुट्टयाउने स्थानीय तहको संख्या	५३	७९
१३.	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आंकलनको उपलब्धता र पहुँच भएका जनसंख्या प्रतिशत	१०	३०
१४.	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र सञ्चालन भएको क्षेत्रफलको प्रतिशत	१०	३०
१५.	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत् पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत	१०	३०
१६.	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागू भएका स्थानीय तहहरूको प्रतिशत	३०	६०
१७.	स्थानीय स्तरमा उपयोगी विपद् जोखिमसम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवं आंकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने स्थानीय तहहरूको प्रतिशत	७०	१००
१८.	पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि विपद् प्रभावित क्षेत्रबाट सुरक्षित स्थानमा सारिएका जनसंख्याको प्रतिशत	८०	१००

५.३ अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई संयन्त्र

कर्णाली प्रदेशको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई प्रकृयाको सन्दर्भमा आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले विषयगत क्षेत्रहरूको योजनाको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा

सिकाईहरूको आधारमा प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि कार्य गर्नेछ भने सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रहरूले आफ्ना योजना कार्यान्वयनको क्रममा अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्ने कार्य गर्नेछन् । योजना कार्यान्वयनका क्रममा प्राप्त सिकाईहरूलाई सङ्कलन गरी आफ्ना विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू र मन्त्रालयसँग छलफल गरी थप प्रभाकारी कार्यान्वयनको लागि पहल गर्नेछन् । प्रकोप अनुसार पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सामान्यतया दुई पटक गरिनेछ (जस्तैः बाढी, पहिरो जस्ता प्रकोपका लागि मनसुन पूर्व र पश्चात्, शीतलहर पूर्व र पश्चात्, अन्य प्रकोपको हकमा विपद् पश्चात्)। योजना कार्यान्वयनको अवस्था र प्रभावकारिताको अनुगमन आवश्यकता अनुसार त्रैमासिक, चौमासिक, अर्धवार्षिक गरिनेछ। अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाईको लागि तलको तालिका बमोजिमको सूचनाहरू सङ्कलन गरिनेछ ।

क्र.सं.	पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्य	जिम्मेवार निकाय	कार्यान्यनको अवस्था	असल अभ्यास	सुधार गर्नुपर्ने	सुझावहरू
१.						
२.						
३.						

५.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना

विषयगत क्षेत्रहरूले आ-आफ्ना योजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना तलको खाका बमोजिम तयार गरी योजनाको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्नेछन् भने सङ्घीय मामिला तथा कानून मन्त्रालयले सबै विषयगत क्षेत्रहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना तयार गर्नेछ ।

५.५ क्षमता विकास

कर्णाली प्रदेशको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता बढाउनको लागि मन्त्रालयहरू, विषयगत क्षेत्रहरू, जिल्ला, स्थानीय तह, समुदाय सम्पूर्णको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने हुन्छ । क्षमता विकासको कार्यक्रम निरन्तर चलिरहने प्रकृया हो । योजनाको प्रारम्भिक चरणमा गरिने समग्र क्षमता विकासका योजना तल प्रस्तुत गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रहरूको प्रारम्भिक चरणको क्षमता विकास योजना विषयगत क्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बमोजिम हुनेछ जसको लागि विषयगत क्षेत्रको विस्तृत योजना हेर्नुहोला ।

५.५.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको क्षमता विकास योजना

क्रियाकलापहरू	निकाय/सहभागी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रु.)
मानवीय सिद्धान्त तथा मापदण्ड सम्बन्धी तालिम	सम्पूर्ण विषयगत निकायहरू र मानवीय सहायतामा कार्य गर्ने संघसस्था	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	युएनडिपि	३०००००
आपत्कालमा बालबालिका संरक्षण तालिम	संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	सामाजिक विकास मन्त्रालय	युनिसेफ र सेभ द चिल्ड्रेन	५०००००
आपत्कालिन खाद्य तथा पोषण तालिम			युनिसेफ, विश्व खाद्य कार्यक्रम	३०००००

क्रियाकलापहरू	निकाय/सहभागी	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	अनुमानित लागत (रु.)
आपत्कालिन आश्रयस्थल तालिम	खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू र स्वास्थ्य तथा पोषणका सदस्यहरू	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सेभ द चिल्ड्रेन, प्लान इन्टरनेशनल, विश्व खाद्य कार्यक्रम, युनिसेफ	३०००००
आपत्कालीन खानेपानी तथा सरसफाइ तालिम			युनिसेफ	३०००००
आपत्कालीन शिक्षा तालिम		भौतिक पूर्वाधार तथा सहरी विकास मन्त्रालय	युनिसेफ	३०००००
खोज तथा उद्धार र विपद् प्रतिकार्यका लागि सामुदायिक कार्य तालिम	खानेपानी तथा सरसफाई विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	जलस्रोत तथा उर्जा विकास मन्त्रालय	युएनडिपि	२५००००००
गोदाम व्यवस्थापन तथा राहत सहयोग तालिम	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्रका सदस्यहरूलाई	सामाजिक विकास मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	३०००००
नगदमा आधारित राहत तालिम	खोज तथा उद्धार सँग सम्बन्धित निकाय र संघ	आन्तरिक मामिला तथा	विश्व खाद्य कार्यक्रम	५०००००
विषयगत क्षेत्रहरूमा संरक्षणका सवालहरूलाई मुलप्रवाहीकरण	बन्दोबस्ति र सरोकारवाला अन्य विषयगत क्षेत्रका	आन्तरिक मामिला तथा	युएनडिपी/SUPER), NHSRP/PIN - प्रतिबद्ध–III	१,८५,०००
सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम	मानवीय सहायता अन्तर्गत नगद राहत प्रदान गर्ने	आन्तरिक मामिला तथा		२,००,०००
सुरक्षित आश्रयस्थल, खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता, संरक्षण, स्वास्थ्य गरी ५ वटा विषयगत क्षेत्रको भैपरी आउने योजनानाउनको	सबै विषयगत क्षेत्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय तथा विषयगत क्षेत्रहरू		५,००,०००
विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि	सबै विषयगत क्षेत्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय तथा विषयगत		२,५०,०००
कृत्रिम घटना अभ्यास (भूकम्प परिदृष्यको आधारमा)	सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय तथा विषयगत		५०,०००

५.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण

कर्णाली प्रदेशको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई वार्षिक रूपमा पुनरावलोकन र मूल्याङ्कन गरिनेछ । सो पुनरावलोकन र मूल्याङ्कनको आधारमा समसामयिक परिमार्जित गर्नुपर्ने भएमा परिमार्जनको लागि एक समिति बनाई परिमार्जित गरिनेछ । योजना

पुनरावलोकन गर्न बैठक बोलाउने र पुनरावलोकनको लागि सहजीकरण गर्ने र नियमित रूपमा अभिलेख राख्ने मूख्य जिम्मेवारी आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको हुनेछ। कर्णाली प्रदेशको आगामि पुनरावलोन तथा अद्यावधिक गर्ने बैठक आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले २०८२ चैत्र महिनाको मसान्त सम्ममा गर्नेछ।

- प्रदेश विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०८२ को वार्षिक वा आवधिक अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट प्राप्त सिकाई र विषयगत मन्त्रालय तथा निकायहरूबाट प्राप्त सुझावलाई प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिले पुनरावलोकनको आधारका रूपमा लिइनेछ।
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिले उपर्युक्त सिकाई र सुझावका आधारमा हरेक वर्ष विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन गर्नेछ।
- विभिन्न विषयगत क्षेत्रले आ-आफ्नो बिषय क्षेत्रको भैपरी आउने योजना वा आफ्नो छुट्टै विस्तृत विपद् पूर्वतयारी, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्य, प्रतिकार्य योजना बनाइ कार्यान्वयन गर्न सक्नेछन , त्यस्ता योजनाको समेत अनुगमन, पुनरावलोकन र मूल्याङ्कन यसै योजना अनुसार गरिने छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: कर्णाली नदी अन्तर्गतका स्वचालित वर्षा मापन केन्द्रहरू

क्र.स	खोलाको नाम	वर्षा मापन केन्द्र रहेको स्थान	इन्डेक्स नं.
१.	हुम्ला कर्णाली	लालिघाट	२१५
२.	सिंन्जा खोला	दिवारे	२२५
३.	तिला नदी	सेरीघाट	२३०
४.	लोहारे खोला	दैलेख	२४२
५.	पश्चिम सेती	गोपाघाट	२५९.२
६.	पश्चिम सेती	दिपायल	२५९.५
७.	रिम्ना	ठूलो भेरी	२६५
८.	चिसपानी/चिसापानी पुल	कर्णाली	२८०

स्रोत : जल तथा मौसम विज्ञान विभाग

अनुसूची २: कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका वर्षा तथा जलवायु मापन केन्द्रहरूको विवरण

जिल्ला	वर्षा मापन केन्द्र		जलवायु मापन केन्द्र	
	स्थान	इन्डेक्स नं.	स्थान	इन्डेक्स नं.
मुगु	मुगु	३०१	रारा	३०७
	श्रीनगर	३०६	—	—
सल्यान	लुवाम्जुला बजार	५१२	सल्यान बजार	५११
सुर्खेत	जामु/तिकुवाकुना	४०३	विरेन्द्रनगर	४०६
	—	—	पुस्मा क्याम्प	४०१
दैलेख	वालेबुढा	४१०	दैलेख	४०२
डोल्पा	—	—	दुनै	३१२
हुम्ला	दर्मा	३१३	सिमिकोट	३११
जाजरकोट	जाजरकोट	४०४	—	—
	मैनागाँउ	४१८	—	—
जुम्ला	गुठीचौर	३०४	जुम्ला	३०३
	—	—	दिपाल गाँउ	३१०
कालिकोट	थिर्पु	३०२	—	—
	नाग्म	३०८	—	—
	सेरीघाट	३०५	—	—
	विजयपुर/रास्कोट	३०९	—	—
रुकुम	रुकुमकोट	५०१	चौरजहारी	५१३
	शेरागाँउ	५०२	मुसिकोट	५१४

स्रोत :जल तथा मौसम विज्ञान विभाग

अनुसूची ३: विपद् प्रतिकार्यका लागि प्रदेशमा भएका मुख्य स्रोतहरू

क्र.सं.	विपद् प्रतिकार्यको स्रोतको विवरण	स्रोत रहेको स्थान	तालिम प्राप्त मानव स्रोत संख्या	कैफियत
१.	विपद् प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित जनशक्ति	सशस्त्र प्रहरी बल १७, नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना १३ र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सशस्त्र प्रहरी बल ९२ जना, नेपाल प्रहरी ३२ जना, नेपाली सेना ४५५ जना र अन्य संस्था	
२.	मोबाईल पानी परीक्षण भ्यान	सङ्घीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना	१	सवारी साधन १
३.	बन्दोबस्तीका स्रोत सामग्री	मानवीय सहायता स्थल, सुर्खेत		मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० वर्ग मिटर) ४ वटा, २० फिट कन्टेनर ६ वटा, प्रेफाव अफिस ३ वटा, इन्धन भण्डारण क्षमता ७५०० लि., फोर्कलिष्ट (३ मेट्रिकटन क्षमता) जेनेरेटर २
४.	रबर बोट	श्री उत्तर पश्चिम पृतना हेड क्वाटर		७ वटा
		श्री महेश्वरी वाहिनी सुर्खेत		२ वटा
५.	२२ टन एक्साभेटर (चेन भएको)	श्री सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. ६ महेश्वरी वाहिनी मुख्यालय,	!	१ थान
६.	क वर्गको एम्वुलेन्स	श्री उत्तर पश्चिम पृतना हेड क्वाटर		१ थान
७.	Mass Casually Rescue Vehicle	श्री सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. ६ महेश्वरी वाहिनी मुख्यालय		१ थान

स्रोतः मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०८२

अनुसूची ४: प्रदेश र जिल्लामा भएका आपतकालीन कोषको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	विपद् कोषमा रहेको रकम	कैफियत
१.	कर्णाली प्रदेश	९,५२,३३,०८३.७७	
२.	सल्यान	००.००	
३.	रुकुम पश्चिम	००.००	
४.	दैलेख	४०,५०,०००.००	
५.	जाजरकोट	३४,३५,०००.००	
६	जुम्ला	८५,००,०००.००	
७.	कालिकोट	१९,००,०००.००	
८.	डोल्पा	३०,००,०००.००	
९.	मुगु	६२,००,०००.००	
१०.	हुम्ला	५१,५०,०००.००	
११.	सुर्खेत	५०,००,०००.००	

स्रोतः आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय, कर्णाली प्रदेश

अनुसूची ५: आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय वीरेन्द्रनगर सुर्खेत विपद् शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	नामथर	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	उपसचिव (कानून)	उत्तम गौतम	९८५८०८८४०४	महाशाखा प्रमुख
२.	शाखा अधिकृत	विनोद बानियाँ	९८४१९८१९०७	
३	प्रशासकीय अधिकृत	कमला योगी	९८४८१५८९१४	फोकल पर्सन

क्र सं	पद	नामथर	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
४	इन्जिनियर (प्रदेश प्राविधिक संयोजक)	उज्ज्वल अधिकारी	९८५६०४०६४६	NHSRP/PIN
५.	प्रदेश प्राविधिक अधिकृत	गौरीलाल बुढाथोकी	९८५८०२७५५१	UNDP/SUPER

अनुसूची ६: प्रदेश आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (PEOC) सुर्खेतमा कार्यरत रेडियो अपरेटरहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	नामथर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालय सम्पर्क	कैफियत
१.	प्र.स.नि.	जित बहादुर थापा	९८५८०९०८४५	०८३-५२२५२६	KL
२.	स.प्र.ह.	शान्त बहादुर बम	९८४८०४३०८३		
३.	प्र.ह.	रामचन्द्र के.सी.	९८६८०९६९६१		
४.	स.प्र.स.ह.	तेज बहादुर थापा	९८६८६२३६१८		

अनुसूची ७: जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा कार्यरत रेडियो अपरेटरहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	नाम र थर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालय सम्पर्क	कैफियत
(१) सुर्खेत					
१.	स.प्र.स.ह.	जीवन शर्मा	९८६८९०४२६२	०८३-५२१३००	LS
२.	प्र.स.ह.	देबिका सिंह	९८५८०९०७७७७		
(२) दैलेख					
१.	स.प्र.स.ह.	दान बहादुर खत्री	९७६७८७७५२०	०८९-४१०२३३	LD
२.	प्र.ज.	भिम बहादुर सिंह	९८४१८३४०००८		
(३) जुम्ला					
१.	स.प्र.स.ह.	सुरज बि.क .	९८६८०७७५७२	०८७-५२०५३०	
(४) जाजरकोट					
१.	स.प्र.ह.	टोप बहादुर थापा	९८६८३०३९८१	९७४५२०२८११	
२.	प्र.स.ह	रामसिंह ठकुरी	९८६८१४७७९२		LT
(५) रुकुमपश्चिम					
१.	प्र.ह.	कृष्ण नेपाली	९८४८२३१४५८		LT
२.	स.प्र.ह.	रोहित बिष्ट	९८४८०९०६१९		
(६) डोल्पा					
१.	स.प्र.ह.	हरी बहादर के.सी,	९८४७८७०९३४	०८७-५५०१५४	LO
२.	प्र.ज.	धुर्व रावत	९८४२२३८८१७	९७६९९७३७६०	
(७) सल्यान					
१.	प्र.ह.	मीना सुनार	९८४८१८२०५४	०८८-५२००७१	LN
२.	स.प्र.ह.	दीर्घ बहादर वली	९८४८१५१४८४		
(८) मुगु					
१.	स.प्र.ब.ह.	सुर्य बहादुर थापा	९८४२६६९९५०	९८५८३९००९६	LM
(९) कालिकोट					
१.	प्र.स.ह.	टोप बहादुर घर्ति	९८६६८४०६०८		
२.	स.प्र.ज.	कमल श्रीमल	९८४४८०३०३६	०८७-४४०१८१	LA
(१०) हुम्ला					
१.	प्र.स.नि.	भिम बहादुर के.सी.	९८५८०९०३२६	०८७-६८००३३	LH
२.	स.प्र.ज.	ओम बि.क.	९८४०६३७९०८		

स्रोत: प्रदेश आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (PEOC) वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत

समाप्त